

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 2

33 x 12

76
33

406

320
76

396

Handwritten signature or mark at the bottom left corner.

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

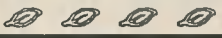
SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W CHORZOWIE

dostarcza: **Saletrę amonową**
Saletrę sodową
przemysłową
Saletrę sodową
rafinowaną
Saletrę potasową
rafinowaną
Salmiak krystaliczny
Salmiak sublimowany
Węglan amonu
Kwaśny węglan amonu
Azotyn sodowy
Kwas azotowy
techniczny
i chemicznie czysty
Wodę amonjakalną
chemicznie czystą
Amonjak skroplony
Sodę kalcynowaną
tylko na eksport
T i e n A z o t

ORAZ NAWOZY AZOTOWE ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

Spółka Akcyjna „AZOT“ w Jaworznie

dostarcza: **Wapno chlorowane, Potaż żrący,**
Potaż kalcynowany (węglan potasu)
Chlorek potasu 99,5 – 100%,
„Solnit“ dla konserwacji mięsa,
Żelazocjanki potasowy, sodowy i wapniowy
oraz **Środki owado- i grzybobójcze**

TARGI WIEDEŃSKIE

4 — 10 września 1932 (Rotunda do 11 września)

Imprezy specjalne:

„600 LAT WIEDEŃSKICH WYROBÓW DZIANYCH“

Wystawa mebli, Wystawa reklamy, „Nowoczesne przyrządy gazowe“, „Elektryczność w gospodarstwie domowym“, Wiedeńska moda wyrobów dzianych, Salon futer, Zwierzęta futerkowe i wyprawa skór

MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA RADJOWA I PRĄDU SŁABEGO

Wystawa sportów zimowych ze specjalnym pokazem „Rośliny i zwierzęta podczas zimy“, Wystawa budowlana oraz budowy dróg, „Budujący się dom“, Wystawa mebli żelaznych i opatentowanych, „Techniczne nowości i wynalazki“, Wystawa Z. S. R. R., Specjalna wystawa bułgarska, Wystawa artykułów spożywczych i delikatesów, Wystawa wzorów gospodarstwa rolnego i leśnego

Wiza wjazdowa zbędna. Legitymacja Targów Wiedeńskich i paszport zagraniczny upoważniają do przekroczenia granicy austriackiej. Czeskosłowacka wiza tranzytowa zbędna. Znaczne zniżki na kolejach polskich, niemieckich, czeskosłowackich i austriackich oraz na liniach lotniczych. Wszelkie informacje oraz legitymacje Targów (po zł 8) przez Wiener Messe — A. G., Wien VII

jak również podczas jesiennych Targów Lipskich w Biurze Informacyjnym w Lipsku Pawilon Austrjacki (Oesterr. Messehaus) oraz u honorowych przedstawicieli:

Warszawa: Austrjackie Poselstwo, Koszykowa 11 b,
„ Biuro Informacyjne „Wiedeń i Austrija“ (Mieczysław Totenberg) Marszałk. 122 róg Sienkiew.,
„ Wągon Lits Cook S. A., Hotel Bristol, Krak. Przedmieście 42 — 44,
„ P. B. P. „Orbis“, Krak. Przedmieście 5,
„ Polskie Biuro Podróży „Orbis“, Królewska 16,
„ „ „ „ „ Senatorska 22,
„ „ „ „ „ Marszałkowska 98,
„ „ „ „ „ Nalewki 8,
„ Polsko-Austrj. Izba Handl., Ossolińskich 8 m. 2.

DECYDUJĄC SIĘ NA
PODRÓŻ, RZUC OKIEM
NA INFORMACJE O KO-
MUNIKACJI LOTNICZEJ
SAMOŁOTY KURSUJĄ CODZIENNIE.

Prenumerując

„Lot Polski“

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860

Warszawa — Długa 50

WYCINKI

Z GAZET I CZASOPISM CAŁEGO ŚWIATA
W KAŻDEJ ŻĄDANEJ SPRAWIE

JAKO NAJLEPSZE ŹRÓDŁO
INFORMACyj, NIEZBĘDNE
DLA WSZYSTKICH

biur i instytucyj: państwowych,
społecznych, kulturalnych, prze-
mysłowych i handlowych oraz
dla osób wszelkich zawodów,
zbiera i na zamówienie dostar-
cza, tudzież załatwia prenume-
raty dzienników i czasopism
krajowych i zagranicznych

INFORMACJA PRASOWA POLSKA

DYREKCJA i EKSPEDYCJA:

Warszawa, Bracka Nr. 5. Telef. 241-53

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH STOLICACH

Polonia - Italia

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej
Redaktor Naczelny Dr. LEON PĄCZEWSKI

Komitet Redakcyjny: Dr. A. Menotti Corvi,
Radca Handlowy Ambasady Italskiej w War-
szawie, Ks. Franciszek Radziwiłł, Prezes
Izby, Baron J. Dangel, Wiceprezes Izby,
Inż. Renato Sambri, Wiceprezes Izby, oraz
Dr. W. Olszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji:
Wierzbowa 11, tel. 202-15.

PRENUMERATA ROCZNA WYNOSI zł 40

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIALE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
WOBEC MOŻLIWOŚCI ZMIANY MIĘDZYNARODOWEJ POLITYKI GOSPODARCZEJ — ADAM ROSE	957	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM: ORZECZNICTWO SĄDOWE	973
CZY WSTĘP DO NAWROTU KONJUNKTURY? — A. A. E.	959	KRONIKA BIEŻĄCA: PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	973
ŻYCIE GOSPODARCZE: Ruch migracyjny w 1931 r. — K. Rynek pracy w czerwcu 1932 r.		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH.	974
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ: PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	964	SKARBOWOŚĆ I FINANSE: SPRAWY BUDŻETOWE	974
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY	965	MONOPOLE	976
ROLNICTWO Sytuacja przemysłu przetworów ziemniaczanych — Wł. Kwapiński Kłęska rdzy — J. W.	965	RYNEK DRWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH Z BANKU POLSKIEGO	976 977
HANDEL HANDEL ZAGRANICZNY	967	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY: KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL WEWNĘTRZNY	967	OGÓLNE	978
Ingerencja Państwa na rynku towarowym — J. Wołtyna		AUSTRJA	978
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	968	WŁOCHY	979
RYNEK AKCYJNY	969	LIECHTENSTEIN	979
KOMUNIKACJA I TRANSPORT Komunikacja autobusowa w 1931 r. — J. G.	970	DANJA	979
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE Rozwój polskiego rybactwa morskiego — Bol. Kuźmiński Praca portu gdyńskiego w czerwcu i lipcu 1932 r.	971	WIADOMOŚCI BIEŻĄCE	980
		SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH	980
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	981

WOBEC MOŻLIWOŚCI ZMIANY MIĘDZYNARODOWEJ POLITYKI GOSPODARCZEJ

WIELE CZYNNIKÓW wskazuje na to, że w najbliższym czasie dokonać się mogą bardzo poważne zmiany w polityce gospodarczej państw europejskich. Zmiany te nie będą, niestety, wywołane zasadniczą poprawą sytuacji gospodarczej, t. j. zakończeniem powszechnej od kilku lat depresji, a analiza obecnej sytuacji przestrzega raczej przed nadmiernym optymizmem. Chociaż jednak międzynarodowy organizm gospodarczy nie znajduje się jeszcze w okresie zdecydowanej rekonwalescencji, to niemniej liczyć się trzeba z zasadniczą zmianą stosowanych w ostatnim czasie środków leczniczych i z powrotem do programów, które niedawno powszechnie zostały zarzucone.

Metody walki z przesileniem gospodarczym, stosowane od dwóch lat na terenie wszystkich niemal państw europejskich i pozaeuropejskich, wynikały z przeświadczenia, że każde państwo najłatwiej opamięta przesilenie na własnym terenie zapomocą wła-

snych wewnętrznych środków polityki gospodarczej. W myśl tej zasady wnoszono wszędzie coraz to wyższe mury celne, wszędzie hasło samowystarczalności gospodarczej wysunięte zostało na czoło rządzeń, zmierzających do opanowania przesilenia, wszędzie starano się osłabić skutki kryzysu u siebie przez pogłębienie depresji u innych.

W początkowej fazie przesilenia mogło się wydawać, że środki te dadzą istotnie należyte rezultaty, i zwłaszcza państwa, które pierwsze zaczęły je bezwzględnie stosować, uzyskały niewątpliwe wyniki dzięki tej polityce. Nadto zlikwidowano w wielu państwach nadmierne i nieraz gospodarczo nieuzasadnione obroty handlowe i uzyskano ściślejsze niż dawniej zespolenie interesów różnych warstw ludności w ramach tych samych organizmów gospodarczych. Im powszechniejsze jednakże stało się stosowanie hasel autarkicznych, tem bardziej stawało się jasnym, że są one zawodne. Póki jedno państwo

bronito się od przywozu, korzystając ze swobodnego wywozu, mogło ono zapewnić sobie korzyści, pochodzące z aktywnego bilansu handlowego, z chwilą jednak, gdy wszystkie państwa zaczęły dążyć do tego samego celu, eksport zaczął się kurczyć w tym samym stopniu, co import, i zarządzenia ratunkowe poszczególnych państw wzajemnie musiały się paraliżować. Mimowoli nasuwa się tu analogja, istniejąca między walką z kryzysem gospodarczym a problemem zbrojeń. Póki tylko jedno państwo się zbroi, może ono uzyskać przewagę nad innymi, gdy jednak wszystkie zbroją się równomiernie i równocześnie, efekt końcowy równać się musi zeru. W stosunkach gospodarczych tego rodzaju stan rzeczy stać się musi szczególnie groźnym przez to, że paraliżujące się wzajemnie zarządzenia autarkiczne nie tylko nie mogą opanować następstw kryzysu, ale przez sam fakt swego istnienia muszą go pogłębiać. Obroty międzynarodowe stanowią wszędzie źródło utrzymania dla niezliczonych rzesz pracowników, handlowców i finansistów. Osłabienie tych obrotów pozbawia rzesze te automatycznie źródeł zarobkowych i kurczy siłę nabywczą każdego państwa. Chłonność rynku wewnętrznego na własne artykuły przemysłowe lub rolne, dla powiększenia której przywóz z zagranicy został powstrzymany, zmniejsza się w następstwie stosunkowo szybko, i depresja gospodarcza musi się automatycznie coraz więcej pogłębiać. Nie znaczy to oczywiście, aby jakiegokolwiek państwo mogło bez porozumienia się z innymi bezkarnie skasować stosowane przez siebie środki walki z kryzysem i otworzyć szeroko drzwi dla przywozu. I tu analogja ze zbrojeniem jest zupełna. Państwo, które rozbroiłoby się w dobie powszechnych zbrojeń, stałoby się państwem bezbronnem, i tylko solidarny wysiłek różnych państw może przynieść rozwiązanie. Fakt ten znajduje obecnie wszędzie coraz to większe zrozumienie, i bez nadmiernego optymizmu wolno przypuszczać, że będzie on należycie doceniony w najbliższym czasie przez kierowników polityki gospodarczej europejskiej, a być może i pozaeuropejskiej. Dlatego też jesteśmy zdania, że okres, obecnie przeżywany, stać się może punktem zwrotnym w historii przesilenia, o ile ludzkość wreszcie będzie w stanie wyciągnąć należyte wnioski z katastrofy gospodarczej, której od trzech lat jesteśmy świadkami.

Program walki z przesileniem, oparty na zasadach autarkji gospodarczej, oparty był na jednym fałszywym założeniu, a mianowicie na zaufaniu w stałość konsumpcji. Największy błąd popełniono pod tym względem w Niemczech. Przez szereg lat wynosiło w tym kraju zapotrzebowanie na zagraniczne artykuły żywnościowe (wytwarzane również w Niemczech) przeszło RM 3 miljard. rocznie, z czego przeszło połowa przypadała na zboże. Kierownikom niemieckiej polityki gospodarczej wydawało się zatem rzeczą pewną, że mogą przez daleko idące ograniczenia przywozu artykułów żywnościowych z zagranicy nie tylko utrzymać poziom cen u siebie, ale również poważnie i bezkarnie wzmocnić produkcję. Rezultaty osiągnęli istotnie takie, że ceny artykułów żywnościowych w Niemczech są obecnie zgórami dwa razy wyższe niż w większości innych państw, i że produkcja rolna nie tylko utrzymana została na dawnym poziomie, lecz nawet poważnie zwiększona. Równocześnie jednak okazało się, że państwa, pozbawione możliwości wywozu do Niemiec,

osłabiły w tym samym stosunku swój własny import z Niemiec, skazując olbrzymie rzesze robotnicze w Niemczech na bezrobocie. W wyniku tego faktu skurczyła się tam zdolność konsumpcyjna w sposób zastraszający, i czynnik ten zaczął obecnie w sposób decydujący oddziaływać na poziom cen artykułów rolniczych w Niemczech. Polityka podtrzymywania sztucznymi środkami cen przedkryzysowych, niewątpliwie nadmiernych i zapewniających opłacalność nawet nieżywotnym warsztatom produkcji, doprowadziła w rezultacie do przesilenia finansowego w rolnictwie, jeszcze silniejszego od tego, które istnieje w Polsce lub innych państwach, eksportujących płody rolne, w których utrzymanie gospodarczo nieuzasadnionego poziomu cen było rzeczą niemożliwą. Wobec zaniku konsumpcji nastąpi obecnie niewątpliwie w Niemczech likwidacja cen zbyt wygórowanych, i skutki tego zjawiska będą tu znacznie groźniejsze niż w jakimkolwiek innym państwie.

Na szczególną uwagę zasługuje w związku z tem wyjątkowo interesująca praca niemieckiego Instytutu dla Badań Konjunktur Gospodarczych, wydana świeżo pod tytułem „Dochód konsumentów a rolnictwo”. Autorzy stwierdzają, że zdolność nabywczą ludności niemieckiej np. na mięso zmniejszyła się w Niemczech w 1931 r. w stosunku do 1930 r. o zgórami 1 miljard. i dochodzą w wyniku ścisłych badań cyfrowych do wniosków, posiadających ogromne znaczenie nie tylko dla Niemiec. Wnioski te streszczone zostały w następujący sposób: „Wysokość dochodów ludności nierolniczej staje się decydującym czynnikiem dla poziomu cen artykułów rolniczych; znaczenie tego czynnika wzrasta tym bardziej, im więcej Niemcy zbliżają się do samowystarczalności w zakresie artykułów żywnościowych. Tylko w razie istnienia nadwyżek przywozowych podnosić można dochody rolnictwa przez podnoszenie cen artykułów rolniczych w oparciu o cła. Polityka sztucznych cen artykułów rolnych zmusza jednak konsumentów do zmniejszania spożycia nie tylko artykułów przemysłowych, lecz również i rolniczych. W pierwszej fazie walki z przesileniem proces ten odbywać się może przedewszystkiem kosztem rolnictwa zagranicznego, ale tego rodzaju stan rzeczy zmienia się, skoro przywóz z zagranicy staje się zbędnym. Z tą chwilą dalsze podnoszenie cen zapomocą cel staje się rzeczą niemożliwą i nadal podnoszenie dochodowości rolników nastąpić może (o ile zmniejszenie kosztów produkcji jest niemożliwe) wyłącznie przez powiększenie dochodów rzesz konsumenckich”. Polepszenie położenia rzesz konsumenckich nie może jednak w Niemczech nastąpić bez ponownego ożywienia wymiany międzynarodowej, w zarysku podciętej przez niemiecką politykę rolną. Autorzy wyżej powołanej pracy stwierdzają ten ostatni fakt wprawdzie tylko między wierszami, lecz dostarczają bogaty materiał liczbowy, aby słuszność tezy tej uzasadnić. Dlatego też poruszenie tej sprawy w urzędowym organie państwa, które dotychczas najbezwzględniej rujnowało rolnictwo zagraniczne, a tem samym własne możliwości wywozowe w zakresie artykułów przemysłowych — świadczy niewątpliwie o pewnym otrzeźwieniu; otrzeźwienie to pogłębiać się będzie wszędzie tem więcej, im bardziej wszystkie państwa przekonają się, że okres, w którym wolno było podcinać bezkarnie międzynarodową wymianę handlową, należy już do przeszłości.

Objawy powyższe muszą być należycie doceniane,

ecz nie mogą być przeceniane. Jeżeli jesteśmy świadkami niewątpliwego przewrotu w opinii publicznej, która coraz bardziej przestaje się domagać ratowania jednych organizmów gospodarczych przez pogłębianie kryzysu na terenie organizmów drugih, to jednak od opracowania realnego międzynarodowego programu ratunkowego jesteśmy jeszcze bardzo daleko, i w najlepszym razie można powiedzieć, że dziś istnieje odpowiednie psychiczne podłoże dla przygotowania i realizacji takiego programu.

Z tego rodzaju stanu rzeczy wypływają dla polskiej polityki gospodarczej dwa wnioski: przede wszystkim należy w dalszym ciągu z całą konsekwencją stosować środki, które narazie ułatwić mogą polskiemu życiu gospodarczemu przetrwanie, przyczem na pierwszy plan wybija się oczywiście walka o stałość waluty i budżetu, nadto należy przez odpowiednie zarządzenia ułatwić pokojowe likwidowanie następstw kryzysu, które w ramach dotychczas obowiązujących przepisów prawnych nie dadzą się zlikwidować bez nadmiernych wstrząsów gospodarczych i społecznych.

Na pierwszy plan wybija się tu ułatwienie likwidacji nadmiernego krótkoterminowego zadłużenia rolniczego, które powstało w wyniku długoletniej deficytowej gospodarki i jest dziś głównym źródłem kryzysu rolnego. Należy przypuszczać, że niedawno uchwalone cztery dekrety o zapobieganiu trudnościom płatniczym w rolnictwie i o walce z lichwą na wsi okażą się instrumentami prawnymi, które tak stronie dłużniczej jak i wierzycielskiej ułatwią przetrwanie kryzysu. Kontynuowanie wysiłków, zmierzających do utrzymania cen, nie przedkryzysowych wprawdzie (jak w Niemczech), ale jednak pokrywających obecne poważnie obniżone koszty produkcji, stanowić musi oczywiście niezbędne ogniwo każdej polityki „przetrwania”.

Jeżeli zbliżające się międzynarodowe prace gospodarcze mają zapewnić Polsce pozytywne wyniki, to musi ona narówni z innymi państwami rolniczymi nie tylko być objektem ewentualnej akcji, mającej przynieść ulgę państwom europejskim, lecz jej współautorem. Że nie można opracować planu ratunkowego dla Europy bez uwzględnienia specyficznych interesów wschodnio-europejskich — to w teorii rozumiane jest przez wszystkich. Gdy się jednak przystępuje do konkretnych środków działania, to na zasadzie dotychczasowej praktyki stwierdzić można, że wszelkie programy działania, opracowywane na Zachodzie Europy, nie liczą się zupełnie z faktycznym stanem rzeczy, istniejącym w Europie Wschodniej. Mgliste programy P. Delaisi'ego, oparte na

przeświadczeniu istnienia tak zwanej Europy „B”, stanowią przeważnie punkt wyjścia wszelkich zamierzeń „wschodnio-europejskich”, i autorom tych programów wydaje się, że wystarczy umożliwić państwowemu rolniczym sprzedaż pewnych nadwyżek wywozowych w zakresie zbóż, aby problem państw rolniczych był rozwiązany. Jako warunek pomocy, udzielonej przy sprzedaży tych nadwyżek, pragnie się nadto narzucić państwowemu rolniczym rezygnację z tendencji do uprzemysłowienia się, choć stopniowa industrializacja jest często nieodzownym warunkiem ich rozwoju gospodarczego i społecznego. Wszystkie tego rodzaju koncepcje nie są oczywiście oparte na głębokim zaznajomieniu się z problematami finansowymi, gospodarczymi i społecznymi Europy Wschodniej, a posiadają, świadomie lub nieświadomie, tendencję do robienia z państw rolniczych zwykłego „hinterlandu” dla przemysłów państw, bardziej uprzemysłowionych i bogatszych w kapitały. Tendencjom tym muszą państwa rolnicze przeciwstawić się nie tylko w dobrze zrozumianym interesie własnym, ale również z racji odpowiedzialności, jaka na nich spoczywa, jako na spółrzednym czynniku europejskiej równowagi gospodarczej. Realizacja nieprzemysłanych koncepcyj musiałaby stać się źródłem bankructwa wszelkich europejskich programów gospodarczych, a Europa nie może sobie już dziś pozwolić na eksperymenty niedojrzałe lub niedostatecznie przemyslane.

Polska zdawała sobie z obowiązków, spoczywających na niej, jako na największym wschodnioeuropejskim kapitalistycznym państwie rolniczym, stałe sprawę i tego dała dowód już przed dwoma laty, będąc w 1930 r. inicjatorką Warszawskiej Konferencji Rolniczej, na której zapoczątkowany został t. zw. Wschodnio-Europejski Blok Rolniczy. Rząd polski zaprosił obecnie „Komitet Studjów” tego Bloku do Warszawy dla przygotowania prac, mających się wkrótce rozpocząć na terenie międzynarodowym, i trzeba mieć nadzieję, że z państw rolniczych wyjdzie program działania istotnie realny i pozytywny.

W Polsce opinia publiczna śledzić będzie przebieg zaczynających się obecnie prac międzynarodowych z uwagą i życzliwością, świadoma jednak faktu, że żadne wysiłki międzynarodowe nie zastąpią wysiłku wewnętrznego, który każde państwo dokończyć musi dla przezwyciężenia następstw obecnego przesilenia.

Adam Rose

CZY WSTĘP DO NAWROTU KONJUNKTURY?

HAUSSA na giełdzie nowojorskiej i ogłoszenie konwersji angielskiej pożyczki wojennej stanowią dwa kapitalne zdarzenia w dziedzinie gospodarczej, zdarzenia o takiej doniosłości, że zrozumiałem staję się pytanie, stawiane dziś we wszystkich zakątkach świata: czy to już koniec depresji? czy to już początek poprawy? Może i tak — ale róbmy ostrożną uwagę, że między zatrzymaniem się spadku cen towarów a przyjściem momentu zwrotnego, od którego się zacznie pomyślna konjunktura, jest różnica, że to drugie zjawisko nie musi następować bezpośrednio po zniknięciu pierw-

szego, ale może być poprzedzone nawet bardzo długim okresem pośrednim. Teraz zaś, po tem zastrzeżeniu, przypatrzmy się, czy te fakty, które uważamy za zwiastuny nawrotu konjunktury, opierają się istotnie o tak solidne podstawy i natrafiają na tak przygotowane środowisko, że można z nich wysnuwać dalej idące nadzieje.

Spadek cen hurtowych w I półroczu 1932 r. zlągodniał znacznie. W Stanach Zjedn. wyniósł 8%, we Włoszech 5%, we Francji 3%, w Polsce niespełna 1%, w Niemczech 4%. Istnieją pewne momenty, które wzmacniają opór przeciw dalszemu spadkowi. Nie

będziemy tutaj wdawać się w analizę położenia rynków surowcowych, na których już pewne odprężenie się pojawia. Wspomnimy tylko, że wzrost produkcji złota, oczyszczenie horyzontu międzynarodowej wymiany kapitałów dzięki załatwieniu sprawy reparacji i prawdopodobnie już także długów międzyaljanckich, wycofanie przez Francję prawie już wszystkiego złota z Ameryki, jakie tam poprzez swój zapas dewiz posiadała—to wszystko są czynniki, wpływające znacznie na uspokojenie tego stanu nerwowego, który dotychczas krył w sobie zarodek ciągle nowych niebezpieczeństw.

W Stanach Zjednoczonych dominuje — można powiedzieć — pogląd, że konjunkturę można ruszyć z miejsca przez oddziaływanie na ceny. Z tym poglądem dyskutować nie będę, chociaż jest on jaskrawym przejawem psychiki amerykańskiej. Dość powiedzieć, że uchwaleniem takiego Goldborough-billu nie może się pochwalić (?) żaden parlament na świecie, bo nigdzie nie zdobyto się na wyraz takiej nagminnej naiwności, że ceny dadzą się przywrócić dziś do poziomu z 1929 r.! Wytłumaczyć to sobie można brakiem należytego doświadczenia, a przede wszystkim działaniem w afekcie — bo przecież w tym kraju, któremu jeszcze przed paru laty zdawało się, że (zapomocą polityki regulacji waluty) rozwiązał zagadkę powszechnej szczęśliwości, jest dziś $\frac{1}{3}$ robotników przemysłowych bez pracy. Stąd nacisk na Państwo, żeby przez swą politykę monetarną stworzyło sposobności do pracy.

Przed odroczeniem sesji Parlamentu udało się tam przepchnąć parę billów, w tym kierunku idących. Z nich zagrażać walucie może tylko Glass-Borah-bill, który upoważnia banki narodowe do emisji not z pokryciem także w pożyczkach państwowych, oprocentowanych do $3\frac{3}{8}\%$ (dotychczasowa granica 2%), co daje możliwość rozszerzenia obiegu z \$ 635 miljn. do \$ 1.600 miljn. Równocześnie Garner-bill zaleca udzielenie państwowych kredytów celem zatrudnienia bezrobotnych (razem na \$ 2 milj.), inny bill znowu postanawia konwersję, wzgl. prolongatę długów hipotecznych, a inny wreszcie zmienia ustawę banków emisyjnych w tym kierunku, że je upoważnia do udzielania firmom handlowym i jednostkom prywatnym kredytów wprost, z pominięciem banków. Obok tego, pod kierownictwem Owena Younga, przygotowuje się generalną ofensywę na rynek towarowy. Sumy kredytów, jakie się w tym związku wymienia, nie są jednak duże — może tylko narazie. Na uzupełnienie zapasów towarowych przemysłu przeznaczona się \$ 50 miljn., na utworzenie poolu pszenicy \$ 30 miljn., dalej jakieś kwoty na podtrzymanie cen bawełny, na publiczne budowle i t. d. Widzimy, że w tej chwili do wyczerpania 2 miliardów jeszcze bardzo daleko. Istotnie, te projekty bardzo inflacjonistyczne wyglądają narazie znacznie bardziej niewinnie w praktyce. Podobno rozdzęciu tej akcji aż do granic niebezpiecznych dla waluty sprzeciwił się Prezydent Hoover, który jednak nie ignoruje korzystnego wpływu, jaki może takie ożywienie wyrzucić na położenie gospodarcze wogóle, a jesienne wybory prezydenckie w szczególności. W chwili obecnej, wobec ożywienia giełdowego, przyciągającego pieniądze zzewnątrz, niema obawy o kurs dolara — potem zaś zależeć to będzie w dużej mierze od tego, czy równocześnie z udzielaniem tych kredytów będą banki likwidować zapasy papie-

rów państwowych, czy nie. Upoważnienie dla banków emisyjnych do udzielenia kredytów bezpośrednich ma oczywiście być bodźcem, ożywiającym działalność banków handlowych, a także podnoszącym nastroje.

Bardziej pouczający, a może nawet ważniejszy dla rozwoju gospodarczego świata, jest obecny stan rzeczy w Anglii. Zdecydowanie się na konwersję, największą, jaką dotychczas świat widział, i to w chwili kiedy $3\frac{1}{2}\%$ -owe konsolle, a zatem papier o tej stopie oprocentowania, którą ma otrzymać konwertowana pożyczka wojenna, stały dużo niżej par — było czynem bezprzykładnie zuchwałym. Wprawdzie Rząd angielski, czyniąc to, miał już in petto powziętą decyzję co do Lozanny, wprawdzie umiał wytworzyć niebywałą płynność na londyńskim rynku pieniężnym i zgromadzić ogromny fundusz interwencyjny, ale mimo to wszystko konwersja przedstawiała wielkie ryzyko. Dziś już przedstawia znacznie mniejsze, chociaż z wierzycieli zagranicznych większość albo zażądała wypłaty albo wyłożyła angielskie obligacje na sprzedaż. Jednakowoż przy niesłychanej płynności pieniądza przypuszczać należy nietylko konieczność spłaty obligacji przez Rząd, ile przejście ich z rąk prywatnych do banków, z pomocą owego funduszu wyrównawczego. Konwersję można już dziś — chociaż termin upływa w grudniu — uważać za zapewnioną. W razie nawet jej niepowodzenia ryzykuje Rząd angielski rozszerzenie obiegu banknotów, co wprawdzie uniemożliwiłoby powrót do dawnego parytetu złota (albo bardzo by go utrudniło) przez zmniejszenie wewnętrznej siły kupna funta, ale konwersji nie zwicznie. Czy jednak moment jej ogłoszenia można nazwać, jak to czyni „*The Economist*”, punktem zwrotnym wielkiej depresji — to inna kwestja, do której za chwilę wrócimy.

Każdy spadek cen i łącząca się z nim depresja (a niezawsze i niekoniecznie idąca z tem w parze deflacja, której to nazwy się z reguły nadużywał) wywołują automatycznie organiczny opór gospodarstwa. Wycofywane kredyty, gromadząc się w tekach posiadaczy, stwarzają płynność na rynku pieniężnym, tem większą, im trudniejszą do powzięcia jest decyzja lokaty cokolwiek dłuższej. Dzisiaj pieniądź dzienny w Anglii, Ameryce czy Francji kosztuje $\frac{1}{2}$ —1%, a więc prawie nic, najlepsze weksle płacą 1% rocznie. Ale są to kredyty krótkie, nie nadające się na żadne cele kapitałowe. W takim stanie rzeczy jest rzeczą normalną, że środki pieniężne, z jednej strony pod naciskiem minimalnej rentowności krótkoterminowych lokat, a z drugiej skutkiem wzmocnienia się zaufania do solidności kredytobiorców (po oczyszczeniu terenu przez bankructwa), przesuwać się zaczynają ku rynkowi kapitału. Taki stan był już na wiosnę 1931 r., kiedy dyskonto nowojorskie wynosiło $1\frac{1}{2}\%$ (dziś 2%), a paryskie 2% (dziś $2\frac{1}{2}\%$). Ba, nawet w Niemczech zarysowało się wówczas ożywienie konjunkturalne, obok sezonowego, i trwało — co wygląda na paradoks — aż do końca lipca 1931 r. Ale chmury, gromadzące się na horyzoncie politycznym od chwili próby „Anschlusu”, nie dopuściły czynników gospodarczych do wygrania się i zdusiły zarodek poprawy.

Dzisiejsze zahamowanie tempa spadku cen i poprawa na wszystkich giełdach, a nawet haussa w Ameryce, jest bezwarunkowo dowodem, że te

siły oporowe gospodarstwa, wyzwalone organicznie przez depresję, są w grze. Zastój kredytowy, wyrażający się zamrożeniem" ogromnych sum, traci na znaczeniu w miarę zwyczajki cen i kursów giełdowych, a „tajanie" następować może, zwłaszcza przy sprawnej giełdzie, o szerokim zasięgu, bardzo szybko. Nietylko, że przy zwyczajce pewność kredytu rośnie, ale nawet przy braku niżki dzieje się poniekąd to samo, gdyż producenci, nie narażając się na niebezpieczeństwo strat, mogą swobodniej pracować. W okresie wielkiej płynności pieniądza konwersje mogą odegrać dużą rolę. Przywracają one komunikację między płynnym rynkiem pieniężnym a wyschniętym rynkiem kapitałowym. Angielska konwersja może być początkiem wielkiej akcji konwersyjnej w szeregu krajów i obniżyć znacznie stopę procentową kapitału. Wiadomo, że we Francji czynione są przygotowania celem naśladowania przykładu angielskiego. Nietyle chodzi tu o potaniecie ciężaru długów, które jest z reguły tylko przesunięciem w dochodzie społecznym, ile o ten impuls konjunkturalny, który może stąd wyjść, o zachęcenie przedsiębiorczości. Tę różnicę powinno się dobrze zrozumieć i zapamiętać, zwłaszcza w krajach, gdzie problem obniżki stopy procentowej nie schodzi z porządku dziennego. Bowiernie nie niżka z zewnątrz, przymusowa, która zniechęca kapitał do lokat, ale niżka, idąca od wewnątrz, organiczna, zachęcająca do lokat, może stanowić czynnik ożywienia konjunktury.

Czy konwersja angielska może istotnie być tym „turning point" depresji, za jaki ją już dziś okrzyknięto? Przykład ostatniej konwersji z 1888 r. zdawałby się za tem przemawiać. Wówczas obniżono dla £ 558 miljn. konsolów stopę z 3% do 2½%, poczem nastąpiło ożywienie konjunktury, które w 1890 r. doszło do szczytu, ustępując w następnym roku miejsca depresji. Po konwersji widzimy bezpośrednio fałę spekulacji, ogromną hauszę papierów o stałym oprocentowaniu, wielkie grynderstwo, szczególnie w dziedzinie trustów, ale to jeszcze nie dowodzi związku przyczynowego między samym faktem konwersji a zjawiskiem ożywienia konjunkturalnego. Wskazywałoby tylko, że Rząd angielski umiał wybrać chwilę odpowiednią, t. j. taką, w której już organiczne czynniki poprawy konjunktury były dojrzałe. W czasie depresji bowiem gromadzi się pieniądź (można go określić jako wirtualny kapitał), mający do wyboru tylko albo tezauryzację, albo kupno rent, bo do innych lokat nie ma ochoty. W miarę wzrostu tezauryzacji musi rosnać pogotowie kasowe instytucyj kredytowych oraz ich skłonność do najkrótszych terminów w udzielaniu kredytów. Stąd wzrost popytu na renty państwowe, z dwóch stron, dający Skarbowi możność wypowiedzenia pożyczek i obniżki stopy procentowej, tem konieczniejsze, że równocześnie, skutkiem osłabienia obrotów gospodarczych i wpływów skarbowych, równowaga budżetu państwowego zaczyna niedomagać. Do przeprowadzenia konwersji jest jednak konieczne zaufanie publiczności do stałości rynku rent, t. j. do możności wycofania swego kapi-

tału, w razie potrzeby bez strat kursowych. Otóż można dziś przyjąć, że to zaufanie w Angji ustaliło się. Wprawdzie odstępstwo od parytetu złota nie przyczyniło się do jego wzmocnienia, ale — o ile można kierować się ogólnym wrażeniem — oczyszczenie atmosfery politycznej i zapewnienie budżetowi równowagi, a wszystko to razem uzupełnione niezwykłym poczuciem solidarności obywatelskiej, wystarczy, żeby ten czynnik psychologiczny konwersji zapewnić. Rzecz jasna, że przez najbliższych parę miesięcy niezbędny jest dla Angji absolutny spokój na terenie polityki, gdyż jakkolwiek wstrząs polityczny mógłby wszelkie rachuby zwichnąć.

Akcja amerykańska nie nosi w sobie znamion tej równoległości między działaniem Rządu a realnymi tendencjami rynku pieniężnego. Owszem, raczej ma charakter paracentryczny. Doświadczenie lat powojennych nauczyło nas wszystkich (ale widocznie nie wszystkich w Stanach Zjedn.), że wszelkie akcje sztucznego podtrzymywania cen, wszelkie waloryzacje spełzały na niczem. Odciażyły one chwilowo rynek danego towaru kosztem całego gospodarstwa, które tem dotkliwiej odczuwało przychodzące następnie, a dotychczas niezawodnie, załamanie. Słuszne jest przeświadczenie, że jeżeli kryzys przyszedł od rynków surowcowych, to i od nich musi się zacząć poprawa. Jedną drogą do tej poprawy jest ożywienie zbytu, a nie sztucznie podjęzana sprzedaż części zapasów. Ożywienie zaś może wyjść tylko od konsumentów surowców i przyjść może wtedy, gdy obawa o dalszy spadek cen i połączone z tem ryzyko straty na gotowym towarze zniknie lub znacznie się zmniejszy, i kiedy na dalszą produkcję będzie można dostać tani kapitał. Stąd tak wielkie znaczenie ma fala, idąca od rynku pieniężnego do kapitałowego, inicjowana i prowadzona przez konwersję. Jednak i w dziedzinie ożywienia produkcji przetwórczej niewiele się dokona, jeżeli zasnuwanie obrotów towarowych przez politykę handlową i dewizową będzie trwało w stopniu niezmiennym. W tem leży wielkie znaczenie międzynarodowej konferencji gospodarczej, która ma się odbyć w jesieni.

Bogate kraje zachodnie, jak widzimy z tego, posiadają poważne techniczne środki, któremi mogą przygotowaną już samoistnie poprawę konjunktury w odpowiednim momencie pchnąć naprzód. W krajach, pozbawionych kapitału wogóle, a nie posiadających wielkiego płynnego rynku pieniężnego, stosowanie sztucznych środków jest zbyt ryzykowne, by można je doradzać. Muszą one narazie być zadowolone z zatrzymania się spadku cen światowych i muszą oczekiwać rozwoju wypadku u tych, którzy idą na czele gospodarstwa światowego. Najpoważniejszym czynnikiem, którego brak wywołał przedłużenie się i przeciągnięcie obecnej depresji, a który dziś zaczyna się pojawiać, jest zaufanie w powodzenie usiłowań ożywienia konjunktury. Obiektywne podstawy do tego ożywienia można przyjąć za istniejące.

A. A. E.

ŻYCIE GOSPODARCZE

RUCH MIGRACYJNY W 1931 R. — Rok 1931 był rokiem ostrego kryzysu w ruchu migracyjnym. Kryzys ten dotknął szczególnie silnie Polskę, był jednak kryzysem powszechnym. Kryzys migracyjny jest ściśle związany z ogólnym kryzysem gospodarczym. Aczkolwiek kryzys gospodarczy trwa w większości krajów już od 1929 r., to ze szczególną siłą na ruchu emigracyjnym odbił się dopiero w 1931 r. Wzmagające się gwałtownie bezrobocie wysunęło na plan pierwszy sprawę walki z niem i zadanie ochrony rynku pracy. W związku z tem kraje emigracyjne przeprowadziły w 1931 r. szereg zarządzeń, będących w ruchu migracyjnym odpowiednikiem ostrej polityki autarkiczno-prohibicyjnej w ruchu towarowym. Zarządzenia te mają na celu z jednej strony zatamowanie imigracji, z drugiej zaś przez poddawanie rewizji praw pobytowych dla cudzoziemców pozbywanie się ich i dzięki temu zmniejszanie podaży rąk do pracy; w tym ostatnim celu kraje emigracyjne posuwają się nawet do pokrywania kosztu powrotu emigranta do kraju rodzinnego. Szczególnie ostrą politykę restrykcyjną w ruchu emigracyjnym prowadzą kraje Ameryki Północnej — Stany Zjedn. i Kanada. W konsekwencji imigracja ogólna do Stanów w roku 1930/31 w porównaniu z rokiem 1929/30 zmniejszyła się o blisko 60%, imigracja zaś do Kanady w 1931 r. w porównaniu z 1930 r. spadła o 74% (imigracja do Kanady Polaków w 1931 r. została właściwie całkowicie wstrzymana). Jeśli chodzi o kraje Ameryki Południowej, to tu ograniczenia emigracyjne nie osiągnęły większych rozmiarów, a skierowane były przeważnie przeciw imigracji dzikiej i miały głównie na celu (jak i w niektórych innych krajach) skierowanie imigracji na rolę i zapewnienie zaopatrzenia imigrujących w pewien zasób środków materialnych. Jednak przeciwdziałały imigracji do tych krajów; panujący tam kryzys gospodarczy oraz zaburzenia polityczne. W krajach europejskich początkowo sytuacja przedstawiała się dla Polski względnie najkorzystniej. Jednak w 1931 r. Niemcy ograniczyły kontyngent sezonowej imigracji polskich robotników rolnych do 60% liczby z 1930 r., a we Francji imigracja z Polski (kierowana głównie na rolę) w 1931 r. została zredukowana (wyznaczony kontyngent 36.000 stanowił 60% zapotrzebowania w 1930 r.); rok bieżący, zresztą, przynosi całkowity zakaz imigracji sezonowców polskich do Niemiec, a rekrutacja robotników polskich do przemysłu i górnictwa francuskiego wskutek braku zapotrzebowania została zupełnie wstrzymana. Należy jeszcze dodać, że na spadek emigracji wpływa również zła sytuacja finansowa państw, która nie pozwala na rozwinięcie na większą skalę akcji osadniczej, jak również na stwarzanie nowych warsztatów rolnych w krajach słabo zaludnionych.

Jak wspomnieliśmy na wstępie, Polska dotknięta została polityką restrykcyjną państw emigracyjnych szczególnie silnie, należy bowiem pamiętać, że przy wyznaczeniu kart emigracyjnych czy stosowaniu restrykcji kraje Europy Środkowej czy Wschodniej są w Ameryce znacznie gorzej traktowane niż kraje anglosaskie, względnie skandynawskie, a także i niemieckie.

Wobec gwałtownego skurczenia się emigracji z Polski (po okresie kilkunastoletnim — dobrej konjunktury emigracyjnej, dzięki której przeszło 200 tysięcy osób rocznie z Polski migrowało), oraz wobec wzrostu reemigracji — polska polityka emigracyjna zmierza, w miarę możliwości, a zwłaszcza w miarę posiadanych środków finansowych, do specjalnego ułatwienia emigracji, jak np. drogą obniżania cen kart okrętowych i udogodnień kredytowych, drogą wydatnego popierania akcji kolonizacyjnej, a także do hamowania reemigracji drogą roztoczenia opieki nad emigrantem zagranicą.

Liczbowa obraz ruchu migracyjnego Polski przedstawia się następująco:

	Wychodztwo	Powrót
1928	186.630	119.080
1929	243.442	104.503
1930	218.387	101.084
1931	76.005	87.678

Jak widzimy, emigracja skurczyła się w 1931 r. prawie do 1/3, reemigracja zaś zmalała tylko o kilkanaście procent, i po raz pierwszy reemigracja przewyższyła emigrację. Jeszcze gorzej sytuacja przedstawia się w r. b.: w I półroczu wyemigrowało zaledwie 9.917 osób, a powróciło z wychodztwa 28.498, czyli blisko 3 razy więcej.

W jakim stopniu na pogorszenie się sytuacji migracyjnej złożyły się zmiany w ruchu migracyjnym z poszczególnymi krajami — ilustruje następujące zestawienie:

	Wychodztwo		Powrót	
	1930	1931	1930	1931
Kraje Europy	171.853	64.235	93.459	80.455
w tem:				
Francja	86.500	28.396	9.779	26.174
Niemcy	77.540	32.202	75.533	45.689
Kraje pozaeuropejskie	46.534	11.770	7.625	7.223
w tem:				
Stany Zjednoczone	6.909	1.353	1.096	1.024
Kanada	16.940	1.326	1.831	2.326
Argentyna	13.804	4.423	2.439	2.365
Brazylja	3.430	1.111	340	151
Urugwaj	1.351	1.263	9	4
Palestyna	2.379	1.535	179	191

Jak widzimy, stosunkowo znacznie silniejszy spadek w 1931 r. wykazała emigracja pozaeuropejska niż europejska; szczególnie gwałtowny spadek nastąpił w wychodztwie do Stanów Zjedn. i do Kanady, przyczem bilans migracyjny z Kanadą od 1931 r. (wobec jednoczesnej zwyczajnej reemigracji) wykazuje nadwyżkę powrotu wychodźców. Nawiasowo zaznaczamy, że w r. b. — odwrotnie — spadek emigracji europejskiej (z 50.877 w I półroczu 1931 r. do 6.064 w I półroczu 1932 r.) był stosunkowo wielokrotnie większy niż spadek emigracji pozaeuropejskiej (z 7.294 do 3.853), a to wobec ustania emigracji do Niemiec i silnej redukcji emigracji do Francji.

W zakresie reemigracji nastąpił w 1931 r. silny wzrost powrotu wychodźców z Francji, poza tem zaś z Kanady i Palestyny; powrót z innych krajów zmalał, ale w stosunkowo znacznie mniejszym stopniu niż wychodztwo do tych krajów.

Jeśli chodzi o podział wychodźców według płci, to dominuje w 1931 r. emigracja kobiet, których wśród ogółu wychodźców było 51.724, t. j. 68%. Przewaga kobiet jest szczególnie silna w emigracji europejskiej (45.404 kobiet i 18.320 mężczyzn), a głównie w emigracji sezonowej na roboty rolne do Niemiec (27.869 kobiet i 4.306 mężczyzn); przewaga w emigracji do Francji (15.140 i 12.902) jest już znacznie mniejsza, a w emigracji pozaeuropejskiej (6.320 i 5.448) jest zupełnie niewielka, przyczem np. do Argentyny i Urugwaju przeważa emigracja mężczyzn. Zauważyć należy, że w 1930 r. w emigracji pozaeuropejskiej była silna przewaga mężczyzn (27.062 wobec 19.459); zmiana w 1931 r. wiąże się zapewne z znacznym zwiększeniem się udziału towarzyszących członków rodzin w ogólnej liczbie emigrantów (z ok. 35% do ok. 49%).

Wśród ogółu wychodźców w 1931 r. procent biernych zawodowo, t. j. towarzyszących członków rodzin, wynosił tylko 19%, co wobec 35% dla emigracji pozaeuropejskiej (głównie osadniczej) tłumaczy się tem, że udział członków rodzin w emigracji europejskiej, o przeważającym charakterze sezonowym względnie robotniczo-zarobkowym, był bardzo niewielki; mianowicie wynosił 13 1/2%.

Pomiędzy czynnymi zawodowo ogromną przewagę mieli w 1931 r. rolnicy, zwłaszcza w emigracji europejskiej, gdzie poza niemi poważną pozycję stanowią tylko wychodźcy bez bliżej określonego zawodu, których szczególnie dużo wyemigrowało do Francji (10.678 na ogólną liczbę 11.088). W emigracji do innych części świata poważniejszą rolę odegrali jeszcze wychodźcy, czynni zawodowo w przemyśle i rzemiośle; wchodzi tu w grę wychodztwo do Argentyny, Brazylji, Urugwaju i Palestyny, t. j. do tych krajów, do których przeważa emigracja żydowska.

Bliższy obraz podziału zawodowego wychodztwa przedstawia się następująco:

	Ogółem	Europa	Inne części świata
Rolnictwo	46.161	43.247	2.914
Górnictwo	83	80	3
Przemysł	1.803	274	1.529
Handel, banki, biurowość	387	68	319
Komunikacja, transport	23	6	17

Wolne zawody, nauczycielstwo	261	110	151
Służba domowa, usługi osobiste	619	373	246
Bez określonego zawodu	11.616	11.088	528
Bierni zawodowo	14.468	8.676	5.792

Jeśli chodzi o podział emigrantów według wyznań, to przeszło 3/4 stanowili w 1931 r. wychodźcy wyznania rzymsko katolickiego, blisko 8% stanowili grecko-katolicy, a przeszło 11% wychodźcy wyznania mojżeszowego. Przewagą katolików odnosi się tylko do emigracji europejskiej, natomiast w emigracji pozaeuropejskiej dominują żydzi, których tam wyemigrowało 7.123 na ogólną liczbę 8.632 emigracji żydowskiej; wchodzi tu w grę przede wszystkim emigracja do Argentyny i Palestyny.

Emigracja europejska rekrutuje się przeważnie z województw centralnych (łódzkie 24.854, kieleckie 10.090) i południowych (krakowskie 4.921, lwowskie 7.661), poza tem poważniejszą liczbę wykazuje województwo poznańskie (5.612). Emigracja pozaeuropejska rozkłada się bardziej równomiernie, stosunkowo jednak największe zastępy dają tu województwa południowe, centralne i wschodnie. Podział emigrantów według miejsca wydania paszportów (województw) przedstawia się w 1931 r. następująco:

	Centralne	Wchodnie	Południowe	Zachodnie
Ogółem	44.818	5.410	18.747	6.749
Kraje Europy	39.960	2.264	15.188	6.558
w tem:				
Francja	13.592	746	11.209	2.593
Niemcy	24.982	10	3.595	3.715
Kraje pozaeuropejskie	4.852	3.146	3.559	191

Emigranci-rolnicy pochodzą głównie z województw centralnych (29.690), południowych (10.360) i zachodnich (3.542), emigranci, zaliczeni do grupy przemysłowej (1.803), rekrutują się głównie z województw centralnych (1.110), wschodnich (392) i południowych (246), emigranci bez bliżej określonego zawodu (11.888) pochodzą przedewszystkiem z województw centralnych (5.873) i południowych (4.839).

Rozwój wychodźstwa do Francji, które po odpadnięciu w r. b. emigracji do Niemiec pozostaje jedynym poważnym ruchem emigracyjnym w europejskiej emigracji z Polski, przedstawia się w ostatnim 3-leciu następująco:

	1929	1930	1931
Emigracja	81.508	86.500	28.396
Do pracy ¹⁾ :			
a) do kopalń węgla	16.058	11.467	113
b) „ „ rud metali	7.717	5.641	51
c) „ „ soli potasowych	1.320	271	—
d) „ przemysłu:			
mężczyzn	12.075	7.656	367
kobiet	452	889	109
e) służba domowa	53	88	36
f) do rolnictwa:			
mężczyzn	8.430	16.405	8.668
kobiet	5.027	5.781	7.588
osadników	167	—	—
g) powrót urlopowanych	178	220	162
Członkowie rodzin ¹⁾	18.494	19.662	6.156
Reemigracja	8.448	9.779	26.174

Jak widzimy, emigracja robotników do Francji do górnictwa i przemysłu w 1931 r. prawie zupełnie zanika, emigracja robotników rolnych, podwojona w 1930 r., w 1931 r. powraca do poziomu z 1929 r., natomiast silnie wzrasta w 1931 r. emigracja robotnicza rolnych.

K.

RYNEK PRACY W CZERWCU 1932 R. — Położenie na rynku pracy w czerwcu wykazało dalszą poprawę; liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., zmniejszyła się z 279.138 w początkach czerwca do 244.857 w początkach lipca. Równocześnie liczba częściowo zatrudnionych obniżyła się z 174.015 do 145.069. Spadek liczby rejestrowanych bezrobotnych wskazuje na odciążenie rynku pracy, wywołane przede wszystkim sezonowym wzrostem zatrudnienia.

Poniższe zestawienie podaje liczby zarejestrowanych bezrobotnych w początkach poszczególnych miesięcy ostatnich 4 lat:

	1929	1930	1931	1932
Styczeń	126.429	186.427	303.148	289.057
Luty	160.843	249.462	345.295	332.512
Marzec	177.462	282.568	365.648	343.846
Kwiecień	170.494	295.612	379.021	352.754
Maj	149.093	273.717	355.102	328.686
Czerwiec	122.771	228.321	320.109	279.138
Lipiec	106.622	207.258	276.378	244.857
Sierpień	97.191	194.279	261.059	
Wrzesień	91.512	176.810	251.608	
Październik	83.063	167.454	251.378	
Listopad	93.800	167.349	253.355	
Grudzień	126.644	211.918	261.964	

Liczby częściowo zatrudnionych w ciągu tegoż okresu podaje następujące zestawienie (w początkach miesięcy):

	1929	1930	1931	1932
Styczeń	21.726	36.663	103.707	144.489
Luty	15.847	88.717	194.434	155.282
Marzec	16.554	117.973	194.148	140.829
Kwiecień	16.967	109.519	118.753	170.399
Maj	21.791	142.647	109.442	146.207
Czerwiec	26.343	127.511	153.991	174.015
Lipiec	30.299	94.065	151.077	145.069
Sierpień	36.044	78.117	119.518	
Wrzesień	38.837	89.811	128.491	
Październik	35.067	63.183	125.225	
Listopad	34.572	119.498	122.853	
Grudzień	36.111	97.127	134.362	

Z całkowitej liczby częściowo zatrudnionych 1 dzień w tygodniu pracowało 4.801 osób, 2 dni — 21.278 osób, 3 dni — 52.312 osób, 4 dni — 32.051 i 5 dni w tygodniu — 34.627 osób; średnio każdy z częściowo zatrudnionych pracował 3,5 dni w tygodniu.

Poniższe zestawienie podaje liczby rejestrowanych bezrobotnych według grup zawodowych (w początkach miesięcy):

	Czerwiec	Lipiec
Górnicy	22.372	23.038
Hutnicy	7.119	7.641
Metalowcy	32.660	30.492
Włókiennicy	24.330	23.015
Budowlani	27.725	22.805
Umysłowi	41.998	40.415
Pozostali	122.934	97.451
Ogółem:	279.138	244.857

W górnictwie zarysował się w czerwcu dalszy spadek zatrudnienia. Jednakże, jeśli idzie o najważniejszą dziedzinę górnictwa — kopalnictwo węglowe, to już w czerwcu zaznaczyło się zwiększenie wydobycia i zbytu. Można przypuszczać zatem, że minął okres redukcji zatrudnienia w kopalniach węgla. W kopalnictwie naftowym sytuacja niezmieniona; produkcja ropy ujawnia nadal tendencję zniżkową.

W hutnictwie żelaznym wytwórczość wzrosła stosunkowo znacznie, szczególnie stali i wyrobów walcowanych. Wiąże się to z lekkim wzrostem zamówień krajowych i silniejszym zwiększeniem zamówień zagranicznych. W hutnictwie cynkowym wytwórczość wzrosła znacznie; tem niemniej, wskutek niekorzystnego układu cen, projektowane jest przez kartel międzynarodowe ograniczenie wytwórczości. W hutnictwie cynkowym również uwidoczniła się lekka wzrost wytwórczości. Jednakże, mimo wzrostu wytwórczości wszystkich działów hutnictwa, zatrudnienie hutników wykazało lekkie pogorszenie. Wiąże się to z poprzednio jeszcze zarządzanymi redukcjami w hutnictwie żelaznym.

Sytuacja przemysłu metalowego jest nadal stosunkowo trudna; w niektórych działach, jak fabrykach lokomotyw, konstrukcyj żelaznych i mostów, maszyn włókienniczych, stan zamówień się pogarsza. W ciężkim położeniu znajdują się wytwórnie maszyn i narzędzi rolniczych. Natomiast w niektórych działach przemysłu metalowego, pracującego na cele budowlane, zarysowało się w ostatnich tygodniach sezonowe ożywienie; odnosi się to szczególnie do wytwórni drutu, gwoździ i ocynkowni blachy. Ponadto pewne ożywienie zaznaczyło się w wytwórniach maszyn elektrycznych. Poprawa zatrudnienia w ostatnio wyliczonych działach zdecydowała o spadku bezrobocia w grupie metalowców.

W przemyśle włókienniczym łódzkim w związku z okresem międzysezonowym zatrudnienie fabryk było słabe. Produkcja tkanin zimowych została podjęta tylko częściowo. Liczba za-

¹⁾ Przez stacje zbiorne Bez pośrednictwa stacyj wyemigrowało w 1929 r. 11.537, w 1930 r. 18.420 i w 1931 r. 5.146.

trudnionych robotników jednakże nie uległa zmniejszeniu, gdyż okres międzysezonowy wykorzystano dla masowego urlopowania robotników. W okręgu bielskim przemysł wełniany pracował mało intensywnie. Stosunkowo lepiej były zatrudnione przedsiębiorstwa czesankowe, wykończające dostawy przędzy dla tegorocznej produkcji tkanin zimowych.

W przemyśle włókienniczym białostockim wszystkie fabryki były nieczynne z powodu strajku.

W przemyśle budowlanym zaznaczyła się poprawa zatrudnienia w związku z uruchomieniem drobnego budownictwa mieszkaniowego.

Place ujawniają nadal tendencję zniżkową.

GÓRNICZTWO I PRZEMYSŁ

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

W SPRAWIE ZWIĘKSZENIA WYWOZU WŁÓKIENNICZEGO. — Na terenie okręgu łódzkiego zostały przeprowadzone szczegółowe badania, zmierzające do źródłowego ustalenia możliwości zwiększenia wywozu włókienniczego. Praca ta wykonana została przez Izbę Przem.-Handlową w Łodzi w porozumieniu z poszczególnymi organizacjami gospodarczymi, które na szeregu konferencji sprecyzowały swe poglądy na tę doniosłą sprawę.

W wyniku Izba Przem.-Handlowa w Łodzi przesłała Min. Przem. i Handlu obszerny memoriał, ustalający wytyczne dla planowanej akcji. W memoriale swym Izba stwierdza, iż akcja ta zmierzać będzie w następujących kierunkach: 1) rewizji warunków produkcji włókienniczej w Polsce i obniżenia jej kosztów; 2) usunięcia piętrzących się na rynkach odbiorczych trudności i przeszkód przez właściwe posunięcia o charakterze handlowo-politycznym; 3) wzmocnienia bezpośredniej działalności propagandowo-eksportowej.

Prace przygotowawcze na terenie organizacji gospodarczych wysunęły doniosły problem dostarczenia przemysłowi przetwórczemu niezbędnych półfabrykatów po cenach rynku światowego, gdyż tylko to umożliwi konkurencję polskiej produkcji włókienniczej na rynkach zagranicznych. O doniosłości tego problemu świadczyć może fakt, iż następstwem podjętej ostatnio akcji poważna ilość nie eksportujących dotychczas firm przemysłu tkackiego, dzianego i pończoszniczego wyraziła gotowość podjęcia eksportu, gdyż wyroby ich, wykonane z „przędzy eksportowej”, będą bezwzględnie konkurencyjne i liczyły mogą na poważny zbył w całym szeregu krajów. Sprawa dostarczenia odpowiednio taniej przędzy bawełnianej została już rozwiązana dzięki akcji, jaką prowadziła na terenie Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej. Aparat dostawy eksportowej przędzy bawełnianej został uruchomiony, i w związku z tem pozostaje organizacja skrupulatnej kontroli nad faktycznym zużyciem tej przędzy dla celów eksportu. Pomyślnie przedstawia się również sprawa dostarczenia eksporterom taniej przędzy czesankowej wełnianej, przyczem odnośne porozumienie obejmuje również fabryki eksportujące z okręgu bielskiego, które przedtem przerabiały pokazne ilości przędzy, importowanej z zagranicy. Izba precyzuje konieczność wprowadzenia zasady automatycznego zwrotu przy eksporcie obciążenia z tytułu podatku obrotowego, tkwiącego w poprzednich fazach produkcji i obciążającego półfabrykaty oraz surowce, przerobione dla celów eksportowych.

Analizując trudności, na jakie napotyka eksport włókienniczy w krajach odbiorczych, Izba wysuwa koncepcję zapoczątkowania doniosłej akcji reorganizacyjnej zakupu surowców dla włókiennictwa polskiego. Akcja ta miałaby zmierzać do przesunięcia zakupu surowców przez przemysł włókienniczy z państw, utrzymujących import polski, do krajów, uwzględniających żywotne interesy wywozowe włókiennictwa polskiego.

Zagadnienie bezpośredniej akcji propagandowej ma być realizowane przez Izbę w drodze bezpośredniego badania sprawy finansowania przez nią wyjazdów kupców i wojażerów na te rynki odbiorcze, które wymagają utrwalenia już zapoczątkowanego eksportu. Jednocześnie miałyby być realizowane koncentryczne i uporczywe obsyłanie bardziej odległych krajów zamorskich, które nie miały dotąd sposobności poznania wyrobów polskich — ofertami i cennikami oraz zakupionymi na koszt Izby kolekcjami towarów włókienniczych.

Memoriał Izby podkreśla wkońcu, iż w interesie wzmocnienia polskiego eksportu włókienniczego należy, niezależnie od realizacji wymienionych w memoriale postulatów, bezwzględnie zachować obowiązujący obecnie system zwrotu ceł. Doniosła rola zwrotu ceł polega, zdaniem Izby, na przeciwdziałaniu dumpingowi, stosowanemu z niezwykłą siłą przez konkurencyjne przemysły włókiennicze na światowych rynkach odbiorczych, oraz na niwelowaniu różnic w warunkach produkcji polskiej i zagranicznej.

Sądzić należy, że akcja sfer gospodarczych okręgu łódzkiego, zainicjowana na skutek zaleceń Min. Przem. i Handlu, zdoła

doprowadzić do wzmocnienia eksportu włókienniczego, gdyż wywóz ten realizowany będzie w sposób bardziej planowy aniżeli dotychczas, do czego zmierzają poczynania czynników rządowych, idące po linii racjonalizacji i ujęcia tego eksportu w zwarte formy organizacyjne.

M. K.

WŁÓKIENICTWO POLSKIE WOBEC HAUSSY BAWELNIANEJ. — Już dn. 7 b. m. zanotowano pewne wzmocnienie się tendencji na rynkach surowej bawełny, co było wynikiem niebardzo pomyślnych wiadomości, dotyczących tegorocznych zbiorów bawełny.

W dn. 8 b. m. ogłoszono oficjalny szacunek obrotu bawełną. Według tego szacunku przewidywane zapotrzebowanie na bawełnę wyniesie w r. b. ok. 12 milijn. bel, podczas gdy szacunek zbiorów obliczony został na 11,300.000 bel, a więc zbiory nie mogłyby pokryć zapotrzebowania. Tegoroczny teren uprawy przewidywany jest na 36,161.000 akrów, w roku zaś ubiegłym wynosił on 40,693.000 akrów, a więc tegoroczny teren uprawy jest już mniejszy. Wreszcie przypuszczalny zbiór z akra wyniesie w r. b. 149'65 bel, podczas gdy w r. ub. zbiór ten wyniósł przeszło 200 bel; tem właśnie tłumaczy się obecna haussa na rynkach surowej bawełny. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w związku z powyższym zapotrzebowanie na bawełnę surową obecnie wydatnie się zwiększy, trudno więc w tej chwili przewidzieć, czy haussa ta będzie długotrwała i jak dalece ceny bawełny będą jeszcze wyżkować.

Dla ilustracji rozmiarów tej dawno nienotowanej wyżki cen przytoczymy poniżej notowania na giełdach zagranicznych. Tak więc na giełdzie nowojorskiej w dn. 5 b. m. notowano: sierpień 6'00, w dn. 8 b. m. miesiąc ten zwyżkował do 7'05, wrzesień z 5'85 podskoczył do 6'91, październik z 5'91 do 6'97, listopad z 5'98 do 7'04, grudzień z 6'06 do 7'11, styczeń z 6'16 do 7'21, a więc w porównaniu z dn. 5/VIII bawełna, notowana na giełdzie w New-Yorku, zwyżkowała o 105 punktów, co jest zjawiskiem oddawna nie spotykanem.

Również w bardzo poważnym stosunku zwyżkowała bawełna w Liverpoolu oraz w Bremie, na co wskazują następujące liczby, (liczba w nawiasach oznacza notowanie z dn. 7/VIII, bez nawiasów — z dn. 8/VIII): Liverpool: sierpień (4'59) 5'23, wrzesień — (4'59) 5'23, październik — (4'59) 5'25; Brema: październik — (6'66) 7'30, grudzień — (6'78) 7'37, styczeń (6'84) 7'54; a więc bawełna w Liverpoolu zwyżkowała o blisko 65 punktów, w Bremie o blisko 60 punktów.

Haussa na bawełnę wpłynęła momentalnie na ukształtowanie się cen na rynku przędzy bawełnianej. Przedzalnicy podnieśli ceny wszystkich numerów przędzy bawełnianej w granicach od 2 do 3 centów na kg.

Również pewne zaniepokojenie zanotowano na rynku gotowych tkanin bawełnianych oraz na rynkach trykotażowym i pończoszniczym. Należy się spodziewać obecnie zwiększonego zapotrzebowania na rynkach tkanin, kupcy bowiem w obawie dalszej wyżki cen bawełny, a co za tem idzie i cen przędzy, starać się będą o wcześniejsze zaopatrywanie się w towary, tkaniny bowiem muszą ulec również zwyżce.

UNORMOWANIE SPRZEDAŻY WŁÓCZKI. — Przy sprzedaży przędzy wełnianej (włóczki) ujawnia się stale nieuczciwa konkurencja, polegająca na tem, iż sprzedaje się przędzę wełnianą w paczkach o wadze, wykazującej znaczną różnicę od wagi, oznaczonej na etykietce. Również i przędza ta wprowadzana jest na rynek w opakowaniach, nie zawierających ani oznaczenia wagi ani też źródła pochodzenia.

W celu przeciwdziałania temu szkodliwemu zjawisku izby przem.-handlowe w Poznaniu i Łodzi postanowiły wystąpić do Rady Ministrów z wnioskiem o wydanie rozporządzenia, regulującego obrót przędzą wełnianą, półwełnianą (włóczką) oraz przędzą bawełnianą (z wyjątkiem nici do szycia), przeznaczoną do sprzedaży w handlu detalicznym.

Projekt rozporządzenia przewiduje nakładanie na przetwórców i handlujących obowiązku oznaczania miary i wagi te

przędzy w jednostkach, odpowiadających odnośnym przepisom o miarach, przy jednoczesnym oznaczaniu jej pochodzenia. Projekt zawiera również zakaz używania przy oznaczaniu miary słów: „circa” oraz „około” i, wreszcie, ustala stosunek procentowy odchyłek dopuszczalnych ze względu na własności przędzy.

EKSPORT WŁÓKIENICTWA ŁÓDZKIEGO W LIPCU 1932 R. — Według danych Związku Eksportowego Polskiego Przemysłu Włókienniczego eksport włókienniczy Łodzi przedstawiał się w lipcu następująco: wywieziono tkanin bawełnianych białych 169 kg za zł 1.406, tkanin bawełnianych kolorowych 53.741 kg za zł 230.410, tkanin wełnianych 20.675 kg za zł 225.299, tkanin półwełnianych 3.769 kg za zł 20.230, towarów ze sztucznego jedwabiu 45 kg za zł 994, wyrobów dzianych bawełnianych 685 kg za zł 5.800, koszul bawełnianych miękkich 61.398 kg za zł 267.691, odzieży 222.860 kg za zł 1.293.859, materiałów filcowych wełnianych metrowych 4.244 kg za zł 51.189, stożków do kapeluszy 394 kg za zł 7.241, firanek bawełnianych, wykonanych mechanicznie, 1.601 kg za zł 12.396, przędzy barwionej bawełnianej 13.748 kg za zł 74.329, przędzy wiganowej barwionej 11.453 kg za zł 41.695, przędzy wełnianej barwionej 35.824 kg za zł 539.554. Ogółem więc wywieziono w lipcu r. b. 430.706 kg ogólnej wartości zł 2.772.693.

Pod względem krajów przeznaczenia eksport lipcowy przedstawiał się następująco (w tys. zł): Holandia 504, Anglia 476, Chiny 446, Francja 367, Rumunia 193, Afryka 167, Niemcy 159, Bułgaria 134, Palestyna 67, Jugosławia 47, Belgia 40, Finlandia 25, Indie 23, Szwajcaria 22, Grecja 14, Turcja 13, Estonia 13, Ameryka 12, Japonia 12, Perja 9, Danja 9, Austria 6, Syryja 5, Norwegia 4, Egipt 5, Szwecja 2.

W porównaniu z czerwcem eksport lipcowy wzrósł o blisko 60 tys. kg ogólnej wartości ok. zł 225 tys. Na podkreślenie zasługuje poważny wzrost eksportu odzieży o blisko zł 500 tys. Pozostałe pozycje poszczególnych grup eksportowanych towarów i półfabrykatów nie uległy wydatniejszym zmianom. Zaznaczyć jedynie należy wzmogłą aktywność eksportową włókiennictwa łódzkiego na rynek chiński oraz do Francji. Niepomyślnym zjawiskiem jest spadek wywozu odzieży do Afryki Południowej, gdzie powstały trudności na skutek akcji miejscowych producentów u Rządu Unji Południowo-Afrykańskiej, motywujących swą walkę przeciwko eksportowi odzieży polskiej rzekomo dumpingowym charakterem tego wywozu.

Lipiec był dla przemysłu eksportowego okresem opracowywania obszernych planów wzmocnienia wywozu w porozumieniu z miarodajnymi czynnikami rządowymi. Plan ten przedstawiony

został ostatnio Panu Ministrowi Zarzyckiemu, i sądzić należy, że realizacja szeregu postulatów przyczyni się do wzmocnienia wywozu włókienniczego.

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

NOWA INSTRUKCJA W SPRAWIE EKSPORTU KONFEKCJI. — Minister Przemysłu i Handlu wydał na wniosek Państwowego Instytutu Eksportowego dodatkową instrukcję, uzupełniającą instrukcję z dn. 21/I r. b. w sprawie kontroli eksportu konfekcji.

Instrukcja ta w zakresie formalnym nie wnosi nowych postanowień, jest ona jednak z tego względu poważnym czynnikiem unormowania eksportu konfekcji, że w szeregu przepisów o charakterze organizacyjnym zmierza do zracjonalizowania i konsolidacji tego wywozu.

W myśl instrukcji, w wykazach eksporterów konfekcji, sporządzanych przez izby przemysłowo-handlowe, figurować mogą jedynie firmy, które zarejestrowane są w rejestrze handlowym, wykupują świadectwa przemysłowe (firmy przemysłowe świadectwa przemysłowe I — VII kat., firmy handlowe świadectwa I — II kat.) oraz prowadzą prawidłowe księgi handlowe.

Po wydaniu nowej instrukcji izby przem.-handlowe przeprowadzą rewizję wykazów eksporterów konfekcji, z których wykreślone będą firmy, uprawiające eksport nieracjonalny, szkodliwy dla rozwoju tego wywozu. Dalszą rewizję wykazów firm eksportujących przeprowadzi Państwowy Instytut Eksportowy, a wciągnięcie nowej firmy na listę eksporterów będzie mogło nastąpić tylko z powiadomieniem Instytutu. W związku z wydaniem instrukcji mają być powołane do życia w Warszawie, Łodzi i Bielsku specjalne komitety eksportowe, których zadaniem będzie uzgadnianie i usprawnianie akcji eksportowej. W skład tych komitetów wejdą eksporterzy, zatwierdzeni przez Instytut, oraz delegaci izb. Przewodniczącymi tych komitetów powoływać będzie Instytut z poza grona eksporterów. Instrukcja przewiduje wreszcie zorganizowanie przez Instytut stałej konferencji cennikowej, która zajmie się opracowaniem i ustaleniem norm przy eksporcie. Członkami konferencji cennikowej, z siedzibą w Łodzi, będą delegaci poszczególnych komitetów okręgowych, rzeczoznawcy, powołani przez Instytut, oraz delegat tegoż Instytutu. Również i przewodniczącego konferencji wyznaczy Państwowy Instytut Eksportowy. Postanowienia nowej instrukcji eksportowej wchodzi w życie w 30 dni od daty jej wydania, t. j. dn. 19/VIII r. b.

M. K.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

SYTUACJA PRZEMYSŁU PRZETWORÓW ZIEMNIACZANYCH.

Przemysły ziemniaczane odgrywają wybitną rolę zarówno w kształtowaniu się cen na ziemniaki, jak i w utrzymaniu na dotychczasowym poziomie uprawy ziemniaka, który wobec ograniczenia możliwości rozwoju kultury buraka jest jedyną prawie rośliną okopową, umożliwiającą racjonalny płodozmiian. Zbiory ziemniaków w Polsce utrzymywały się mniej więcej na jednym poziomie w okresie ostatnich 3 lat, wahając się w granicach od 317 do 309 miljn. q. Dla Polski, która zajmuje drugie miejsce¹⁾ po Niemczech w światowej produkcji ziemniaków, nie licząc Z. S. R. R., a w przeliczeniu na głowę ludności — pierwsze miejsce, jest rzeczą pierwszorzędnej znaczenia ustalenie wysokości przerobu przemysłowego ziemniaków, a w szczególności ustalenie, jakie ilości ziemniaków, znajdujące się na rynku, przerabiane są w przemyśle gorzelniczym i w przemyśle przetworów ziemniaczanych. Przerób ziemniaków w gorzelniach rolniczych, wynoszący w 1929/30 r. — 6.865 tys. q. zmniejszył się w 1930/31 r. do 5.439 tys. q., a w 1931/32 r. wyniesie prawdopodobnie około 4 miljn. q. W związku z tem produkcja spirytusu w gorzelniach rolniczych spadła z 830 tys. hl (100%) w 1929/30 r. do

600 tys. hl w 1930/31 r., a w 1931/32 r. wyniesie przypuszczalnie około 450 tys. hl. Roczny przerób ziemniaków w przemyśle przetworów ziemniaczanych wynosił w latach: 1929/30 i 1930/31 ok. 3.000 tys. q. Udział więc przetwórstwa ziemniaczanego w ogólnym przerobie przemysłowym ziemniaków wzrósł z 30% w 1929/30 r. do 36% w 1930/31 r. Dopiero w 1931/32 r. zaznacza się znaczny spadek przerobu ziemniaków i produkcji w przemyśle przetworów ziemniaczanych. Jeżeli przyjąć według przybliżonego szacunku, że około 8% ogólnego zbioru ziemniaków dostaje się na rynek, to okaże się, że w latach 1929/30 i 1930/31, w których przerobione zostało w obu przemysłach 9·9 i 8·4 miljn. q. ziemniaków, przerób przemysłowy stanowił 41 i 35% całkowitej ilości ziemniaków, dostających się na rynek i stanowiących przedmiot obrotu handlowego. Ilość ta posiada u nas decydujący wpływ na kształtowanie się cen na ziemniaki, a pośrednio i inne ziemiopłody, w szczególności na pasze; dlatego zrozumiałem staje się, jak ważną rolę odgrywają przemysły ziemniaczane, odciażając rynek wewnętrzny od nadmiaru podaży i zapobiegając niżce cen.

Ogłoszone obecnie przez Gł. U. Stat. wyniki statystyki produkcji przetworów ziemniaczanych za okres od dn. 1/VIII 1930 r. do 31/VII 1931 r. w tych zakładach przemysłu krochmalniczego, sropiarskiego i płatkarskiego, które wykupiły świadectwa przemysłowe od I do VII kategorii włącznie, dają podstawę do

¹⁾ Udział Polski w światowej produkcji ziemniaków wynosi 21·5%.

ustalenia wytycznych rozwoju w przetwórstwie ziemniaczanem. Według tych danych produkcja mączki ziemniaczanej i krochmalu suchego wyniosła w 1930/31 r. 263.178 q wobec 259.638 q w 1929/30 r., a sprzedaż spadła w tym samym okresie czasu z 236.147 q w 1929/30 r. do 215.166 q w 1930/31 r. Z ogólnej ilości 215.166 q mączki ziemniaczanej i krochmalu suchego, będących w 1930/31 r. przedmiotem obrotu handlowego, wyeksportowano 104.223 q, czyli 48·4%, pozostałe zaś 110.943 q, czyli 51·6%, umieszczone zostało na rynku krajowym. Rok gospodarczy 1931/32 wykazuje poważne zmiany w porównaniu do poprzednich: według prowizorycznych obliczeń szacunkowych produkcja mączki ziemniaczanej i krochmalu suchego, wskutek małej jej rentowności w roku ubiegłym, nie przekroczy 185.000 q, nie licząc produkcji, oddanej do przerobu na syrop, i będzie najmniejszą produkcją w okresie ostatnich 10 lat. Spadek produkcji znajduje swój wyraz w zmniejszeniu się eksportu, który w okresie pierwszych 11 miesięcy 1931/32 r. obniżył się do 56.401 q, podczas gdy w 1930/31 r. wynosił 104.223 q, a w 1929/30 r. 112.795 q. Przeciętna wartość wywiezionego kwintala mączki ziemniaczanej i krochmalu suchego, wynosząca w 1929/30 r. zł 40·48, spadła do zł 34·59 w 1930/31 r. i do zł 33·56 w 1931/32 r. Obecne ceny na rynku eksportowym, dyktowane faktycznie przez Holandję, obniżyły się w jeszcze większym stopniu i wynoszą Hfl. 8·50 f. o. b. porty holenderskie, czyli zł 30·60 za 1 q krochmalu w gatunku superior, i stawiają wogóle pod znakiem zapytania nie tylko przyszłość naszego eksportu, ale nawet utrzymanie dotychczasowego stanu posiadania w zakresie eksportu mączki ziemniaczanej.

Niskie ceny eksportowe na rynku światowym znajdują swe wytłumaczenie w nadprodukcji w okresie ostatnich kilku lat mączki w Holandji, będącej największym eksporterem tego artykułu, oraz w długotrwałym przesileniu w przemyśle włókienniczym w Europie. Głównym odbiorcą mączki polskiej jest Anglja. Największą przeszkodą dla ekspansji eksportowej naszego przemysłu krochmalniczego jest polityka gospodarcza Holandji, której przemysł ziemniaczany stanowi dla nas najniebezpieczniejszą konkurencję. Przyczyny tego niebezpieczeństwa tkwią zarówno w naturalnych warunkach przemysłu holenderskiego, który pracuje w dogodnych warunkach komunikacyjnych w stosunku do odbiorców, jak i w polityce Rządu holenderskiego, opartej o system premjowania, oraz w strukturze przemysłu, opartej o system spółdzielczy. Dzięki wprowadzeniu przez Rząd holenderski premji w wys. 50 cent. (zł 1·80) od 1 q ziemniaków, przerobionych na krochmal, co odpowiada zł 10 od 1 q mączki ziemniaczanej, mączka holenderska jest w stanie konkurować z krochmalą z kukurydzy, manjoku i t. p. oraz wypierać skutecznie mączkę polską na rynkach odbiorczych. Holandja kalkuluje cenę krochmalu nie na podstawie kosztów ziemniaka, ale ustala cenę, po jakiej można krochmal ulokować na rynku światowym w zależności od ogólnej konjunktury, własnej produkcji, konkurencji krochmalu kukurydzianego i t. p. Polityka gospodarcza Rządu niemieckiego również zmierza do wzmoczenia i ochrony produkcji przetworów ziemniaczanych. W wyniku wydanych w ostatnich latach zarządzeń (kredytów, premij wywozowych, podniesienia cel) Niemcy, które w zakresie przetwórstwa ziemniaczanego były dotychczas krajem w pewnym stopniu samowystarczalnym, stały się obecnie krajem, mogąącym eksportować. Ostatnio zorganizowany został w Niemczech przymusowy kartel krochmalniczy oraz wprowadzono przymus 5% domieszki mączki ziemniaczanej do mąki pszennej przy wypieku.

Zmiany, jakie nastąpiły w r. b. w polskim przemyśle krochmalniczym, w szczególności wybitny spadek produkcji oraz gwałtowne zmniejszenie się eksportu, jeszcze raz potwierdzają słuszność wypowiedzianych niejednokrotnie na łamach pism fachowych poglądów o konieczności ujęcia produkcji naszej w ramy jednolitej dla całego kraju organizacji — na wzór istnie-

jących podobnych organizacji w Holandji i Niemczech — w celu takiego normowania produkcji i zbytu, któreby umożliwiło planowe zaspokojenie potrzeb rynku wewnętrznego oraz utrzymanie naszego stanu posiadania w zakresie eksportu.

Co się tyczy pozostałych artykułów przetwórstwa ziemniaczanego, zaznaczyć wypada, że produkcja dekstryny w Polsce wzrosła z 18.742 q w 1929/30 r. do 26.684 q w 1930/31 r., podczas gdy sprzedaż spadła w tym samym okresie czasu z 17.091 q do 16.332 q. Z ogólnej ilości 26.684 q wyprodukowanej w 1930/31 r. dekstryny sprzedano 16.332 q, czyli 61·2%, (w 1929/30 r. 91·2%), z czego wyeksportowano 13.099 q, a na rynku krajowym umieszczono 3.233 q. Eksport 1930/31 r. dorównywał w absolutnych liczbach eksportowi 1929/30 r. (12.954 q) stanowił jednak połowę wymienionej produkcji, podczas gdy w 1929/30 r. udział eksportu w produkcji był znacznie większy i wynosił 69%. Natomiast w okresie pierwszych 11 miesięcy 1931/32 r. eksport dekstryny zmniejszył się do 5.644 q, czyli więcej niż o połowę w stosunku do eksportu w ostatnich 2 latach. Przeciętne ceny, które uzyskano za wywiezioną dekstrynę, wynosiły w 1929/30 r. zł 70·87, w 1930/31 r. zł 53·59 i w 1931/32 r. zł 53·15.

Łączna produkcja syropu i glukozy wynosiła w 1930/31 r. 107.269 q (w 1929/30 r. 151.563 q), przyczem sprzedane zostało 109.271 q (w 1929/30 r. 138.562 q), z czego na rynku krajowym umieszczone zostało 99.146 q, a wyeksportowano 10.125 q, czyli eksport stanowił 9·4% (w 1929/30 r. 10·2% produkcji). Głównymi odbiorcami były Szwajcaria i Austria. Produkcja syropu ziemniaczanego spadła z 136.545 q w 1929/30 r. do 96.025 q w 1930/31 r., czyli o 30%. Spadek produkcji w 1931/32 r. będzie prawdopodobnie jeszcze większy i tłumaczony być może spadkiem spożycia cukierków i innych artykułów spożywczych, produkowanych na syropie, w związku z ogólnym zubożeniem ludności. Potwierdza to fakt zmniejszenia się w ostatnich 3 latach przerobu syropu ziemniaczanego w przemysłach spożywczych. Przerób syropu w 514 zakładach, należących do I—VII kategorii, mianowicie: w fabrykach cukrów i czekolady, cukierniach, piekarniach cukierniczych, fabrykach win oraz konserw owocowych, spadł z 43.121 q w 1929 r. do 38.649 q w 1930 r. i 32.826 q w 1931 r.

Produkcja płatków ziemniaczanych wynosiła w 1930/31 r. — 159.040 q wobec 148.501 q w 1929/30 r. W ciągu dwuletniego okresu 1929/31 r. wyeksportowane zostało 294.803 q płatków, co stanowi 96% produkcji. Głównymi naszymi odbiorcami są Szwajcaria i w mniejszym stopniu — Danja. Przeciętna wartość wywożonego kwintala płatków ziemniaczanych wynosiła w 1929/30 r. zł 21·97, w 1930/31 r. zł 16·77, a w 1931/32 r. zł 18·96.

Wł. Kwapiszewski

KŁĘSKA RDZY.—W dn. 9 b. m. odbyła się w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych pod przewodnictwem P. Wiceministra W. Karwackiego narada w sprawie tegorocznej kłęski rdzy. Wspomniana narada, w której wzięli udział przedstawiciele władz administracyjnych, zainteresowanych instytucji i organizacji społeczno-rolniczych oraz rzeczoznawcy w zakresie fitopatologii, miała na celu ustalenie na podstawie ostatnich informacji rozmiarów i intensywności kłęski rdzy, ustalenie środków przeciwdziałania pojawieniu się rdzy w latach następnych oraz omówienie sposobów przyjęcia z ewentualną pomocą ludności rolniczej, szczególnie silnie poszkodowanej przez rdzę, w szczególności wyjaśnienie i omówienie sprawy zaopatrzenia rolników w ziarno do siewu.

Złożone na wstępie narady sprawozdania wyjaśniły, iż tegoroczną kłęską rdzy wywołała wyłącznie rdza żdźbłowa (*Puccinia graminis*). Poraziła ona silnie pszenice ozime — w mniejszym stopniowo stopniu pszenice jare, a w małym stopniu owies, natomiast żyto i jęczmień naogół porażeniu nie uległy. Najsilniejsze porażenie rdzą pszenic ozimych miało miejsce w 6 województwach południowych, mianowicie: kieleckim, lubelskim, krakowskim, lwowskim, tarnopolskim i wołyńskim. Silny pojaw rdzy wystąpił również w województwie śląskim. W pozostałych województwach rdza nie wyrządziła znacznych strat,

jakkolwiek poszczególne powiaty zostały również bardzo silnie nią dotknięte, np. powiaty: radomskowski i rohatyński.

Stopień porażenia rdzą poszczególnych zasiewów jest we wszystkich województwach bardzo różny. W niektórych gospodarstwach zniżka plonów jest tak znaczna, iż rolnicy zrezygnują z omłotów pszenicy ozimej. Porażeniu uległy wszystkie uprawiane odmiany pszenic ozimych. Naogół więcej ucierpiały odmiany „golki”, a w mniejszym stopniu „ostki”, lecz wyraźnych różnic w odporności odmian nie dostrzeżono. Ujawnił się natomiast wpływ pory siewów, wilgotności pól i nawożenia, mianowicie mniej porażone zostały pszenice wcześniej siane, położone na bardziej suchych gruntach oraz mniej nawożone azotem. Wobec tego, że najsilniejsze wystąpienie rdzy miało miejsce w okręgach silnie rozwiniętej uprawy pszenic — zniżka zbioru pszenicy, spowodowana przez rdzę, jest znaczna. Na szczęście rdza oszczędziła zachodni i północny okręgi uprawy pszenic, jak: woj. poznańskie, pomorskie i zachodnią część woj. warszawskiego.

Zmniejszony zbiór pszenicy nie powinien jednak spowodować trudności aprowizacyjnych dla kraju, gdyż, jak stwierdzono na naradzie, niedobór pszenicy będzie skompensowany dobrmi naogół urodzajami żyta; tak samo nie będzie naogół braku nasion pszenicy, potrzebnych dla dokonania następnych zasiewów.

Kłęska rdzy, prócz obniżenia zbiorów, spowodowała jakościowe obniżenie wartości ziarna i zmniejszenie jego wagi. Z tego względu konieczne będzie jak najszybsze ustalenie przez giełdy zbożowe nowych standartów pszenic z tegorocznych omłotów.

Wyjaśnienia, złożone podczas narady przez przedstawicieli instytucji badawczo-naukowych, wskazały, iż kłęska e wystąpienie rdzy w roku bieżącym przypisać należy wyłącznie warunkom klimatycznym. Silne porażenie tegoroczne nie stwarza specjalnego niebezpieczeństwa powtórzenia się kłęski rdzy w latach następnych, gdyż to zależeć będzie przede wszystkim od przebiegu pogody. Wskazane jest jednak przedsięwzięcie pewnych środków, zapobiegających rdzy, a mianowicie:

1) wskazane jest możliwie najwcześniejsze dokonanie zasiewów; siew powinien być rzędowy i dość rzadki; jest to potrzebne dla przyspieszenia dojrzewania pszenicy i równomierności wzrostu, a także dla przewietrzenia łanów;

2) należy unikać nadmiernego nawożenia azotowego pod pszenicę, jak np. sianie na oborniku, na nawozach zielonych lub na zbyt wysokich dawkach sztucznych nawozów azotowych, gdyż powoduje to przedłużenie okresu wegetacji; o ile jednak rośliny są zbyt słabe, to wzmocnienie ich nawozami azotowymi

jest wskazane; silniejsze nawożenie innymi nawozami częściowo zabezpiecza pszenicę przed rdzą;

3) silnie zarażoną słomę należy możliwie szybko zużyć na ściólkę, natomiast na paszę mniej się ona nadaje, gdyż posiada mniejszą wartość pokarmową, a nadto w pewnych wypadkach nie jest wykluczone szkodliwe jej działanie dla zwierząt, które i tak zwykle niechętnie zarażoną słomę spożywają; w każdym razie należy unikać młocki pszenic dotkniętych rdzą, jak i przerożenia słomy czy plew porażonych, wiosną, aby uniknąć rozsiewania letnich zarodków rdzy po okresie mrozów, które z reguły w naszym klimacie niszczą ich siłę żywotną;

4) najważniejszym środkiem przeciwdziałania rdzy jest niszczenie berberysu, który jest głównym przenosicielem zarazy rdzy, umożliwiającym jej przetrwanie okresu zimowego.

W najważniejszej i najaktualniejszej dla rolnictwa sprawie możliwości użycia do siewu ziarna z pól zarażonych zebrani na naradzie rzeczoznawcy ustalili, że używanie do siewu ziarna, pochodzącego z roślin, porażonych rdzą, nie przedstawia niebezpieczeństwa zawleczenia rdzy na następne zasiewy, wymaga natomiast uprzedniego sprawdzenia ich siły kiełkowania, gdyż rdza przy silnym porażeniu mogła spowodować niedostateczne wykształcenie się ziarn i przez to zmniejszyć ich zdolność kiełkowania. Naogół jednak podkreślić należy, że bezpośrednio rdza nie odbija się ujemnie na zdolności kiełkowania nasion, a raczej przeciwnie — wzmacnia ją.

Zwalczanie rdzy na pszenicach przez stosowanie do siewu odmian, odpornych na rdzę, jak wyjaśniono na naradzie, jest praktycznie niewykonalne, gdyż odmian zupełnie odpornych niema, a przytem większa odporność poszczególnych odmian idzie zwykle w parze z mniejszą ich plennością. W każdym razie pszenice, wywodzące się z odmian krajowych, są naogół odporniejsze. Stacje doświadczalne zebrały dużo cennego materialnego materiału, dotyczącego odporności poszczególnych odmian na rdzę — i do stacyj tych winni się rolnicy zwracać po bliższe informacje w tym zakresie.

Przy omawianiu sprawy pomocy dla rolników, dotkniętych kłęską rdzy, obecni na naradzie przedstawiciele praktycznego rolnictwa wysunęli jako najważniejszy postulat udzielenie rolnictwu ulg w płatności długo- i krótkoterminowych pożyczek, a w wyjątkowych wypadkach także przyznanie ulg podatkowych. Dla stwierdzenia faktycznego stanu strat narada wypowiedziała się za przeprowadzeniem ściślejszej ich rejestracji, która ma być powierzona wojewódzkim i powiatowym komitetom finansowo-rolnym.

J. W.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

W SPRAWIE ZWIĘKSZENIA WYWOZU WŁÓKIENNICZEGO — p. str. 964.

NOWA INSTRUKCJA W SPRAWIE EKSPORTU KONFEKCJI — p. str. 965.

HANDEL WEWNĘTRZNY

INGERENCJA PAŃSTWA NA RYNKU TOWAROWYM. — Posiadamy poważnie rozbudowane ustawodawstwo

w zakresie regulowania cen na rynku towarowym, a więc: a) ustawę z dn. 2/VII 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 67) ze zmianami z dn. 5/VIII 1922 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 69), b) rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 31/VIII 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku („Dz. Ust. R. P.” Nr. 91) ze zmianami z dn. 22/III 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 38), c) rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z dn. 23/II 1923 r. w sprawie ujawniania cen przedmiotów powszedniego użytku („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29) i d) rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z dn. 29/X 1929 r. o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów oraz cegły.

Ustawa z 1920 r. o lichwie wojennej rozciąga się na surowce, półfabrykaty i wyroby gotowe w dziedzinie artykułów żywnościowych i innych. Na podstawie tej ustawy Rada Ministrów

ma prawo wydawać rozporządzenia, mające na celu m. in. „tępienie nadużyć handlu pośredniczącego przedmiotami powszedniego użytku”, przeciwdziałanie „oczywiście nadmiernym cenom” i t. d.

Dekret z 1926 r. ma na celu „zapobieganie i przeciwdziałanie zwyżce cen” przedmiotów powszedniego użytku. Minister Spraw Wewn. został upoważniony do wyznaczania cen tych artykułów na zasadzie „kosztów produkcji i gospodarczo usprawiedliwionych kosztów wymiany”.

Ta krótka charakterystyka obowiązującego ustawodawstwa narzuca nam pytanie: jak się to mogło stać, że w 12 lat po wojnie mamy ustawę o lichwie wojennej, że przy niesłychanym kryzysie na rynku artykułów „powszedniego użytku”, przy kosztownych wysiłkach Państwa, zmierzających do podniesienia cen zbóż, mamy ustawę, mającą na celu „przeciwdziałanie zwyżce cen” i upoważniająca Rząd nawet do wyznaczania cen? Przed tem pytaniem staje corocznie Rząd i społeczeństwo, bo corocznie aktualna jest kwestja, czy obowiązujące w tej mierze przepisy należy przedłużyć. Corocznie zapada jednakże decyzja pozytywna. I w tym roku nie należy się spodziewać innego rozstrzygnięcia. Czemuż to przypisać? Teoretycznie istotnie trudno może uzasadnić tak uciążliwą dla władz administracyjnych i tak „nieliberalną” politykę. To też Min. Spraw Wewn. uciekło się do szeregu prób praktycznych, któreby dały odpowiedź na postawione wyżej pytanie. Próby te wypadły, niestety,

na niekorzyść liberalistów. Okazało się, że bez ingerencji zewnątrz ceny takich artykułów, jak chleb i mięso, kształtują się w sposób chaotyczny i na poziomie, daleko odbiegającym od zdrowej kalkulacji. Stwierdzając ten fakt, nie przyłączamy się jednakże do tego najpopularniejszego wniosku, jakim jest obarczanie kupiectwa odpowiedzialnością za ten stan rzeczy.

Wniosek nasz jest inny: zasada wolnej konkurencji nie daje dobrych wyników nie z winy elementu kupieckiego, lecz dlatego, że u nas niema warunków dla wolnej konkurencji. Wolna konkurencja w wielu dziedzinach naszego handlu byłaby fikcją nawet po zniesieniu wszelkiej ingerencji ze strony Państwa. Zobaczymy to na przykładzie tej grupy handlu, która może najsilniej odczuwać ingerencję Państwa — na przykładzie handlu mięsnego.

Zdrowy rynek powinien przypominać system naczyń połączonych. Między poszczególnymi rynkami lokalnymi nie powinno być żadnej tamy, któraby utrudniała przepływ towaru z miejsca na miejsce. Innymi słowy, warunkiem zdrowego rynku jest niczem niekrępowana gra tych wszystkich czynników, które kształtują cenę, czyli niczem niekrępowana i niczem nieograniczona konkurencja. W naszym handlu mięsnym tej wolnej konkurencji niema. Składa się na to wiele istotnych przyczyn.

Z powodu nie sprzyjających warunków ta dziedzina handlu nie wytworzyła odpowiedniej ilości nowoczesnych firm handlowych. Mięso i żywiec jest towarem, który bez odpowiednich urządzeń technicznych (stajnie handlowe, chłodnie, wagony chłodnicze) nie może być dowolnie przechowywany i dowolnie z miejsca na miejsce przewożony. Mała nadwyżka podaży wywołuje nadmierny lokalny spadek, a nawet drobny niedobór — nadmierną lokalną zwyżką cen. Obrót żywcem i mięsem podlega specjalnym ograniczeniom natury weterynaryjnej. Np. z szeregu rynków nie wolno żywca wyprowadzać. Przeprowadzona na targ sztuka musi być sprzedana. Przepisy weterynaryjne przyczyniły się do tego, że niektóre ważniejsze rynki straciły charakter rynków centralnych, że kraj stał się mozaiką rynków lokalnych. Znaczenie rynków zagranicznych, które mogłyby odegrać rolę regulatora cen w całym kraju, zmalało do minimum z powodu ograniczeń importowych.

Nieregulowane stosunki na targowiskach i w rzeźniach przyczyniają się w znacznym stopniu do ograniczenia wolnej konkurencji. Na targowiskach o stosunkach tak zabagnionych, jak np. Warszawa, nie może być mowy o wolnej konkurencji. Wolną konkurencję tamuje, wreszcie, brak instytucji, któreby ujawniały ceny i zapewniały ich porównywalność, brak zorganizowanego kredytu i t. d.

Tych kilka momentów wystarcza, aby uzasadnić naszą tezę, że nawet po zniesieniu wszelkiej ingerencji ze strony Państwa wolnej konkurencji w tej dziedzinie nie będzie, że potrzeba regulowania rynku zewnątrz będzie nadal aktualna. Dlatego argument liberalizmu handlowego jest teoretyczny i nie może wpłynąć na decyzje w sprawach o wybitnie praktycznym pokroju.

Drugim z rzędu — najważniejszym artykułem, który podpada pod przepisy administracyjne, jest chleb. Wiadomo jest powszechnie, że w tej gałęzi handlu przy wolnej konkurencji każda ulica ma swoje ceny. Jest to bowiem artykuł, który nabywany jest przez konsumenta z zasady w najbliższym sklepie, mającym więc niejako monopol w swoim najbliższym otoczeniu.

W rozważaniach powyższych nie chcielibyśmy jednakże porzucić na wniosek tej treści, że ingerencja administracyjna jest złem koniecznym, z którym się należy pogodzić. Wnioski nasze idą dalej: naszą politykę gospodarczą (handlową, podatkową, kredytową) należy tak nastawić, aby dla wolnej konkurencji stworzyć niezbędne warunki, a w pierwszym rzędzie dążyć należy do stworzenia zdrowych warunków dla takich przedsiębiorstw handlowych, których racja bytu polega na zdrowej konkurencji. Drobne sklepiki albo wcale nie konkurują ze sobą,

albo konkurują w małym promieniu. Byt swój opierają na zwyčajnym pośrednictwie. Nie czyniąc zadość temu postulatowi, utrzymywać będziemy musieli przez długie lata ingerencję administracji państwowej na rynku towarowym ze wszelkimi jej konsekwencjami. Postulat ten podkreślamy tem usilniej, że sfery gospodarcze naogół godzą się z tem niezdrowym zjawiskiem, jakim jest ingerencja zewnątrz na rynku towarowym, a dążą jedynie do przejęcia kontroli nad rynkiem od Państwa do rąk własnych.

Drugim zasadniczym postulatem winno być jak najbardziej zdecydowane przeciwdziałanie ujemnym skutkom administracyjnego regulowania cen. Skutki te mogą daleko sięgać. Przede wszystkim nie należy dopuścić do tego, aby obowiązujące w tej mierze ustawodawstwo stało się narzędziem polityki gospodarczej. Niebezpieczeństwo takie istnieje, bo cena jest najistotniejszą kwestją polityki gospodarczej. Podstawa do wyznaczania cen to, według tekstu odnośnego rozporządzenia, koszty produkcji i gospodarczo usprawiedliwione koszty wymiany. Zasada ta jest trudna do przestrzegania, bo trudno regulować ceny sprzedaży bez wpływu na „koszt” produkcji. Zasada ta jest tem trudniejsza do przestrzegania, że wykonaniem jej obarczone są organa o bardzo różnorodnym przygotowaniu gospodarczym. Ponieważ wysoki odsetek produkcji naszej — a mianowicie produkcja rolna — z powodu rozdrobnienia na wielką ilość gospodarstw rolnych nie dostaje się na szeroki rynek wymienny, lecz znajduje zbyt na rynku lokalnym, przeto przy systemie regulowania cen według kosztów produkcji może powstać istna mozaika cen w kraju. W niektórych okolicach, dotychczas gospodarzo mało aktywnych i prowadzących gospodarkę ekstensywną, ceny produktów rolnych pozostaną na zbyt niskim poziomie. Wpłynie to ujemnie na gospodarczy i kulturalny stan danej okolicy, ponieważ jej mieszkańcy zbywać będą swe produkty na tanim rynku lokalnym, a zaopatrywać się będą w artykuły przemysłowe na szerokim rynku po cenach ogólnokrajowych lub światowych. W przeciwieństwie do tego stanu rzeczy w interesie gospodarczego rozwoju kraju leży podniesienie wartości pracy („kosztów produkcji”), a tem samem stopy życiowej ludności do jednego mniej więcej poziomu, a więc ujednostajnienie cen w kraju. Celu tego nie osiągniemy, jeśli każdy starosta będzie miał prawo regulować ceny niezależnie od rynku ogólnokrajowego, a jedynie na podstawie miejscowych cen surowca i miejscowych kosztów produkcji.

J. Wojtyła

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 23 lipca do 8 sierpnia r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	23—31/VII		1—8/VIII		Wzrost (+) Spadek (-) %
	zł	\$	zł	\$	
P s z e n i c a					
Warszawa . . .	25·15	2·82½	24·27	2·72½	— 3·5
Poznań . . .	22·92½	2·57½	20·50	2·30	—10·5
Lwów . . .	23·15	2·60	25·56	2·87	+10·4
Przeciętna . . .	23·74	2·66½	23·44	2·63	— 1·2
Z y t o					
Warszawa . . .	19·10	2·14½	16·25	1·82½	—13·9
Poznań . . .	17·67	1·98	15·40	1·73	—12·8
Lwów . . .	19·54	2·19½	17·00	1·91	—12·9
Przeciętna . . .	18·77	2·11	16·22	1·82	—13·3

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

O w i e s

Warszawa . . .	22:47	2:52½	19:66½	2:21	-12:5
Poznań . . .	19:75	2:22	17:96	2:01½	- 9:0
Lwów . . .	21:33	2:39½	18:75	2:10½	-12:0
Przeciętna . .	21:18	2:38	18:79	2:11	-11:2

Jęczmień browarowy

Warszawa . . .	—	—	18:25	2:05	—
Poznań . . .	—	—	—	—	—
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Przeciętna . .	—	—	—	—	—

Jęczmień zwykły

Warszawa . . .	19:50	2:19	17:45	1:96	-10:5
Poznań . . .	17:00	1:91	17:62½	1:97½	+ 3:6
Lwów . . .	17:55	1:97	17:00	1:91	- 3:1
Przeciętna . .	18:01	2:02	17:35½	1:95	- 3:6

— Podaż ziarna nowego zbioru spowodowała w okresie sprawozdawczym (od 1 do 6 sierpnia) dalszą zniżkę cen większości zbóż, przyczem różnice są dość znaczne, jak np. przy pszenicy dochodzą do zł 2:00—3:00 na 100 kg. Poza tem na giełdzie warszawskiej zniżkowały: żyto, jęczmień przemiatowy i otręby, przeciętnie o zł 0:50—1:00, oraz w silniejszym stopniu owies, gdzie różnica ceny ziarna starego i nowego wynosi do zł 6:00. Na giełdzie poznańskiej silniej obniżył się, prócz pszenicy, owies — o zł 2:00, oraz mąki pszennej i żytnia (o zł 1:00 i zł 3:00), w mniejszym zaś stopniu otręby oraz żyto. Giełda gdańska miała nadal niezbyt wielkie obroty przy nieco słabszych cenach pszenicy, żyta oraz otręb pszenicznych i żyta; jęczmień naogół utrzymał swe dotychczasowe ceny. Na pozostałych giełdach prowincjonalnych miały miejsce niewielkie wahania cen przy nadal ograniczonych obrotach.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica jednolita nowa 23:00—24:00 (stara 25:00—26:00), — zbierana 22:00—23:00 (24:50—25:00), żyto nowe 16:00—16:50 (17:00—17:50), jęczmień brow. 18:00—18:50, — przemiatowy stary 17:00—18:00 (18:00—18:50), owies jednolity nowy 18:00—19:00 (stary 24:00—24:50), — zbierany 17:00—18:00 (20:00—21:00), mąka pszena luksusowa 43:00—48:00 (43:00—48:00), — pszena 4/0 38:00—43:00 (38:00—43:00), — żytnia pyłkowa 30:00—33:00 (30:00—33:00), — sitkowa 24:00—27:00 (24:00—27:00), — razowa 23:00—25:00 (23:00—25:00), otręby pszenne grube 13:00—13:50 (13:50—14:00), — pszenne średnie 12:50—13:00 (13:00—13:50), — żytnie 9:50—10:00 (10:00—11:00).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica nowa 19:00—20:00 (stara 22:50—23:50), żyto nowe, zdrowe, suche 15:15—15:65 (15:50—16:00), jęczmień przemiatowy 64 do 66 kg nowy 17:00—17:50 (17:00—17:50), — 68 kg nowy 17:50—18:50 (17:50—18:50), owies stary 17:50—18:00 (19:50—20:00), mąka pszena 65½-owa wraz z workiem 35:00—37:00 (36:00—38:00), — żytnia 65½-owa wraz z workiem 26:00—27:00 (29:00—30:00), otręby pszenne grube 10:50—11:50 (10:75—11:75), — pszenne średnie 9:50—10:50 (9:75—10:75), — żytnie 10:25—10:50 (11:00—11:25).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica o wadze 128 hfl. 13:50 (13:85), żyto nowe eksportowe 9:85 (10:20), — zwykłe konsumpcyjne 10:15 (10:50—10:75), jęczmień nowy 115 hfl. 11:60—11:80 (11:60—11:75), — nowy 110 ufl. 11:20—11:30 (11:25—11:30), — nowy wyborowy 12:00—12:50, otręby pszenne 7:25 (7:50), — żytnie 7:25 (7:50).

PRZETWORY ZIEMNIACZANE

Poznań. — Notowania kartelowe syropu i glukozy — w zł za 100 kg netto franco każda stacja odbiorcza (beczki o pojemności 200—350 kg, przy mniejszych beczkach przy odbiorze syropu dolicza się do każdego 100 kg, jeżeli chodzi o beczki od 150 do 200 kg zł 2:25, od 100 do 150 kg zł 4:50 i od 50 do 100 kg zł 6:75); syrop ziemniaczany cukierkowy „Słońce” wzgl. „Korona” 45°

w ładunkach ponad 5 t 88:00, — poniżej 5 t 93:00, — syrop 43° odpowiednio 85:00 i 90:00, syrop jasno-żółty 45° w ładunkach ponad 5 tonn 83:00, — poniżej 5 t 88:00, — syrop 43° odpowiednio 80:00 i 85:00, syrop techniczny 43° w ładunkach ponad 5 tonn 77:00, — poniżej 5 t 82:00, syrop deserowy w ładunkach powyżej 5 t 67:00, — poniżej 5 t 72:00, cukier gronowy biały (glukoza) w skrzyniach w ładunkach powyżej 5 t 86:00, — poniżej 5 t 91:00, — w blokach odpowiednio 85:00 i 90:00, cukier gronowy żółty w skrzyniach w ładunkach powyżej 5 t 83:00, — poniżej 5 t 88:00, — w blokach odpowiednio 84:00 i 89:00, karmel zwykły i do piwa loco fabryka 150:00.

MATERIAŁY BUDOWLANE

— Zapotrzebowanie na materiały budowlane jest nadal niezbyt wielkie. Tendencja spokojna.

Kraków. — Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 szt.: cegła maszynowa loco cegielnia 57:00, — loco budowa 65:00—70:00, pustaki loco cegielnia 67:00, — loco budowa 75:00, cegła piecowa loco cegielnia 63:00, — loco budowa 70:00—75:00; za 100 kg: gips murarski i sztukatorski zależnie od gatunku 4:50—7:20.

Lublin. — Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 sztuk: cegła loco cegielnia 62:00—63:00, — loco budowa 67:00—70:00; za 100 sztuk loco fabryka: dachówka Eternit szablonowy 40×40 szare 57:00, — kolorowe 57:50; za 1 sztukę: płyty faliste Eternit 1.200×1.100 szare 4:80, — kolorowe 5:70; za 1 tonnę loco skład: wapno chęcińskie 65:00—66:00; za 100 kg loco gazownia: smoła surowa 2:00, — gazowa oczyszczona 25:00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 1 do 6 sierpnia 1932 r.

— Okres sprawozdawczy nie przyniósł zmian na giełdzie warszawskiej; zainteresowanie akcjami nadal było małe, obroty zaś koncentrowały się głównie na akcjach Banku Polskiego, których kurs kształtował się nadal zniżkowo, tracąc w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zł 1:00. Poza tem obracano jedynie akcjami przedsiębiorstw metalurgicznych: Lilpopy i Starachowice, których kursy utrzymały się bez zmiany na dotychczasowym poziomie.

Na giełdach prowincjonalnych zainteresowanie akcjami było w okresie sprawozdawczym minimalne; niewielkie obroty na giełdach poznańskiej i krakowskiej dokonywano po kursach dotychczasowych, na giełdzie zaś lwowskiej panował zupełny zastój.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 5 VIII ¹⁾
Bank Polski	zł 100	71:00	70:00	70:00
Lilpop	zł 25	11:00	11:00	—
Starachowice	zł 50	7:25	7:25	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł): Chodorów 65:00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym zupełnie nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej — w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski — 69:00 (69:00).

¹⁾ W sobotę dn. 6 sierpnia r. b. giełda nieczynna.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

KOMUNIKACJA AUTOBUSOWA W 1931 R. — Za przykładem lat poprzednich nakładem Ministerstwa Robót Publicznych wydano pracę Inż. B. Cwikieła p. t. „Komunikacja Autobusowa na Droгах Publicznych w Polsce w 1931 r.”, z której zaczerpnęliśmy kilka interesujących danych.

Komunikacja autobusowa przechodzi obecnie okres przełomowy, na co złożyło się dużo przyczyn. Przedewszystkiem kryzys gospodarczy odbił się na autobusach, podobnie jak i na wszystkich środkach komunikacyjnych, znacznym zmniejszeniem się liczby podróży. Tymczasem właśnie na ten czas przypadło wprowadzenie w życie zasadniczo zupełnie słusznej i celowej ustawy o Państwowym Funduszu Drogowym, która obciążyła dotąd zupełnie prawie wolny proceder autobusowy opłatami na rzecz utrzymania dróg. Wreszcie w r. b. ruch autobusowy, narówni z całym ruchem drogowym, przeszedł z kompetencji Ministerstwa Robót Publicznych do kompetencji Ministerstwa Komunikacji, a więc będzie musiał być koordynowany z ruchem kolejowym, co, oczywiście, zapowiada również duże zmiany w porównaniu do dotychczasowego stanu „wolnej ręki”, stanu czasowo, zresztą, pożytecznego, bo sprzyjającego umocnieniu się motoryzacji ruchu kołowego w kraju.

Dla tych wszystkich względów wskazane jest bliższe zaznajomienie się z obecnym stanem komunikacji autobusowej, aby móc ocenić zarówno jej znaczenie dzisiejsze, jak i te ewolucje którym z konieczności ulegnie ona w przyszłości pod wpływem nowych warunków pracy.

Zmiany w zakresie ogólnej ilości pojazdów mechanicznych w Polsce (z wyjątkiem wojskowych) obrazuje zestawienie następujące:

	Osobowe	Autobusy	Motocykle	Ciężarowe	Różne	Razem
1924	7.119	250	607	2.420	38	11.434
1925	11.051	756	2.481	2.811	52	17.151
1926	12.576	1.017	3.022	2.966	79	19.655
1927	16.772	1.544	3.734	3.494	112	25.656
1928	21.686	2.841	4.597	4.896	278	34.298
1929	26.210	4.048	5.901	6.738	422	43.319
1930	27.027	4.293	7.940	7.440	631	47.331
1931	19.092	3.055	8.049	5.802	719	36.717

Z zestawienia tego widzimy znaczne skurczenie się ilostanu pojazdów mechanicznych w 1931 r. Byłoby jednak błędem przypisywanie tego wyłącznie nadmiernemu obciążeniu samochodów opłatami na rzecz funduszu drogowego, opłatami, które są u nas niższe niż zagranicą. Nie wymiar tych opłat, ale sam fakt ich wprowadzenia sprawił, iż z liczby zarejestrowanych w latach poprzednich samochodów pośpieszono skreślić wszystkie jednostki, nie będące faktycznie w ruchu, czego poprzednio nie robiono z uwagi, że nie pociągało to za sobą żadnych świadczeń.

Poza tem, oczywiście, na skurczenie się ilostanu samochodów wpłynęła coraz bardziej ujawniająca się w skutkach depresja gospodarcza, co znajduje potwierdzenie w równoczesnym fakcie spadku o 20 — 25% przewozów kolejowych, tak osobowych, jak i towarowych, które, w razie słuszności twierdzenia o zgębnieniu ruchu samochodowego wyłącznie przez opłaty na rzecz funduszu drogowego, powinny byłyby wzrosnąć wskutek przejęcia tego ruchu przez koleje.

Przechodząc do autobusów, stwierdzić musimy, iż z ogólnej ilości czynnych w 1931 r. 3.055 autobusów, przewóz zarobkowy uprawiało tylko 2.652 autobusów, pozostałe zaś 403 sztuki należały do zakładów przemysłowych, hoteli, organizacji sanitarnych i t. d. Stan komunikacji autobusowej przedstawia się w roku sprawozdawczym w sposób następujący:

Województwo:	Ilość:		Długość dróg km	Ilość:		Średnia opłata za km w gr
	przedsiębiorstw	linij		autobusów	autob.-km na dobę	
Białostockie . . .	159	119	2.040	248	15.890	9
Kieleckie	274	176	2.260	322	36.760	10
Krakowskie	161	97	1.780	175	14.800	13
Lubelskie	171	126	2.020	251	28.480	9
Lwowskie	111	92	1.670	182	16.910	10
Łódzkie	141	141	2.080	335	51.150	8
Nowogrodzkie . . .	43	45	1.110	53	2.800	11
Poleskie	63	48	1.120	68	7.380	9
Pomorskie	56	50	1.300	80	9.080	12
Poznańskie	180	177	3.400	272	36.150	8
Śląskie	17	39	370	61	9.590	10
Stanisławowskie . .	62	44	910	76	5.110	11
Tarnopolskie . . .	42	19	620	42	1.760	10
Warszawskie . . .	235	180	2.950	343	37.660	12
Wileńskie	25	16	470	46	6.660	9
Wołyńskie	70	41	890	98	7.160	7
Razem w 1931 r.:	1.840	1.410	24.990	2.652	287.340	10
„ „ 1930 r.:	2.112	1.545	26.870	3.223	449.080	11'4

Z zestawienia tego widzimy, że największa ilość autobusów kursuje w woj. warszawskim, łódzkim i kieleckim, największą intensywność ruchu, o ile wyraża się ona w ilości wykonanych autobusokilometrów na dobę, wykazują te same województwa, ale w odmiennym porządku, mianowicie: łódzkie, warszawskie i kieleckie, najdroższą taryfę za przejazd pobierają autobusy w woj. krakowskim, pomorskim i warszawskim, najtańszą — w woj. wołyńskim, łódzkim i poznańskim. Na uwagę zasługuje, wreszcie, nadzwyczajne rozproszkowanie przedsiębiorstw autobusowych, których liczba ogólna sięga 1 810, co przy ilości autobusów 2.652 daje niespełna 1'5 autobusa na przedsiębiorstwo. Jedynie w województwie śląskim norma ta wzrasta do 3'5 na 1 przedsiębiorstwo. Jest to dowodem słabości finansowej przedsiębiorstw autobusowych, a stąd w konsekwencji wpływa, z jednej strony, nieprzystosowanie ich do pracy w warunkach normalnych, wymagających nakładów na utrzymanie dróg, na ponoszenie odpowiedzialności wobec podróży i właścicieli towarów, na zabezpieczenie społeczne pracowników, a z drugiej — współzawodnictwo pomiędzy sobą, prowadzone à outrance.

W porównaniu z rokiem poprzednim w 1931 r. zmniejszyła się ilość zarówno przedsiębiorstw, jak i autobusów, a w związku z tem i ilość wykonanych przebiegów. Pod wpływem zmniejszonej frekwencji osób opłaty za przewóz zostały zmniejszone z gr 11'4 do gr 10 od osoby i kilometra.

Podział linii autobusowych według długości przebiegów wykazuje, iż gros przejazdów odbywa się na odległościach od 10 do 75 km, stanowiąc 75% ogólnej ilości przejazdów. Z pozostałych 25% na odległości od 75 do 100 km przypada 15%, a na odległości dalsze — zaledwie 10%. Najdalsza długość przejazdu stanowi 270 km. Najwięcej linii dalekobieżnych — powyżej 100 km — posiadają woj. białostockie, kieleckie, warszawskie i łódzkie, brak ich zupełnie w woj.: wołyńskim, poznańskim, śląskim, stanisławowskim i tarnopolskim.

Jeżeli chodzi o pojemność kursujących autobusów, to najwięcej, bo 74%, jest autobusów małych o 10 do 16 miejscach siedzących; następne miejsce zajmują samochody o 17 do 20 miejscach — 17%, dalsze — samochody o 21 — 25 miejscach — 5%, resztę — 4% — stanowią autobusy o 26 do 35 i wyżej miejscach siedzących,

Z podziału autobusów według marek wypada, iż najwięcej jest samochodów firmy Chevrolet — 1.821, czyli 68%, następnie Ford — 160, czyli 6%, i Citroën — 85, czyli 3%.

Ruch autobusowy odbywał się na 24.990 km dróg publicznych, w tem na 23.140 km dróg o twardej nawierzchni i na 1.850 km dróg gruntowych. A ponieważ posiadamy ogółem w Polsce

46.890 km dróg bitych i 31.300 km dróg gruntowych, przeło więcej niż połowa dróg bitych nie jest przez ruch autobusowy obsługiwana, co świadczy o dużych jeszcze możliwościach rozwoju.

J. G.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

ROZWÓJ POLSKIEGO RYBACTWA MORSKIEGO.—

W całokształcie naszych zagadnień morskich rybołówstwo morskie od samego początku objęcia wybrzeża zajmowało skromne miejsce. Cała uwaga czynników miarodajnych i społeczeństwa zwrócona była na budowę Gdyni, na tworzenie marynarki handlowej, na handel zamorski.

Punktem zwrotnym w stosunku do spraw rybackich było przejęcie w początku 1928 r. agend rybackiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Włączone w całokształt ogólnych zagadnień morskich, sprawy rybackiego nabrały od razu większego rozmachu. Do poczynań rządowych dołączył się i czynnik społeczny. Grono osób, interesujących się specjalnie rybnictwem morskim, przy poparciu finansowem Ministerstwa Przemysłu i Handlu, powołało do życia Morski Instytut Rybacki, który wziął sobie za cel rozwijać poszczególne dziedziny rybnictwa morskiego. Dzięki tym posunięciom stworzono fundamenty, na których można było oprzeć i wprowadzić w życie wypracowany program rozwoju rybnictwa.

Program ten w ogólnych zarysach obejmuje:

- 1) naukowe badanie morza i rybnictwa morskiego;
- 2) kształcenie fachowe rybaków, pracowników przemysłu i handlu rybnego;
- 3) pomoc materialną dla rybaków i przemysłu, związanego z rybnictwem;
- 4) rozwój przybrzeżnej i zapoczątkowanie dalekomorskiej floty rybackiej.

Prace badawcze wykonywane są na zakupionym przez Morski Instytut Rybacki żaglowo-motorowym statku badawczym „Ewa”, przy współudziale b. Działu Ekonomii i Organizacji Rybnictwa Państw, Nauk. Inst. Gosp. Wiejs. w Bydgoszczy i b. Laboratorium Rybnictwa na Helu¹⁾. Badania te w pierwszym rzędzie obejmują praktyczne zagadnienia rybnictwa, jak wyszukiwanie miejsc obfitych w ryby użytkowe, wprowadzanie i wypróbowywanie nowych typów sieci i narzędzi rybnictwa, pouczanie personelu rybnictwa i przyzycanie rybaków do połowów na dalszych terenach. Poza praktycznymi zagadnieniami badania „Ewy” mają także na celu wyświetlanie zagadnień czysto naukowych, pozostających w związku z rybnictwem, a więc ogólna biologia morza ze szczególnem uwzględnieniem biologii ryb, ich wędrówek, rozmnażania się, wzrostu; dalej: hydrografia Bałtyku, wpływ prądów i wylewów rzek na wędrówkę ryb i lokalny rybobostan; mierzenie głębokości, temperatury i słoności wody; wykreślanie konfiguracji i przekrojów dna i t. p.

Aczkolwiek narazie skromne są te prace na statku, tylko częściowo nadającym się do celów badawczych, niemniej rezultaty pracy zarówno dla celów praktycznych jak i dla ścisłej nauki są doniosłe. Wyniki ich wzbudziły zainteresowanie i uznanie Międzynarodowej Rady do Badań Morza i uzasadniły przynależność Polski, jako członka tej Rady. Dzięki tym pracom Polska zajęła należne jej miejsce w prezydium Rady.

¹⁾ Obecnie badania morskie ześrodkowane są w Stacji Morskiej, która ma 2 wydziały: Ogólno-biologiczny na Helu i Rybnictwa w Gdyni. Ten ostatni zajmuje się głównie zagadnieniami praktycznego rybnictwa.

Prace w zakresie kształcenia fachowego poszły w kierunku urządzania co roku przy Szkole Morskiej w Gdyni kursów rybnictwa, gdzie młodzi rybacy z poszczególnych wiosek wybrzeża otrzymują potrzebne wiadomości z dziedziny żeglarstwa, obsługi motorów i nauki o morzu. Dla przygotowania przyszłych fachowców w dziedzinie przemysłu i handlu rybnego wysyłani są na praktykę zagraniczną, jako stypendyści, absolwenci polskich wyższych zakładów naukowych. W ub. roku w ten sposób uzupełniało swoje wiadomości 2 akademików: jeden we Francji, specjalizując się w chłodnictwie i handlu rybnym, drugi w Norwegii i w Niemczech — w zakresie przemysłu rybnego i technologii produktów rybnych.

Pomoc materialna dla rybaków wyraża się przede wszystkim w udzielaniu pożyczek na zakup kutrów, motorów do kutrów i sieci różnego rodzaju. Zawdzięczając Instytutowi Rybnictwu, zapoczątkowano budowę własnych kutrów rybnictwa na specjalnie urządzonych warsztatach w Gdyni, dalej umożliwiono jednej z warszawskich fabryk motorów produkcję krajowych motorów rybnictwa, wreszcie rozbudowano przemysł wędzarniany na wybrzeżu, udzielając pożyczek na budowę 2 większych nowoczesnych wędzarni.

Na szczególnie podkreślenie zasługują poczynania w dziedzinie rozbudowy floty kutrów do połowów dalszych. Intensywny rozwój rybnictwa przybrzeżnego w ostatnich latach wyczerpywał stopniowo rybobostan na naszych wodach. Zauważono, że zasadnicze gatunki ryb przemysłowych, na które jest największe zapotrzebowanie w handlu, poławiane są w coraz to mniejszej ilości, i zachodzi obawa, iż ryb tych zupełnie zabraknie na wodach przybrzeżnych. A ponieważ stanowią one podstawę egzystencji biedniejszej ludności rybnictwa, zachodzi także obawa, że wielu rybaków już w najbliższej przyszłości nie będzie mogło utrzymać się z połowów przybrzeżnych. Wyłoniła się zatem kwestja skierowania rybaków na dalsze wody Bałtyku. Tu jednak napotkano na zasadniczą przeszkodę — brak większych i mocniejszych kutrów rybnictwa, któreby bezpiecznie mogły wyjeżdżać na kilkudniowe połowy na dalsze tereny. Opracowano zatem program i rozpoczęto we własnym zakresie budowę serji większych kutrów, przystosowanych możliwie najlepiej do połowów na środkowym i zachodnim Bałtyku.

Program przewiduje budowę 2 kutrów rocznie. Dotychczas zbudowano 3, czwarty jest w budowie. Dalsze kutry prawdopodobnie narazie nie będą budowane, gdyż projektowane na ten cel kredyty zostały cofnięte w związku z koniecznościami oszczędnościowymi. Dzięki wybudowaniu pierwszych 3 kutrów rybak polski poraz pierwszy wyruszył na połowy borgholmskie, i bandera polska po raz pierwszy ukazała się na tamtejszych terenach, biorąc udział w połowach łącznie z kutrami niemieckimi, duńskimi i szwedzkimi.

Wody nasze terytorjalne, choć uchodzą za bogate w rybę, ale, jak było powiedziane wyżej, stopniowo wyczerpują się. Rybak skarży się na brak ryby, a zatem i na brak zarobków z rybnictwa. Za wodami przybrzeżnymi rozciągają się tereny dalsze, bezpiecznie i w pewnych miejscach jeszcze niewyczerpane z rybobostanu. Tam każdy naród ma prawo wykonywać rybnictwo. Po wyzyskaniu wód przybrzeżnych musimy pójść

na wody Bałtyku, a czasami i obfite w rybę tereny morza Północnego.

Na połowy bałtyckie wyjeżdża kilka kutrów rybackich, na morzu Północnym pracuje 8 statków śledziowych — i to wszystko. W stosunku do naszego zapotrzebowania jest to zbyt skromnie. Nie powinniśmy zatem przerywać, a raczej wzmocnić owocnie rozpoczętą pracę w dziedzinie rybactwa.

Bol. Kuźmiński

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W CZERWCU I LIPCU 1932 R.¹⁾ — Gdynia wciąż skutecznie walczy z kryzysem światowym. Daje się on we znaki i naszemu młodemu portowi, powoduje chwilowe spadki ruchu, sprawia, że ogólny poziom obrotów tegorocznych jest niższy od zeszłorocznego — jednak tętno życia w porcie bije wciąż intensywnie, w niektórych zaś dziedzinach, jak zobaczymy niżej, daje się nawet zauważyć konkretny postęp. W maju r. b. mieliśmy w zakresie portowych obrotów towarowych 413 tys. t wobec 477 tys. t w maju r. ub. W czerwcu liczba obrotów spadła do 401 tys. t (w czerwcu r. ub. 447 tys. t, a więc również spadek), w lipcu natomiast obserwujemy wzrost ponowny, i to dosyć poważny — na 483 tys. t (w lipcu r. ub. 501 tys. t). W latach 1930 i 1931 lipiec stanowił punkt szczególnie silnego napięcia obrotów, które już w następnym miesiącu spadły. Zapewne i ten rok potwierdzi tę regułę, poniżej 400 tys. t i tym razem jednak prawdopodobnie obroty towarowe Gdyni nie zejda.

Ruch statków odpowiadał w obu miesiącach sprawozdawczych naszkicowanym wyżej ogólnie obrotom towarowym portu: w czerwcu ilość statków na wejściu i ich tonnaż zmalały w stosunku do maja, wynosząc odpowiednio 291 (w maju 322) statków i 216.400 (239.937) nrt, w lipcu natomiast nastąpił dalszy wzrost: statków — do 346 i ich tonnaż — do 257.509 nrt. Na wyjściu odpowiednie liczby wynosiły: w czerwcu — 300 statków o pojemności 230.868 nrt, w lipcu — 343 statki o pojemności 254.876 nrt. Średni tonnaż statków, zawijających do portu gdyńskiego, wyniósł w czerwcu 757'6 nrt, w lipcu — 744 nrt, średnia ilość statków, jednocześnie przebywająca w porcie — w czerwcu 30, w lipcu 28, średni czas postoju statku — w czerwcu 65'5 godzin, w lipcu 65 g'dz. Kolejność głównych bander w obu miesiącach była jednakowa: Szwecja, Polska, Niemcy, Danja, Norwegia, Anglia.

Obrotów towarowych, łącznie z żegluga przybrzeżną i śródlądową, wyniósł w czerwcu 400.579 t, w lipcu — 482.964 t. Dominujące w tem, jak zwykle oczywiście, obroty zamorskie przyniosły: w czerwcu 388.197 t, w lipcu 477.093 t, a w tem przywóz zamorski: w czerwcu 26.482 t i w lipcu 40.465 t, oraz wywóz za morze: w czerwcu 361.706 t i w lipcu 436.628 t. Bliższe dane są następujące (w tonnach):

	P r z y w ó z		
	Maj	Czerwiec	Lipiec
Ryż surowy	51	9.571	10.338
Owoce świeże	936	781	838
Owoce suszone	388	36	204
Kawa, kakao, herbata	567	769	416
Tytoń	222	780	394
Zuzle Thomasa	1.000	2.200	13.328
Skóry	357	303	250
Nasiona oleiste	1.472	1.530	2.876
Zelastwo (złom)	8.374	5.265	7.883
Miedź	15	261	158
Wyroby metalowe	203	194	103
Maszyny, aparaty i części	140	64	14
Papier	431	810	192
Bawełna	2.354	1.792	1.894
Juta	1	68	144
Wełna	421	155	55
Różne	1.451	1.913	1.378
Razem:	18.383	26.492	40.465
	W y w ó z:		
	Maj	Czerwiec	Lipiec
Ryż wyluszczone	939	791	430
Mąka ryżowa	451	545	548
Ziemniaki	1.694	28	—
Cukier	9.419	5.317	6.423
Sól	2.648	955	—
Bekony	3.533	2.829	5.722

Wędliny	908	774	1.270
Jaja	248	508	317
Melasa	6.300	—	—
Drzewo	861	346	7.189
Klepkę	237	185	147
Węgiel eksportowy	350.936	327.987	387.651
Węgiel bunkrowy	12.564	14.708	15.054
Koks	560	650	2.819
Sole potasowe	—	100	—
Nawozy azotowe	5.699	275	4.262
Szyny kolejowe	1.604	2.806	2.001
Cynk	483	855	1.606
Celuloza	141	267	126
Papier	288	971	193
Tkaniny	75	134	213
Różne	553	674	657

Razem: 394.191 361.705 436.628

Wzrost liczb przywozu w okresie ub. 3 miesięcy zawdzięczać należy sezonowi ryżowemu, a poza tem pewnemu ożywieniu w przywozie tomasyny. Jeżeli chodzi o ryż, to sezon tegoroczny jest wyraźnie gorszy od zeszłorocznego. Kraje, do których Gdynia Łuszczarnia Ryżu eksportowała swoje wyroby, ograniczyły import. Wskutek tego eksport ryżu łuszczonego wynosi tylko 1/3 tego, co wynosił w r. ub. (8.196 t w 7-iu miesiącach r. b.). Z tej samej racji import surowca jest także mniejszy (11.708 t). Tomasyne lepiej idzie niż inne nawozy sztuczne (21.878 t od początku roku), natomiast fosforytów nadszedł tylko jeden transport na początku roku (2.534 t), podobnie parytów (3.584 t). Postęp daje się natomiast zauważyć w przywozie nasion oleistych dla Olejarni Gdyńskiej, gdzie od początku roku notujemy liczbę 7.585 t, przyczem w ostatnim miesiącu, t. j. w lipcu, liczba ta wzrosła szczególnie, wynosząc 2.876 t. Wobec uruchomienia nowego działu fabryki w następnych miesiącach import nasion oleistych powinien być także znaczny. Przywóz owoców południowych utrzymuje się w granicach nieco poniżej tysiąca t miesięcznie. Sezon, zresztą, zaczyna się tu dopiero pod koniec września. Zapowiedzi są bardzo dobre. To samo da się powiedzieć o owocach suszonych, gdzie sezon rozpoczyna się w początku września. W zakresie towarów kolonialnych i skór przygotowywane są pewne posunięcia, które powinny wpłynąć na zwiększenie obrotów temi artykułami. Złomu jest nieco więcej, w najbliższych zaś miesiącach jest oczekiwany dalszy wzrost — na mn. w. 15.000 t miesięcznie. W przywozie bawełny ustaliła się od pewnego czasu średnia norma miesięczna ok. 2.000 t. Norma ta już w sierpniu zapewne będzie przekroczona. W ten sposób już obecnie ponad 50% polskiego importu bawełny idzie przez Gdynię. Bardziej opornie rozwija się przywóz wełny i juty, i tu jednak następuje teraz właśnie przełomowy moment: gros i tego przywozu pójdzie prawdopodobnie w najbliższych miesiącach przez Gdynię.

W wywozie węgiel walczy w dalszym ciągu z trudnościami i z konkurencją angielską. Walka jest ciężka, eksport polski utrzymuje się jednak na ogół na dotychczasowym poziomie, przyczem daje się zaobserwować pewne przesunięcie przeładunku węgla z Gdańska do Gdyni, co należy wytłumaczyć tem, że Gdynia jest tańsza i że posiada lepsze niż Gdańsk urządzenia przeładunkowe. Liczba przeładunku węgla, osiągnięta w lipcu (402.705 t razem z bunkrem), jest, jak na obecne stosunki, zupełnie zadowalająca. Cukier, pomimo ukończenia właściwie sezonu wywozowego dla tego artykułu, idzie w dalszym ciągu, przyczem przez cały czas nadchodzą nowe transporty berlińskimi z głębi kraju na skład do gdyńskich magazynów cukrowych. Ruszył drzewo: lasy państwowe wypełniły szczerlnie składy w porcie, wysyłając następnie kilka okrętów do Anglii (7.189 t w lipcu). Są widoki znacznego wzrostu tego eksportu przez Gdynię. W eksporcie nawozów azotowych notujemy poważny dorobek: 23.520 t od początku roku. Soli potasowych natomiast wywieziono w r. b. mało — zaledwie 4.503 t, chociaż i tutaj zapowiedzi są dobre. Szyny kolejowe do Holandji idą regularnie (po 2.000 — 2.500 t miesięcznie). W lipcu wysłano przez Gdynię kolejny transport pełnookrętowy cynku. Eksport papieru i celulozy jest nieco mniejszy w ostatnim miesiącu. Ożywił się natomiast ponownie wywóz manufaktury i konfekcji, gdzie po intensywnym eksporcie w jesieni r. ub. nastąpił okres zastojów, spowodowany wprowadzeniem ceł ochronnych na głównym rynku odbiorczym — w Anglii. Obecnie eksporterzy polscy zdołali pokonać tę przeszkodę — i wywóz znowu rozpoczął się. W eksporcie bekony także jest do zanotowania pomyślne zjawisko: w czerwcu skończył się strajk w Danji, obniżono ceny bekony duńskich — i eksport z Polski na tem ucierpiał; pozycja na rynku angielskim została jednak szybko odwołowana, a lipiec

¹⁾ Dane za maj — p. zesz. 26/1932, str. 769.

dał nawet rekord tegoroczny w tym eksporcie: 5.722 t. Tak samo dobrze rozwija się wywóz wędlin: 1.270 t w lipcu. Natomiast sezon jajczarski w tym roku jest raczej nieudany.

Połączenie wodne Gdyni z Wisłą zostało w r. b. utrzymane, przyczem rozwój tych obrotów potwierdził całkowicie realność komunikacji barkami przez zatokę. Przywożono z Wisły niemal wyłącznie cukier: 10.766 t w czerwcu i 3.691 t w lipcu, wywożono natomiast na Wisłę towar coraz to bardziej różnorodny: przedewszystkiem ryż wyluszczoney (765 t w czerwcu i 1.319 t w lipcu), następnie owoce świeże, kawę, kakao, śledzie, skóry, miedź, tłuszcz etc.; ogółem wysłano tą drogą z Gdyni w czerwcu 874 t, w lipcu — 1.429 t.

Równolegle rozwijał się przewóz morski pomiędzy Gdynią a Gdańskiem, gdzie obroty wyniosły w czerwcu 742 t (w tem przywóz z Gdańska 180 t, wywóz 562 t), w lipcu zaś — 751 t (przywóz 169 t, wywóz 582 t). Przedmiot obrotu stanowiła niemal wyłącznie drobnica.

Ruch pasażerów w czerwcu, a zwłaszcza w lipcu, znacznie ożywił się, na co częściowo wpłynęły urządzane w tym czasie wycieczki morskie. Wyjechały z Gdyni w czerwcu 292, a w lipcu 1.603 osoby, przyjechało zaś: w czerwcu 1.414, a w lipcu 1.907 osób.

RYNEK FRACHTOWY. — Rynki frachtowe wykazywały w ub. tygodniu ogólny zastój, nie notowano też żadnych zmian w poziomie stawek, i — z wyjątkiem rynków Dalekiego Wschodu — tendencja była bardzo niekorzystna dla armatorów z powodu nadmiernej podaży tonnażu.

Na rynku La Platy zakontraktowano ogółem 15 statków o łącznym tonnażu 99.300 t po poprzednich stawkach.

Rynek północno-amerykański wykazuje słaby ruch przy stawkach sh 1/9 za qr z Montreal do portów Anglii i 5½ cts

za 100 lbs do Antwerpii i Rotterdamu. Eksportowano cukier z Kuby po stawkach sh 13 do portów Anglii i Kontynentu na statki większego typu przy załadunku w sierpniu i wrześniu, a sh 13 9 do sh 14 przy załadunku w październiku.

Na rynkach Dalekiego Wschodu notowano pewną poprawę stawek; z portu Dalny płacono sh 20/9 do Rotterdamu lub Hamburga przy załadunku w sierpniu, sh 21/3 osiągnięto na wrzesień. Dokonano szeregu kontraktów na ryż z Sajgonu po stawce zasadniczej 23.

Eksport zboża z portów południowych Z. S. R. R. zawiądzł pokładane w nim nadzieje. W ub. tygodniu zakontraktowano na rynku tym 2 statki o łącznym tonnażu 13.200 t po sh 9¼ do portów Anglii i Kontynentu. Liczby porównawcze najlepiej sytuację tego rynku obrazują: podczas gdy w r. ub. w ciągu lipca zakontraktowano 106 statków o łącznym tonnażu 694.600 t, w lipcu 1932 r. zafrachtowano 15 statków o ogólnym tonnażu 111.200 t.

Eksport węgla angielskiego był bardzo ograniczony. Niedawno osiągnięta zwykła stawki do sh 9/9 do Buenos Aires została stracona; płacono obecnie w tym kierunku sh 9, a do Montevideo sh 8 6.

Na rynku Gdynia/Gdańsk notowano pewne ożywienie w eksporcie około 14.000 t soli potasowych do Holandji. Również eksportowane są znaczne ilości zbóż. Wywóz węgla do portów zachodnich Europy odbywa się według określonych kontyngentów. Frachtowano większe partje kopalniaków do Anglii.

OBNIŻENIE MORSKIEJ OPŁATY PORTOWEJ OD ŁADUNKU ŻELASTWA. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr 68, poz. 631 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dn. 25/VII 1932 r., obniżające opłatę portową od ładunku żelastwa (żelomu) do wysokości zł 0 35 za tonnę. Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

UZASADNIANIE ODMOWY POTWIERDZENIA ZGŁOSZENIA PRZEMYSŁU. — Według art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 53, poz. 468), kto rozpoczyna prowadzenie przemysłu ze stałą siedzibą, nie należącemu do przemysłów koncesjonowanych, winien donieść o tem równocześnie władzy przemysłowej I instancji, która potwierdzi bezzwłocznie odbiór zgłoszenia.

Według zaś art. 6, mieszczącego się w „Postanowieniach zasadniczych” omawianego prawa — niezależnie od ograniczeń, wynikających z rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o prawie przemysłowym, prowadzenie przemysłu podlega przepisom ustaw podatkowych, celnych, przepisom bezpieczeństwa i spokoju publicznego, sanitarnym, weterynaryjnym, budowlanym, ogniowym, drogowym i innym, wyliczonym w tym artykule.

Przy stosowaniu postanowień prawa przemysłowego mogła powstać kwestja co do stosunku, zachodzącego pomiędzy wyżej wymienionymi przepisami, w szczególności, czy władza przemysłowa powinna, stosując się literalnie do przepisu art. 7 ust. 1, potwierdzać bezzwłocznie odbiór zgłoszenia, mimo że osoba, zgłaszająca przemysł, nie zastosowała się co do jego prowadzenia do przepisów, wymienionych ogólnie w art. 6, czy też władza może odmówić wydania potwierdzenia zgłoszenia z uwagi na niedopełnienie warunków co do prowadzenia danego przemysłu, mieszczących się w owych ustawach podatkowych, celnych i t. d.

Wyżej przedstawiona kwestja została rozstrzygnięta wyrokiem N. T. A. z dn. 27/1 1931 r. L. Rej. 4628/28 w sprawie S. I. ze Lwowa w sposób następujący:

„Niezależnie jednak od tych przewidzianych w prawie przemysłowym norm, tak formalnych jak i merytorycznych, warunkujących przyjęcie do wiadomości zgłoszenia lub też nadanie koncesji, cytowane rozporządzenie ustanawia w art. 6 odnoszącą się do wszelkich rodzajów działalności przemysłowej zasadę, że prowadzenie przemysłu podlega również przepisom ustaw podatkowych, celnych i innych; z takiego zaś rozplanowania przepisów rozporządzenia o prawie przemysłowym, tudzież z ducha i litery art. 6 wynika, że pomimo wykonania przez stronę wszystkich wskazaných w tej ustawie warunków, władza może nie przyjąć do wiadomości zgłoszenia, względnie może odmówić udzielenia koncesji na prowadzenie przemysłu, jeżeli jedno lub drugie nie odpowiada wymogom specjalnych ustaw, o których mowa w art. 6. Oczywiście jest jednak, że w tym razie nie wystarczy tylko ogólnikowe powołanie się w decyzji na rozbieżność wniosku strony z poszczególną ustawą, lecz przeciwnie decyzja taka w myśl ogólnych zasad winna zawierać zarówno ustalenia faktyczne, jak i wyszczególnienie tych przepisów poszczególnych ustaw, na których oparta została decyzja, odmownie załatwiająca wniosek strony, niezachowanie zaś takiego wymogu stanowi istotną wadliwość postępowania, pozbawia bowiem stronę możliwości dostosowania zamierzonego przemysłu do postawionych przez władzę żądań, względnie pozbawia stronę możliwości należytego wykorzystania przysługującego jej prawa skargi i ewentualnego wykazania, że prawa jej ograniczone zostały bez podstawy prawnej”.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

POROZUMIENIA:

Porozumienie polsko-czeskosłowackie o cleniu chodników dywanowych, podpisane w Warszawie dn. 12/I 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 66, poz. 616).

Porozumienie polsko-czeskosłowackie o cleniu piwa w beczkach, podpisane w Warszawie dn. 12/I 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 66, poz. 617).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Unormowanie właściwości władz i trybu postępowania w zakresie administracji rolnictwa i reform rolnych — rozp. z dn. 11/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 67, poz. 622).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Częściowa zmiana brzmienia rozp. z dn. 11/VI 1920 r. o taryfie celnej — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han.

oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 28/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 66, poz. 626).

Uprawa tytoniu — rozp. Ministra Skarbu z dn. 19/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 67, poz. 623).

Normy szacunku i ceny wykupu krajowego surowca tytoniowego — rozp. Ministra Skarbu z dn. 19/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 67, poz. 624).

Ulgi przy spłacie niektórych należności funduszu obrotowego reformy rolnej — rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. wyd. w poroz. z Ministrem Skarbu, z dn. 14/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 68, poz. 627).

Wprowadzenie obowiązku legalizacji niektórych narzędzi mierniczych — rozp. Ministra Przem. i Han. z dn. 22/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 68, poz. 628).

Oplaty za legalizację narzędzi mierniczych — rozp. Ministra Przem. i Han. z dn. 22/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 68, poz. 629).

Koncesjonowanie wyrobu, naprawy i sprzedaży narzędzi mierniczych i dozór nad nimi — rozp. Ministra Przem. i Han. z dn. 22/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 68, poz. 630).

Obniżenie morskiej opłaty portowej od ładunku żelastwa — rozp. Ministra Przem. i Han. w poroz. z Ministrem Skarbu z dn. 25/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 68, poz. 631).

Częściowe przekazanie wyższym urzędem górniczym uprawnień, przewidzianych w art. 12 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 30/VI 1932 r. o opłatach od uprawnień górniczych — rozp. Ministra Przem. i Han. z dn. 29/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 68, poz. 632).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

16 sierpnia:

— „Dom Książki Polskiej”, Hurtownia dla Księgarzy i Wydawców w Warszawie, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, pl. 3 Krzyży 8.

— „T-wo Karwice-Ozierańskiej Cukrowni i Rafinerji”, S. A. — o g. 17 w W-wie, Chmielna 27, m. 9.

17 sierpnia:

— „T-wo Budowlane Inżynierowie K. Stronczyński, R. Czarnota-Bojarski i S-ka”, S. A. — o g. 12 u Not. J. Siennickiego w gm. Hipoteki w W-wie, Kapucyńska.

25 sierpnia:

— „Galicyjska Fabryka Papieru, S. A., przedtem Bracia Fialkowscy” — o g. 10 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 68.

— „Żar” Zakłady Przemysłowe w Nowym Tomysku, S. A. — o g. 14 w Hotelu Szczecina w Zbąszyniu, ul. 17 Stycznia 47.

30 sierpnia:

— Zjednoczone Fabryki Portland-Cementu „Firley”, S. A. — o g. 18 w lok. firmy „Wspólnota Interesów Ceniennotowych” w W-wie, Czackiego 14. II p.

31 sierpnia:

— „Lubelski Syndykat Rolniczy”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Lublinie, Krak.-Przedm. 64.

— „Chemimetal”, S. A. dla Przemysłu Chemicznego i Metalowego w Zawierciu” — o g. 11 u Adw. Z. Robinsohna w Bielsku, 3 Maja 1a.

3 września:

— „Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych”, S. A. w likw. — o g. 16 w lok. S-ki w Inowrocławiu, św. Ducha 27.

— „Gazolina”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki we Lwowie, Leona Sapiehy 3.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W CZERWCU 1932 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe w czerwcu 1932 r. w zestawieniu z odpowiednimi kwotami za czerwiec 1931 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	czerwiec:	czerwiec:	czerwiec:	czerwiec:
	1932	1931	1932	1931
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	11	14	221	264
Sejm	13	22	499	624
Senat	4	5	139	204
Kontrola Państwowa	—	—	411	454
Prezydjum Rady Ministrów	—	3	234	276
Min. Spraw Zagranicznych	65	459	3.492	3.193
„ „ Wojskowych	233	263	60.347	63.363
„ „ Wewnętrznych	811	1.583	17.606	16.360
„ Skarbu	79.600	106.380	8.266	8.732
„ Sprawiedliwości	5.114	4.175	7.989	8.511
„ Przemysłu i Handlu	864	892	1.699	2.839
„ Komunikacji	35	30	266	199
„ Rolnictwa	429	535	1.242	2.350
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	127	136	26.456	30.385
„ Robót Publicznych	1.104	1.138	3.212	5.735
„ Pracy i Opieki Społecznej	11	24	6.656	15.723
„ Reform Rolnych	—	75	751	1.906
„ Poczty i Telegrafów	—	1	106	151
Emerytury	4.916	2.844	13.608	13.061
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	14.558	15.841
Długi państwowe	—	—	17.793	29.229
Razem:	93.337	118.579	185.551	219.400

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydjum Rady Ministrów:				
a) Polska Agencja Telegraf. ¹⁾	2	—	—	54
b) Drukarnie Państwowe	13	18	—	—
c) Wydawnictwa Państwowe ¹⁾	—	70	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:				
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia.	—	—	706	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kruszących	—	—	800	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
a) Zdrojowska Państwowe	1	—	—	—
b) Państw. Zakł. Przemysł.-Zbożowe	—	—	—	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
Przedsiębiorstwa przem.-handl. i gór.-hutn.	—	6	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	458	5.500	—	—
Ministerstwo Rolnictwa:				
Lasy Państwowe	954	3.019	—	—
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocnicze	2.836	—	—	—
Razem:	4.264	8.613	1.506	54

¹⁾ Przedsiębiorstwa „P. A. T.” i „Wydawnictwa Państwowe” zostały zgodnie z ustawą z dn. 10/III 1932 r. połączone.

C. — MONOPOLE:

Monopol solny	3.601	3.500	—	—
" tytoniowy	29.001	26.000	—	—
" spirytusowy	16.086	17.634	—	—
" zapalczany	—	—	—	—
Loterja państwowa	1.500	1.500	—	—
Razem.	50.188	48.634	—	—
Ogółem:	147.789	175.826	187.057	219.454

Trzeci miesiąc roku budżetowego 1932/33 zamknął się, podobnie jak 2 pierwsze, deficytem; deficyt ten, wynoszący 393 miljn., był znacznie większy niż w poprzednich miesiącach (w maju 146 miljn., a w kwietniu 41 miljn., po wyeliminowaniu zaś z dochodów kredytu z Banku Polskiego — 341 miljn.), a to dlatego, że miesiące letnie zawsze przedstawiają się w gospodarce finansowej Państwa niekorzystnie ze względu na zwykły w tym czasie spadek dochodów, który też był i w czerwcu r. b. jedyną przyczyną zwiększenia się deficytu, gdyż wydatki jednocześnie nie tylko nie zwykowały, ale nawet wykazały nieznacznie niższą.

Spadek dochodów w czerwcu dotyczy przede wszystkim administracji (z 1445 miljn. do 1129 miljn.), mianowicie głównie jednej części budżetu — Min. Skarbu (z 1000 miljn. do 796 miljn.), co wiąże się ze spadkiem dochodów skarbowych z danin. Również spadek wykazują dochody z monopolów (z 581 miljn. do 502 miljn.), a to jedynie dzięki odpadnięciu w czerwcu wpłaty monopolu zapalczanego. Wpłaty przedsiębiorstw utrzymały się w czerwcu na poziomie majowym (433 miljn.), przyczem przy utrzymaniu wpłaty P. K. P. nastąpił spadek (o 05 miljn.) wpłaty Lasów Państwowych i o taką sumę wzrósł wpłaty Poczty i Telegrafu.

Wydatki w czerwcu uległy w stosunku do maja redukcji z 1899 miljn. do 1871 miljn., przyczem dopłaty do przedsiębiorstw wzrosły — z 11 miljn. do 15 miljn. (dla wytwórni wojskowych), a cały spadek dotyczy wydatków administracji, (z 1888 miljn. do 1856 miljn.). Najsilniejsza niżka zaznaczyła się w części Min. Pracy i Opieki Społecznej (z 106 miljn. do 67 miljn.).

W ciągu I kwartału roku budżetowego 1932/33 dochody budżetowe wyniosły 5179 miljn., a więc dość znacznie mniej niż w tym samym okresie 1931/32 r. (6045 miljn.); spadek wykazują wszystkie 3 grupy dochodów, najmniejszy — wpłaty monopolów, stosunkowo największy — wpłaty przedsiębiorstw (z 284 miljn. do 132 miljn.) wobec znacznej redukcji wpłat P. K. P. i Lasów Państwowych. Podkreślić jeszcze należy, że w dochodach administracji spadek wykazują przede wszystkim dochody Min. Skarbu (daniny), natomiast większość pozostałych pozycji wykazuje w r. b. albo ten sam poziom albo nawet wzrost; szczególnie silny jest ten wzrost w zakresie opłat emerytalnych (z 95 miljn. do 158 miljn.). Wydatki budżetowe wynosiły w I kwartale 1932/33 r. 5759 miljn., gdy w I kwartale 1931/32 r. 6813 miljn.

Stosunek dochodów i wydatków, osiągniętych w I kwartale 1932/33 r., do sum, ustalonych w budżecie na cały rok budżetowy, przedstawia się następująco: dochody administracji stanowiły 22,9% budżetu, wpłaty przedsiębiorstw — 8,6%, wpłaty monopolów — 22,1%; wydatki administracji — 23,4% budżetu, dopłaty do przedsiębiorstw — 35,9%. Jak widzimy, zarówno dochody jak i wydatki budżetowe nie osiągnęły procentu, teoretycznie przypadającego na 3 miesiące (25%) — z wyjątkiem dopłat do przedsiębiorstw.

Obok wydatków z budżetu na rok 1932/33 uskuteczniane były w czerwcu, jako w okresie ulgowym, wydatki z budżetu 1931/32, a mianowicie: w części Min. Spraw Wojskowych 06 miljn. (03 miljn. zwyczajne i 03 miljn. nadzwyczajne), w części Min. Robót Publicznych 14 tys. (zwyczajne), czyli łącznie 061 miljn. Razem w I kwartale 1932/33 r. wydatkowano z budżetu 1931/32 r. 113 miljn.

Obroty kasowe w czerwcu 1932 r. przedstawiały się następująco (w miljn. 1):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość w dn. 31/V	130.1	—
Obroty budżetowe	147.8	187.1
Autonom. obroty budżetowe Woj. Śląskiego	5.3	6.0
Pożyczki państw. — obroty gotówką:		
8% pożyczka konwersyjna	—	0.0
4% premjowa dolarowa	0.0	0.0
Sumy obrotowe	582.2	571.4
" obce	197.2	186.9
Pozostałość w dn. 30/VI	—	110.7
Ogółem:	1.062.6	1.062.6

WPŁYWY Z DANIN I MONOPOLÓW W CZERWCU 1932 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w czerwcu 1932 r. przedstawiały się następująco (w tys. 1):

	Prelimino- wano	Wpły- nęło
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	2.000	3.343
" od nieruchomości miejskich i nie- których wiejskich	5.700	4.844
Podatek przemysłowy	13.000	13.932
" dochodowy	13.000	12.583
" wojskowy	10	42
" nadzwycz. od niektórych zajęć zawodowych	150	104
" od kapitałów i rent	300	256
Zaległości podatków zniszczonych	1	—
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	1.000	1.258
Podatek od energii elektrycznej	1.000	511
R A Z E M:	36.161	36.853
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	200	437
3. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek od wina	120	131
" " piwa	1.400	1.078
" " cukru	7.900	7.995
" " drożdży	900	672
" " olejów mineralnych	1.800	1.958
" " zapalczany	—	—
" " kwasu octowego	20	23
Akcyzowe opłaty patentowe	400	405
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	120	53
Podatki zniszczone	—	1
R A Z E M:	12.660	12.316
4. — CŁO		
Cło przyzwozowe	8.200	6.935
Wpływy uboczne od cła przyzwozowego	1.760	1.593
Cło wywozowe	38	101
Wpływy uboczne od cła wywozowego	2	11
R A Z E M:	10.000	8.640
5. — OPŁATY STEMPOWE	10.000	10.764
6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN	5.354	5.535
7. — MONOPOLE		
Monopol solny	3.600	3.601
" tytoniowy	29.050	29.001
" spirytusowy	18.050	16.086
" zapalczany	—	—
Loterja państwowa	1.500	1.500
R A Z E M:	52.200	50.188
OGÓŁEM:	126.575	124.733

Czerwiec rozpoczyna letni okres słabszych wpływów skarbowych (z przejściowym zazwyczaj wzrostem w lipcu). Także i w bież. roku budżetowym nastąpiła niżka dochodów z danin i monopolów, mianowicie z 1474 miljn. (w maju) do 1247 miljn. Niżka czerwcowa w r. b. była prawie równa niżce w czerwcu 1931/32 r., a nieco mniejsza od niżki w czerwcu 1930/31 r.

W stosunku do preliminarza miesięcznego, ustalonego przez Min. Skarbu, wpływy, faktycznie osiągnięte, wykazują lekką niżkę. Powstała ona głównie wskutek tego, że wpłaty, uskutecznione przez monopolie (monopol spirytusowy), okazały się nieco mniejsze od preliminarznych. Poza tem poważniej nie dopisały w stosunku do preliminarza wpływy z celi; bardzo niewiele niższe od preliminarznych były wpływy z podatków pośrednich; natomiast wpływy ze wszystkich innych danin przekroczyły sumy preliminarzowe.

W zakresie monopolów wpłaty wszystkich monopolów były w czerwcu wyższe od majowych, a spadek ogólnej sumy o 79 miljn. tłumaczy się odpadnięciem w czerwcu wpłaty monopolu zapalczanego, uskutecznionej w maju w kwocie 105 miljn. W zakresie danin wpływy czerwcowe były poważnie niższe od majowych tylko jeśli chodzi o podatki bezpośrednie i cła, a w konsekwencji i nadzwyczajny dodatek do dania; nieznacznie bardzo obniżyły się w czerwcu wpływy z podatków pośrednich, a wpływy czerwcowe z podatku majątkowego oraz opłat stempłowych były dość znacznie wyższe od majowych.

Spadek wpływów z podatków bezpośrednich zwyczajnych (a więc bez majątkowego) wyniósł zł 11·9 miljn., czyli przeszło 24%. Spadek ten tłumaczy się w ten sposób, że na czerwiec nie są wyznaczane — poza comiesięcznymi — żadne większe płatności podatkowe. Największą niższą wpływów w czerwcu w stosunku do maja widzimy w podatku przemysłowym (z zł 19·0 miljn. do zł 13·9 miljn.) oraz dochodowym (z zł 17·4 miljn. do zł 12·6 miljn.); w podatkach tych w maju (do 15/V względnie do 1/V) przypadają terminy płatności za 1931 r. Dochód z podatku gruntowego powrócił, po wyższości w maju (do zł 4·5 miljn.), prawie do poziomu kwietniowego (zł 3·3 miljn. wobec zł 3·4 miljn.). Jedynie wpływy z podatku od nieruchomości, który był płatny w maju (za II kwartał), utrzymały się na poziomie poprzedniego miesiąca (zł 4·8 miljn.). Porównanie czerwca 1932 r. z czerwcem 1931 r. wykazuje spadek ogólnej sumy wpływów z podatków bezpośrednich o zł 5·3 miljn., przyczem zarówno wpływy z podatków gruntowych (o zł 0·8 miljn.), jak i z podatku od nieruchomości (o zł 0·4 miljn.) były w r. b. wyższe, niższy natomiast dochód dały w r. b. podatki: przemysłowy (o zł 4·7 miljn.) i dochodowy (o zł 1·2 miljn.).

Dochód z podatku majątkowego wykazał w czerwcu dalszą lekką wyższość (zł 259 tys. — marzec, zł 265 tys. — kwiecień, zł 317 tys. — maj, zł 437 tys. — czerwiec), był jednak wielokrotnie mniejszy od dochodu w czerwcu 1931 r. (zł 5·9 miljn.), na który to miesiąc wyznaczona była płatność raty tego podatku.

Zniżkowa tendencja, jaką wykazują wpływy z podatków pośrednich już od lutego, utrzymała się i w czerwcu; spadek wpływów w tym miesiącu wyniósł zł 0·5 miljn. i dotknął najsilniej wpływy z podatku od olejów mineralnych (z zł 2·5 miljn. do zł 2·0 miljn.) oraz od drożdży (z zł 1·1 miljn. do zł 0·7 miljn.), podczas gdy wpływy z podatku od cukru i od wina utrzymały się na poziomie poprzedniego miesiąca, a wpływy z podatku od piwa nawet lekko wzrosły (o zł 0·1 miljn.). Silny stosunkowo wzrost wpływów — jak zwykle w połowie roku — wykazują akcyzowe opłaty patentowe. W stosunku do czerwca r. ub. wpływy w czerwcu r. b. wykazują niższość o zł 3·6 miljn. Zniżka ta, z wyjątkiem podatku od drożdży (wzrost o zł 0·1 miljn.) oraz podatku od olejów mineralnych (bez zmiany), dotknęła wszystkie pozycje podatkowe, zwłaszcza zaś podatek od piwa (spadek wpływów o zł 0·3 miljn.) oraz podatek od cukru (spadek o zł 3·1 miljn.).

Dochód z ceł — przy mniej więcej utrzymanym przywozie — wykazał dość znaczną niższość, bo o zł 3·1 miljn.; jak wiadomo, na zmiany w dochodzie z ceł wpływają nie tylko zmiany w wysokości i strukturze przywozu, ale i wahania we wpłatach W. M. Gdańska. Porównanie wpływów celnych w czerwcu r. b. i r. ub. wykazuje spadek w r. b. aż o zł 5·7 miljn.

Dochód z opłat stemplowych, związany z rozmiarami dokonywanych obrotów gospodarczych, przez pierwsze 2 miesiące bież. roku budżetowego obniżał się, lecz w czerwcu podniósł się o zł 1·3 miljn., wykazując jednak zmniejszenie w stosunku do czerwca r. ub. o zł 2·2 miljn.

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin w związku ze zniżką wpływów z samych danin obniżyły się — z zł 6·2 miljn. do zł 5·5 miljn., wykazując w stosunku do czerwca r. ub. spadek o zł 2·2 miljn.

Wpłaty monopolów po silnej wyższości w maju (wpłata monopolu zapałczanego) obniżyły się w czerwcu (o zł 7·9 miljn.), utrzymując się jednak na poziomie wyższym niż w kwietniu r. b., a także niż w czerwcu r. ub. (o zł 1·6 miljn.). W porównaniu z majem wzrosły wpłaty monopolu solnego (o zł 0·1 miljn.), tytoniowego (o zł 1·0 miljn.), spirytusowego (o zł 1·0 miljn.), loterii (o zł 0·4 miljn.), w porównaniu zaś z czerwcem r. ub. zwiększyły się wpłaty monopolu solnego (o zł 0·1 miljn.) i tytoniowego (o zł 3·0 miljn.), zmniejszyła się zaś wpłata monopolu spirytusowego (o zł 1·5 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w czerwcu r. b. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1932/33 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w czerwcu 1931 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1932/33	Czerwiec 1932	Czerwiec 1931
Podatki bezpośrednie	54·6	36·9	42·2
Podatek majątkowy	1·7	0·4	5·9
Podatki pośrednie	14·7	12·3	16·0
Cło	12·5	8·6	14·4
Opłaty stemplowe	13·4	10·8	13·0
Nadzwycz. dodatek do danin	6·0	5·7	7·7
Monopole	58·0	50·2	48·6

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w czerwcu r. b., były niższe od teoretycznie obliczonej miesięcznej normy budżetowej.

Dochód z danin i monopolów w I kwartale 1932/33 r. wyniósł zł 404·7 miljn., a więc mniej zarówno od dochodu, uzyskanego w tym samym okresie 1931/32 r. (zł 484·5 miljn.), jak i od kwoty, przewidzianej w budżecie ($\frac{1}{4}$ kwoty preliminowanej na cały 1932/33 r. = zł 482·8 miljn.).

Zestawienie wpływów w okresie I kwartału 1932/33 r. z wpływami, osiągniętymi w tym samym czasie w 1931/32 r., oraz z budżetem na 1932/33 r. przedstawia się następująco:

	I kwartał:		
	1931/32	1 9 3 2 / 3 3	% budżetu
	m i l j n . zł		
Daniny	327·4	250·6	20·3
Podatki bezpośrednie	157·3	131·8	20·1
w tem:			
podatki gruntowe	12·8	11·2	20·8
podatek od nieruchomości	11·0	12·3	18·7
" przemysłowy	55·8	44·4	19·3
" dochodowy	67·8	56·0	20·1
Podatek majątkowy	8·5	1·0	5·1
Podatki pośrednie	45·1	38·8	22·0
w tem:			
podatek od cukru	30·0	25·4	22·1
Cło	49·0	31·8	21·2
Opłaty stemplowe	40·2	30·0	18·6
Nadzwycz. dodatek do danin	27·4	17·2	23·8
Monopole	157·1	154·0	22·1
w tem:			
monopol tytoniowy	85·0	83·0	24·4
" spirytusowy	58·8	47·2	17·5
Ogółem daniny i monopole:	484·5	404·7	21·0

M.

MONOPOLE

ORGANIZACJA WEWNĘTRZNA DYREKCJI POLSKIEGO MONOPOLU SOLNEGO. — W „Monitorze Polskim” z dn. 28/VII r. b. ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 19/VII r. b., ustalające ustroj wewnętrzny Dyrekcji Polskiego Monopolu Solnego. W myśl tego rozporządzenia na czele Dyrekcji stoi Dyrektor Polskiego Monopolu Solnego; zastępcą jego jest jeden z szefów działów, wyznaczony przez Ministra Skarbu na wniosek Dyrektora.

Dyrekcja dzieli się na 4 następujące działy: Ogólny, Produkcji, Handlowy, Finansowy. Działy dzielą się na biura. Dział Ogólny dzieli się na biura: 1) ogólne i 2) osobowe; dział Produkcji na biura: 1) produkcji i 2) techniczne; dział Handlowy na biura: 1) sprzedaży i 2) zakupów i wreszcie dział Finansowy na biura: 1) finansowe, 2) buchalterji i 3) kalkulacji.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 1 do 6 sierpnia 1932 r.

— W okresie sprawozdawczym na rynku w a l u t miały miejsce niewielkie naogół wahania kursowe, w porównaniu zaś z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego jedynie kurs funtów szterlingów wykazuje nieco większe odchylenie — niższość o zł 0·29 na £ 1. Poza tem niżej cenione były korony czeskosłowackie, floreny holenderskie oraz guldeny gdańskie. Niezmieniony pozostał kurs franków szwajcarskich, podniosły się zaś dolary, franki francuskie, belgi, liry włoskie oraz korony szwedzkie.

Dolary gotówkowe nadal nie były w okresie sprawozdawczym notowane oficjalnie; w obrotach prywatnych kurs ich podniósł się dość znacznie — o zł 2 do poziomu zł 8·915 za $\text{\$}$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania była w okresie sprawozdawczym nadal dość niewielka.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 5/VIII ¹⁾
	w zł		
Dolary St. Zjedn.	$\text{\$}$ 1	8·924	8·923
" " " telegr.	$\text{\$}$ 1	8·929	8·928
Funty szterlingów	£ 1	31·44	31·00
			-31·00

¹⁾ W sobotę dn. 6 sierpnia r. b. giełda nieczynna.

Franki francuskie . . .	100 fr.	34'98	34'95	34'95
Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	173'90	173'70	173'70
Belgi	100 blg.	123'95	123'95	—
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'41	26'41	—
Liry włoskie	100 lir.	45'50	45'40	45'50
Floreny holenderskie . . .	100 fl.	359'35	359'25	359'25
Guldeny gdańskie . . .	100 guld.	173'85	173'85	—
Korony szwedzkie . . .	100 kor.	162'30	162'30	—

Dla papierów lokacyjnych państwowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja słabsza, jakkolwiek zainteresowanie działem tym, jak i obroty, były dość ograniczone, niżki kursów w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego były w nielicznych tylko wypadkach nieco większe, a mianowicie: 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki straciła \mathcal{Z} 2'50, 7% zaś Pożyczka Stabilizacyjna 1'62 $\frac{1}{2}$. Poza tem 3% Pożyczka Budowlana ceniona była o \mathcal{Z} 0'20 niżej, 4% Pożyczka Inwestycyjna serje o \mathcal{Z} 0'50 oraz 6% Pożyczka Dolarowa o $\frac{1}{2}$ %. Kurs 4% Pożyczki Dolarowej, 5% Pożyczki Konwersyjnej oraz listów zastawnych i obligacyj banków państwowych pozostał bez zmiany, 10% zaś Pożyczka Kolejowa odzyskała stratę tygodnia poprzedniego, podnosząc się o 1'5%.

Dział listów w zastawnych nie był w okresie sprawozdawczym zbyt ożywiony, ilość notowanych papierów silnie się zmniejszyła. Zainteresowanie koncentrowało się przeważnie na 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Warszawy, których kurs w rezultacie tygodniowym nie uległ zmianie; poza tem obracano po nieco wyższym kursie 4 $\frac{1}{2}$ % L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego, oraz z pośród listów prowincjonalnych 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Łodzi, takimiż m. Piotrkowa oraz 10% L. Z. T-wa Kredytowego m. Radomia — wszystkie te papiery nieco się podniosły w cenie, najsilnie ostatnie z wymienionych, zyskując 1 $\frac{1}{2}$ %. Z pośród listów zastawnych w walucie obcej notowane były 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie 1928 r., które po dość silnych wahaniach obniżyły się o $\frac{3}{4}$ % w porównaniu z ostatnimi notowaniami z przed dwóch tygodni.

Obligacjami nie interesowano się w okresie sprawozdawczym zupełnie — dział ten pozostał bez notowań.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 5/VIII ¹⁾
--	----------------------------	-----------------	-----------------	---------------------------------

			w \mathcal{Z}		
3% Pożyczka Budowlana	\mathcal{Z} w zł.	50	35'00	34'50	34'80
4% „ Dolarowa	\$	5	48'85	48'25	48'50
4% „ Inwestycyjna	\mathcal{Z} w zł.	100	96'75	94'75	95'00
4% „ „ serje	\mathcal{Z} w zł.	100	103'50	103'50	—
			w %% nominalu		
5% Pożyczka Konwersyjna	\mathcal{Z}		36'00	36'00	—
5% „ Konwers. Kol.	\mathcal{Z}		—	—	—
6% „ Dolarowa	\$		54'50	54'25	54'50
7% „ Stabilizacyjna ²⁾	\$		50'00	47'63	47'75
					-48'50
					-47'63
10% „ Kolejowa	fr. w zł.		101'00	101'00	—
7% L. Z. Państw. Banku Roln.	\mathcal{Z} w zł.	1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „	\mathcal{Z} w zł.	1927	94'00	94'00	94'00
7% „ Banku Gosp. Kraj.	\mathcal{Z} w zł.	1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „	\mathcal{Z} w zł.	1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. „ „	\mathcal{Z} w zł.	1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „	\mathcal{Z} w zł.	1924	94'00	94'00	94'00
8% „ Bud. „ „	\mathcal{Z} w zł.	1927	93'00	93'00	93'00
4 $\frac{1}{2}$ % L. Z. T-wa Kred. Ziemi.	\mathcal{Z}		37'75	37'00	37'00
7% L. Z. T-wa Kred. Ziemi. w Warszawie 1928 r.	\$ w \mathcal{Z}		48'00	46'50	—
8% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	\mathcal{Z}		57'25 ³⁾	55'50	56'00
					-55'75
					-57'25 ³⁾
8% „ „ „ „ „ Łodzi	\mathcal{Z}		55'90	55'90	—
8% „ „ „ „ „ Piotrkowa	\mathcal{Z}		51'00	50'50	—
10% „ „ „ „ „ Radomia	\mathcal{Z}		54'00	54'00	—

ZŁOTY ZAGRANICA

1932	Gdańsk ¹⁾	Berlin ¹⁾	Wiedeń ¹⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
1/VIII	57'53—57'65	47'10—47'30	79'31—79'79	—	57'60
2/ „	57'53—57'64	„ „	„ „	—	„
3/ „	—	„ „	„ „	—	„
4/ „	57'53—57'62	„ „	„ „	—	57'60
5/ „	57'54—57'66	„ „	„ „	—	„
6/ „	—	„ „	„ „	—	„

1932	Londyn ²⁾	Praga ¹⁾	New York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾
1/VIII	—	378'30—380'30	—	—
2/ „	31'37	376'25—378'25	—	—
3/ „	—	—	—	—
4/ „	31'25	378'00—380'00	—	—
5/ „	31'12	376'50—378'50	—	—
6/ „	30'75	—	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

18—23/VII 25—30/VII 1—6/VIII
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)

	18—23/VII	25—30/VII	1—6/VIII
New-York			
6% dolarowa 1920	53 $\frac{3}{4}$ —50—53 $\frac{3}{4}$ (3.000)	54—52 $\frac{3}{4}$ —52 $\frac{3}{4}$ (5.000)	54—53—54 (4.000)
8% Dillon. 1925	59—55 $\frac{1}{2}$ —56 (78.000)	58—56—56 (45.000)	56—55—55 $\frac{1}{2}$ (28.000)
7% stabilizac. 1927	48 $\frac{3}{4}$ —48—48 (33.000)	44 $\frac{1}{2}$ —46 $\frac{3}{4}$ —46 $\frac{3}{4}$ (98.000)	47 (63.000)
7% Warszawy 1928	35—34 $\frac{1}{2}$ —35 (11.000)	37 $\frac{1}{2}$ —35—37 (26.000)	37—35 $\frac{1}{2}$ —36 $\frac{1}{4}$ (14.000)
7% śląska 1928	36—34 $\frac{1}{2}$ —35 $\frac{1}{4}$ (26.000)	36 $\frac{1}{2}$ —35 $\frac{1}{2}$ —36 (20.000)	37—36—36 (10.000)
Londyn			
7% stabilizac. 1927	66'11—62'11 —65'11	67—64—65	72'15—67'15 —70'15
Zurych			
7% stabilizac. 1927	47'00—46'00 —47'00	48'75—47'00 —48'75	49'75—48'75 —49'75
Paryż			
7% stabilizac. 1927	—	—	—
Medjolan			
7% włoska 1924	90'90—90'80 —90'80 (100)	90'30—90'20 —90'30 (50)	90'40—90'40 —90'40 (25)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 31 LIPCA 1932 R. — Lipiec przedstawia się w zakresie obrotów walutowych Banku Polskiego bardzo korzystnie. Aczkolwiek sprzedaż walut i dewiz przewyższyła ich skup, to jednak ten deficyt był w lipcu znacznie mniejszy niż w poprzednich miesiącach. Wyniósł on tylko \mathcal{Z} 13 miljn., a licząc z odpływem dewiz na cele, związane z kredytami samego Banku — \mathcal{Z} 18 miljn. Tak korzystne ukształtowanie się bilansu walutowego Banku w lipcu zawdzięczać należy poważnemu wzrostowi skupu (o \mathcal{Z} 13'0 miljn.), a jeszcze bardziej silnemu spadkowi sprzedaży (o \mathcal{Z} 37 miljn.), przyczem w zakresie sprzedaży zmniejszyło się nie tylko zapotrzebowanie urzędów (głównie na cele obsługi pożyczek zagranicznych) — z \mathcal{Z} 32 miljn. na \mathcal{Z} 20 miljn., ale też i zapotrzebowanie na giełdzie (bankom sprzedano o \mathcal{Z} 13 miljn. mniej). Porównanie lipca r. b. z lipcem r. ub., kiedy pod wpływem zaburzeń na rynkach finansowych austriackim i niemieckim panowało przejściowe zaniepokojenie i na rynku walutowym polskim — wykazuje, że nie licząc specjalnych obrotów (z tytułu pożyczek i kredytów

1) Za \mathcal{Z} 100.

2) Za £ 1.

3) Kursy — w %%-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (we Włoszech — w tysiącach).

1) W sobotę dn. 6 sierpnia r. b. giełda nieczynna.

2) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

3) Dotyczy drobnych odcinków.

Państwa czy Banku Polskiego) deficyt w lipcu r. ub. był przeszło 7-krotnie większy niż w lipcu r. b.

W związku z takim ukształtowaniem się obrotów walutowych Banku Polskiego wykazują rezerwy walutowe Banku w lipcu niewielką tylko zniżkę, mianowicie z 158'5 miljn. do 145'2 miljn., przyczem w ostatniej dekadzie spadek rezerw wyniósł tylko 1'4 miljn. Zaznaczyć należy, że część rezerw walutowych, wchodząca w skład pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, wzrosła w III dekadzie lipca z 40'1 miljn. do 40'2 miljn., a w ciągu całego miesiąca obniżyła się o 6'0 miljn., część zaś rezerw, niezaliczona do pokrycia, zmniejszyła się w ostatniej dekadzie z 106'5 miljn. do 105'0 miljn., wykazując w ciągu całego lipca spadek o 1'5 miljn.

Jednocześnie rezerwy złota obniżyły się w ciągu lipca z 484'3 miljn. do 480'1 miljn., mianowicie dzięki temu, że w I dekadzie było ok. 5 miljn. złota zamienione na dewizy. W II i III dekadzie następował już przyrost złota, związany głównie z drobnym skupem, dokonywanym stale przez oddziały Banku. Wzrost rezerw złota w ostatniej dekadzie lipca wyniósł 0'6 miljn., przyczem, oczywiście, dotyczy on tylko zapasu złota, znajdującego się w skarbcu Banku, który podniósł się do 268'7 miljn., podczas gdy zapas złota, znajdującego się zagranicą, pozostał niezmienny w wys. 211'4 miljn. W ciągu całego lipca zapas złota w skarbcu skurczył się o 29'3 miljn., a jednocześnie zapas złota zagranicą wzrósł o 25'0 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, w ciągu lipca ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	30/VI	20/VII	31/VII
Złoto	484.325	479.432	480.078
Waluty i dewizy netto	46.155	40.094	40.190
Razem:	530.480	519.526	520.267

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe wynosiło w dn. 31/VII 41'81%, gdy w dn. 20/VII 42'29% i w dn. 30/VI 42'93% (statutem przepisane pokrycie wynosi 40%); pokrycie samem złotem stanowiło: w dn. 31/VII 38'58%, w dn. 20/VII 39'02%, w dn. 30/VI 39'20% (statutem pokrycie 30%).

Spadek procentu pokrycia w III dekadzie lipca był stosunkowo nieco większy niż spadek sumy pokrycia (rezerw), gdyż jednocześnie nieco zwiększyła się suma obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, mianowicie z 1.228'6 miljn. do 1.244'5 miljn. Właściwie wzrósł — jak zwykle na ultimo miesiąca — tylko jeden składnik tej sumy, mianowicie obieg biletów bankowych — z 1.037'0 miljn. do 1.089'2 miljn., podczas gdy drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał jednocześnie spadek z 191'6 miljn. do 155'3 miljn.

Spadek zobowiązań w drobnej części został spowodowany skurczeniem się salda pozycji „różne rachunki” (o 2'4 miljn.), lecz przede wszystkim powstał skutek odpływu lokat z rachunków żyrowych, które wykazały zmniejszenie sald

z 170'4 miljn. do 136'7 miljn., przyczem lokaty kas państwowych, zmniejszone ostatnio do minimalnych rozmiarów, wykazały spadek z 2'3 miljn. do 1'0 miljn., lokaty zaś pozostałe zmniejszyły się z 168'1 miljn. do 135'6 miljn. W ciągu całego lipca lokaty kas państwowych pozostały na tym samym poziomie, natomiast lokaty na rachunkach prywatnych podniosły się dość znacznie, bo o 21'7 miljn. W ciągu roku, t. j. od dn. 31/VII 1931 r., lokaty prywatne wykazują lekki spadek — o 6'8 miljn.

Wzrost obiegu biletów Banku w III dekadzie lipca o 52'2 miljn., czyli o 5% (w III dekadzie czerwca zwykła była nieco większa — 58'5 miljn.) — stanowi przedewszystkiem odpowiednik spadku lokat na rachunkach żyrowych, poza tem zaś wiąże się ze zwiększeniem się kredytów Banku. Za okres całomiesięczny obieg wykazuje zniżkę o 16'2 miljn., a za okres roczny (31/VII 1931 — 31/VII 1932) — poważny spadek o 148'9 miljn., co świadczy, że jednocześnie z kurczeniem się rezerw złoto-walutowych instytucja emisyjna kurczy i obieg swych biletów.

Wspomniany wyżej, zwykły na ultimo miesiąca, wzrost kredytów Banku dotyczy tylko kredytów dyskontowych, których suma (suma weksli krajowych w portfelu) podniosła się w III dekadzie lipca o 24'1 miljn., osiągając poziom o 11'3 miljn. wyższy niż przed miesiącem i o 39'0 miljn. wyższy niż przed rokiem. Suma pożyczek zastawowych wykazała spadek w ostatniej dekadzie lipca o 0'9 miljn., a w ciągu całego miesiąca o 3'4 miljn., jednak w okresie rocznym (31/VII 1931 — 31/VII 1932) wykazuje poważny wzrost — o 34'3 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu — zapas monet srebrnych i bilonu wykazał w III dekadzie lipca niewielki spadek (o 0'4 miljn.), natomiast zapas papierów procentowych własnych bardzo nieznacznie wzrósł (o 0'04 miljn.); dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał niezmienny.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	30/VI	20/VII	31/VII
Weksle	670.986	658.218	682.311
Weksle zagraniczne	88.409	79.406	74.052
Polskie monety srebrne i bilon	49.856	49.525	49.083
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	124.121	121.596	120.700
Papiery proc. własne	13.447	13.548	13.589
Dług Skarbu Państwa	50.000	70.000	70.000
Razem:	996.819	992.292	1.009.734

Obieg pieniędzy skarbowych wzrósł w III dekadzie lipca mniej więcej w tym samym stopniu, co i obieg biletów bankowych, t. j. o 5% — z 254'8 miljn. do 267'6 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. 184'4 miljn. (w dn. 20/VII 177'6 miljn.), 2) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. 83'2 miljn. (w dn. 20/VII 77'3 miljn.). W ciągu całego miesiąca obieg bilonowy wykazał wyżkę o 3'7 miljn.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. JN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

NIECZYNNY TONNAŻ MORSKI. —

Według danych Lloyd's Register tonnaż statków unieruchomionych w portach światowych wyniósł w czerwcu r. b. 19% całej światowej floty handlowej. Nieczynny tonnaż poszczególnych krajów przedstawiał się następująco:

	Tonnaż ogólnie	Unieruchomione	Statki
	tys. brt	tys. brt	%
W. Brytania	20.303	2.750	14
Stany Zj. Am.	13.544	3.211	24
Niemcy	4.255	1.320	31

Norwegia	4.066	870	21
Francja	3.566	1.006	28
Holandja	3.118	595	19
Włochy	3.336	586	18
Japonja	4.276	352	8
Szwecja	1.705	191	11
Danja	1.145	234	20
Hiszpanja	1.227	138	11
Inne kraje	9.590	1.784	19
Razem:	70.131	13.037	19

AUSTRIA

NADZWYCZAJNE URLOPY URZĘDNICZE. — Kanclerz austriacki zapowiedział wydanie ustawy o udziela-

niu specjalnych urlopów dla urzędników państwowych. W myśl projektu tej ustawy mogą urzędnicy, którzy mają już za sobą co najmniej 20 lat służby, zaliczanej do emerytury, ubiegać się w ciągu lat 1932 i 1933 o urlop płatny. Pobory na czas urlopu, nazwane w projekcie jako „Wartegeld”, wynosić będą tyle, ile emerytura, którą otrzymywali, gdyby od tej chwili przeszli w stały stan spoczynku. Poza tem korzystać będą w pełni z dodatków na rodzinę i mieszkanie. Przy obliczeniu lat służby, rzeczywiście przesłużonych, zachowuje się kandydatom, w dniu udzielenia urlopu, 5 lat dodatkowo i nie potrąca się im składki emerytalnej przez

cały czas trwania urlopu. Projekt przewiduje przytem, że urzędnik taki powinien być traktowany, jakgdyby znajdował się na zwykłym urlopie, oraz że czas, spędzony na omawianiu urlopie, zaliczać się będzie przy ustalaniu zaopatrzenia emerytalnego i przy posunięciu do wyższej kategorii poborów. Awans w poborach włączy odpowiednio na wysokość „Wartegeld”.

Projekt przewiduje, że urzędnik urlopowany może być każdej chwili powołany do objęcia swego stanowiska. O ile jednak urlop trwał nieprzerwanie przez lat 5, lecz nie przekroczył terminu, od którego urlopowanemu przysługują prawo do pełnej emerytury, wówczas należy przenieść go w stan spoczynku. Projekt zawiera również ograniczenie pewnych swobód, polegające na tem, że urzędnikowi nie wolno w czasie trwania urlopu nawiązać prywatno-prawnego stosunku służbowego. W wyjątkowych wypadkach należy uzyskać zezwolenie właściwego Ministra. O ile po upływie nieprzerwanego 2 lat urlopu urzędnik prosi o zezwolenie zwolnienia ze służby, należy go przenieść w stan spoczynku bez stwierdzenia jego niezdolności do pracy.

Projekt ustawy nie obejmuje sędziów, zwyczajnych i nadzwyczajnych profesorów wyższych uczelni i tych wojskowych, którzy się zobowiązali do pełnienia służby przez pewien określony czas. Nie jest wykluczone, że projekt ustawy obejmie również urzędników Austriackich Kolei Związkowych.

WŁOCHY

KONSORCJA PRZYMUSOWE. — W dn. 25/VII r. b. opublikowany został tekst ustawy o tworzeniu i funkcjonowaniu konsorcjów pomiędzy jednostkami gospodarczymi o pokrewnej dziedzinie działalności. Ustawa ta postanawia, że na wniosek Szefa Rządu dekretem królewskim może być utworzone obowiązkowe konsorcjum między prowadzącymi tę samą gałąź działalności gospodarczej w celu zorganizowania i uzgodnienia produkcji i zbytu. Zarządzenie takie może być wydane, o ile odnośne życzenie wyrażone zostanie przez przedsiębiorstwa, stanowiące 85% produkcji danego artykułu w ostatnim trzechleciu, względnie 70% produkcji, w którym to wypadku konieczne jest zgłoszenie również 70% ilości zainteresowanych przedsiębiorstw. Dla utworzenia konsorcjów producentów rolnych wystarczające będzie życzenie, wyrażone przez przedsiębiorstwa, obejmujące 70% produkcji. Czas trwania konsorcjów przymusowych nie może przekraczać lat 5.

LIECHTENSTEIN

RAJ PODATKOWY. — Między granicę szwajcarsko-austriacką wciśnięty jest ledwie dostrzegalny na mapie kraik — Księstwo Liechtenstein, położone nad górnym Renem. Powierzchnia Liechtensteinu wynosi 157 km², a liczba mieszkańców — 10.000. Drobno-rolnicza ludność tego kraju jest niemal wolna od ciężarów podatkowych. Skarb drobnego państewka jest jednak obficie zaopatrzony. Liechtenstein jest bowiem krajem najniższego opodatkowania spółek akcyjnych — wszelkie opłaty podatkowe sprowadzają

się tu do podatku od kapitału zakładowego, którego stopa wynosi $\frac{1}{2}$ — 1%. Jest to przynęta dla przedsiębiorstw zagranicznych, uciekających od wysokiego opodatkowania innych krajów. Zakładają tu one swe centrale, do których przekazują jak największą część swoich zysków. Ta imigracja przedsiębiorstw wzrasta szczególnie w ostatnich latach w związku z zaciskaniem się śruby podatkowej w innych krajach. I tak, w 1929 r. przeniosło się 246 przedsiębiorstw, a w 1931 r. 579.

Wpływy podatkowe Liechtensteinu, uiszczane przez kapitał zagraniczny, wyniosły w 1930 r. 300.000 fr. szwajc. Z tego wynika, że w małym księstwie Liechtenstein zarejestrowany jest łączny kapitał zakładowy plus minus $\frac{1}{2}$ milj. fr. szwajc., który reprezentuje prawdopodobnie kontrolę nad przedsiębiorstwami o wartości kilku miliardów.

Liechtenstein wprowadził nadto udogodnienie dla swoich „klientów” w postaci abonamentów podatkowych — wzmian za zobowiązanie się do uiszczania w przeciągu 30 lat stałego ryczałtu przedsiębiorstwa zagraniczne zyskują znaczne obniżenie stopy podatkowej.

A. Śt.

DANJA

POLITYKA DEWIZOWA. — Dn. 1 września r. b. upływa termin tymczasowych zarządzeń dewizowych, wprowadzonych przez Rząd duński dla ochrony waluty. Do tego, mianowicie, terminu zobowiązał się Rząd opracować nowy plan polityki walutowej, a zarazem osłabić ostrzeżenie dla świat handlowy. W związku ze zbliżającym się terminem zmian widać wśród sfer gospodarczych zwiększone zainteresowanie dla przyszłych losów polityki walutowej. Wraz ze wszczętą na ten temat kampanją prasową sfery ekonomiczne ujawniają swój program i dezyderaty. W ostatnich dniach podjęła nanow prace Komisja Walutowa Parlamentu.

Dotychczasowe wynurzenia sfer gospodarczych jak również oświadczenia czynników urzędowych ujawniają istnienie następujących tendencji: Zapatrywania Rządu na duńską politykę walutową przeszły w ostatnich miesiącach znaczną ewolucję. Dla przypomnienia należy rzucić okiem wstecz, kiedy zdecydowano utworzenie „Centrali Dewiz”. Centrala miała zmonopolizować cały obrót dewiz w Danii i, co więcej, określić wytyczne całego handlu importowego. Chodziło o liczbowe ograniczenia importu, lecz także o odpowiednie określanie przez państwo źródła zakupów zagranicą (jak świadczą o tem m. in. przywileje, udzielane przez Centralę Dewiz dla importu z Anglii). Myślano, że tak pojęta kontrola handlu zagranicznego przez Państwo da się pogodzić z głoszonymi ciągle jeszcze tendencjami wolno-handlowymi. Okres przejściowości przeciągał się atoli nazbyt długo, tak, że powodował coraz silniejszą krytykę ze strony zainteresowanych sfer gospodarczych. W dodatku wśród samych członków Rządu, pod wpływem zwiększających się zagranicą murów celnych, jak również wewnętrznych trudności gospodarczych, bezrobocia i t. d., rodzi się zaczął sceptycyzm w odniesieniu do zasad wolno-handlowych własnej polityki. W rezultacie doj-

rzewać zaczęła świadomość potrzeby oparcia polityki handlowej na wymogach obecnej chwili, nawet gdyby to było przekreśleniem dawnej ideologii.

Kwestia zastąpienia od września „Centrali Dewiz” przez cła i monopole (pojawiały się m. in. pogłoski o monopolu handlu węglem) zdaje się nie napotyka już większego sprzeciwu w Gabinetcie. Co się tyczy głosu opinii, to jest to dezyderat wszystkich duńskich związków gospodarczych, ponawiany w ostatnich miesiącach z rzadką jedynomyślnością.

Jedynomyślność, jaka panuje w sferach gospodarczych co do potrzeby zniesienia reglamentacji dewiz, nie dała się atoli osiągnąć w innym ważnym punkcie polityki gospodarczej, a mianowicie w kwestii kursu waluty duńskiej. Jak wiadomo, korona duńska załamała się we wrześniu r. ub. wraz z funtem angielskim, poczem jednak przechodziła rozmaite fazy kursu, raz wyżej, raz niżej funta. Wreszcie ustabilizowała się niejako, około wartości waluty angielskiej, zgodnie z postulatami przemysłu i handlu, aż w maju r. b. postanowił Rząd pójść na rękę rolnikom i stopniowo obniżyć koronę poniżej kursu angielskiego (dzisiejszy kurs korony niższy jest o 5% od funta).

Rozbieżność między przemysłem a rolnictwem co do kursu pieniądza wynika z rozbieżnych interesów dwóch tych gałęzi życia gospodarczego. Rolnictwo pragnęłoby traktować niższą koronę jako premję wywozową przy eksporcie większości swoich produktów do Anglii. Domaża się zatem odstąpienia od „klubu szterlingowego” i przeciwne jest wszelkiemu wiązaniu Danii ze skandynawskimi pomysłami walutowymi. Przemysł natomiast, oparty w znacznej mierze na przerobce, wzgl. potrzebujący surowców z krajów przemysłowych (żelazo, węgiel), uważa obecny niski kurs korony za minimum, poniżej którego zejść nie wolno, bez narażenia się na wzrost kosztów życia, bezrobocie i t. d.

Dotąd Rząd raczej uwzględniał postulaty rolnictwa, znizywszy w r. ub. walutę i okazując nawet ostatnio znowu tendencję do powolnego dalszego jej obniżenia, bez względu na kurs funta. Tej okoliczności przypisać należy, że opinia sfer przemysłowo-handlowych, zgrupowanych około wielkich dzienników prawicowych, prowadzi jako przeciwwagę dużą akcję w imieniu wspólności interesów Danii z Anglią i zmierzającą wręcz do poddania Danii pod hegemonię ekonomiczną Anglii. Wynikiem tej akcji jest wystawa angielska w Kopenhadze, która odbędzie się na jesieni, jak również szereg podobnych imprez (wizyty parlamentarzystów angielskich, wymiana młodzieży i t. p.), mających sprowadzić owo „zblizenie” anglo-duńskie. Dodać wypada, że akcja ta trafia na podatny grunt powszechnego w Danii anglofilstwa, któremu hołdują — choć z innych założeń — także sfery rolnicze.

Dalsze wszakże losy stosunków duńsko-angielskich zależeć będą przede wszystkim od nowej polityki Anglii w stosunku do zagranicznego importu wogóle, co jest tematem konferencji w Otawie. Bliższe związanie się na tej konferencji Anglii z dominjami, w zakresie dostaw artykułów zwłaszcza żywnościowych, mogłoby ostudzić nieco zapędy duńskich sfer gospodarczych, a równocześnie skłonić Rząd duński do tem większego uprzywilejowania rolnictwa

przez dalsze obniżenie kursu korony. Tak więc w rzeczywistości dopiero konferencja w Ottawie okaże, w jakim kierunku pójdzie duńska polityka finansowa i jakie będą nowe zarządzenia władzy na jesieni, gdy od dn. 1/IX przestanie istnieć „Centrala Dewiz”.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— Według prasy niemieckiej Holandia zaproponowała Estoni przystąpienie do zbliżenia belgijsko-holenderskiego z lipca r. b.

— W Atenach podpisano grecko-czeskosłowacką umowę tymczasową, zastępującą wygasającą traktat, oraz jednocześnie układ clearingowy. M. in. Grecja zobowiązuje się do zakupu cukru w Czechosłowacji, wzamian za wino.

— Pomiedzy Łotwą a Litwą zawarto porozumienie handlowe, w którym Łotwa przyznała poważne kontyngenty importowe, przewidując ewentualność dalszego ich zwiększenia. Do granic kontyngentów import z Litwy będzie mógł być dokonywany bez każdorazowego przedkładania pozwoleń przywozu. O sprawach dewizowych układ nie mówi.

— W Czechosłowacji od dn. 10/VIII weszły w życie nowe cła dodatkowe na niektóre zboża, mąkę i wyr. młynarskie.

— W Indiach przygotowywane są zarządzenia celne, skierowane przeciw importowi wyr. bawełnianych z poza Imperjum Bryt. Zarządzenia te skierowane będą przedewszystkiem przeciw importowi z Japonii.

— Podniesiono znaczną ilość stawek w chińskiej taryfie celnej, m. in. na wyroby jedwabne i spirytusowe. Podwyżki sięgają 30%.

— W Austrii niespodzianie wprowadzono zakaz przywozu węgla i koksu. Niewiadomo jeszcze, jak sprawa ta będzie rozwiązana w praktyce, wchodzi bowiem w grę zwykły system kontyngentowy, monopol państwowy lub monopol kolei. Upřednio jeszcze wprowadzono nakaz frankatury, t. j. obowiązek płacenia frachtu przy nadaniu transportu, podczas gdy dotąd fracht opłacał odbiorca.

— W Holandji wprowadzono reglamentację przywozu świeżego mięsa wołowego i cielęcego oraz mięsa mrożonego. Kontyngenty wynoszą 60% przeciętnego przywozu z lat 1929—31.

— Niemieccy eksporterzy węgla, głównie nadreńscy, zdołali już uzyskać szereg zamówień w Irlandji, w związku z clamii antiangielskimi.

— Syndykat francuski pod kierownictwem „Petrofina” zawarł z Z. S. R. R. układ, zapewniający przywóz 500 tys. t ropy rocznie w latach 1932—1937.

— W Brazylii poczyniono poważne przygotowania dla zapoczątkowania eksportu jaj do Europ. a zwłaszcza do Anglii. Konkurencja ta może przybrać duże rozmiary i poważnie wpłynąć na kształtowanie się rynku.

— W Szwajcarii utworzono 3 b. m. Centralę Importu Zbóż i Paszy, na wzór podobnych instytucyj dla innych towarów. Do Centrali należą młynnicy handlowe i kupcy, pracujący w tej branży przed kwietniem r. b. Pozwolenia przywozu otrzymywać będzie tylko Centrala, względnie jej członkowie.

— W Czechosłowacji po utworzeniu syndykatu importu zbóż prowadzone są prace nad zorganizowaniem syndykatu importu zwierząt żywych i mięsa.

— Parlament irlandzki utworzył fundusz £ 2 miljn. na potrzeby handlu zagranicznego. Fundusz ten ma być wykorzystany dla wyrównania trudności, spowodowanych przez cła angielskie oraz na przestawienie kierunków eksportu irlandzkiego. Przewidywane jest powołanie radców handlowych w niektórych państwach obcych.

— W związku z przedłużeniem jugosłowiańskich przepisów dewizowych przewidywane jest zliberalizowanie ich w tym sensie, że eksporterzy będą mogli wykorzystywać należne im waluty na cele clearingu prywatnego.

— Jugosłowiański minister finansów wydał rozporządzenie, zezwalające na zwolnienie z kont zamkniętych dinarowych sum, otrzymywanych przez eksporterów z tytułu eksportu owoców świeżych do krajów, nie posiadających z Jugosławją umów clearingowych.

— W Danji od dn. 1 IX r. b. około 1/3 przywozu ma być wyłączona z obecnego systemu restrykcyjnego, i import odnośnych towarów nie będzie uzależniony od pozwoleń Centrali Dewiz. Dotyczyć to ma m. in. zbóż, paszy, ryżu, mączki ryżowej, cukru, skór i odpadków zwierzęcych, farb, niektórych nawozów sztucznych, żelaza surowego i in.

— Przypadająca Litwie w dn. 1/VIII rata pożyczki kreugerowskiej w kwocie 20 miljn. litów nie została wpłacona, co powoduje poważne trudności budżetowe. Rząd litewski zastrzegł sobie wolną rękę wobec koncernu.

— W dn. 8/VIII w Belgji ukazał się obligacje nowej belgijskiej komunalnej pożyczki premjowej. Suma pożyczki wynosi 1 milj. fr., oprocentowanie 5%, okres spłaty 65 lat, kurs emisji parytetowy. Emituje pożyczkę Crédit Communal de Belgique dla wzmocnienia finansów gmin.

— Od dn. 1/VIII weszła w życie nowa taryfa kolejowa dla transportów czeskosłowackich do portów niemieckich. Taryfa w porównaniu z dotychczasowymi przewiduje większą ilość towarów i znaczne niższe stawki.

— W Danji w lipcu r. b. nastąpił wzrost indeksu cen hurtowych do 115 wobec 113 w czerwcu, 114 w maju i 110 w lipcu r. ub. Najsilniej zaznaczył się ten wzrost w grupie artykułów spożywczych. Jednocześnie ilość konkursów spadła do 48 wobec 60 w czerwcu r. b. Urodzaje w Danji zapowiadają się stosunkowo dobrze, co dotyczy zwłaszcza pasz.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

RUMUNJA. — Ograniczenie importu z Czechosłowacji. — Rumuńska Rada Ministrów wydała niespodziewanie zarządzenie, wprowadzające ograniczenia dewizowe w stosunku do obrotów towarowych z Czechosłowacją. Obroty te, mianowicie, podciągnięto pod działanie urzędu kompensacyjnego, utworzonego w lutym r. b. i sprawującego t. zw. reglamentację retorsyjną jeszcze przedtem, aniżeli zastosowano w Rumunji zwykłe formy reglamentacji dewizowych. Odnośna procedura polega na tem, że import towarów z Czechosłowacji dopuszczany jest obecnie jedynie na podstawie zezwoleń urzędu kompensacyjnego, które wydawane są po wpłaceniu do urzędu względnie zobowiązaniu się do wpłacenia należności za importowany towar, przy czym odbiorca zostaje w ten sposób zwolniony od zobowiązania wobec swego czeskosłowackiego dostawcy, a sumy, unieruchomione w urzędzie kompensacyjnym, są użytkowane dla zwolnienia w drodze kompensacji wierzytelności rumuńskich w Czechosłowacji. Oprócz Czechosłowacji postępowanie tego rodzaju stosowane jest obecnie wobec Węgier, przejściowo do dn. 15/VII stosowane było również do Austrii, a z tą datą uchylone wobec wejścia w życie rumuńsko-austriackiej umowy clearingowej. Powodem nowych zarządzeń rumuńskich były ostatnie restrykcje dewizowe, zastosowane przez Czechosłowację, silnie uderzające w eksport rumuński.

WĘGRY. — Nowe zakazy przywozu. — W dn. 11 i 21/VII r. b. ukazało się rozporządzenie, w bardzo poważnym stopniu rozszerzające dotychczasową listę towarów, zakazanych do przywozu. Z pośród towarów, mogących być interesującymi dla produkcji polskiej, w rozporządzeniu tem figurują: ryż łuszczone, mączka rzżowa i inne produkty ryżowe, drzewo kopalniane, drzewo napółobrobione, kwas azotowy i winny, węgiel wapniowy, azotowe nawozy sztuczne, oleje smarowe, pokost, pewne gatunki mydła i kleju, farby różnego rodzaju (biel cynkowa), karton falisty i szeregi innych artykułów papierniczych, przedza bawełniana surowa, bielona etc., tkaniny bawełniane, koce, przedza i tkaniny jutowe, worki, przedza wełniana i tkaniny wełniane, nici jedwabne, towary dziane, woszczanka, koronki i hafty, wyroby szmuklerskie, ubrania, bielizna, skóry, kalosze i wyroby z kauczuku, liczne produkty żelazne, stalowe, cynkowe, miedziane i ze stopów, meble, niektóre maszyny, artykuły muzyczne, pierze, papier fotograficzny, przedza i tkaniny lniane, firanki, metalowa zastawa stołowa etc.

Jak wynika z komunikatu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, reglamentacja dewizowa, aczkolwiek na Węgrzech szczególnie rygorystyczna, nie stanowi obecnie dostatecznie sprawnego instrumentu, ograniczającego import, a w szczególności nie pozwala na unikanie importu artykułów, nie niezbędnych dla gospodarstwa krajowego. Umowy clearingowe, zawarte z licznymi krajami, zabezpieczają wprawdzie wyrównanie należności za towary importowe,

na podstawie ustawowego parytetu pengó, jednak pozwalają na wwożenie towarów niepożądanych. Rozszerzony obecnie system zakazów przywozu oddziaływać więc będzie nietyle na rozmiary importu, co na jego strukturę wewnętrzną, przy pomocy odpowiedniej polityki wydawania pozwoleń przywozowych. Pozwolenia te wydawane będą przez Min. Handlu na podstawie podań, składanych bądź wprost do tego Ministerstwa, lub też do jednej z komisji opiniodawczych według dotychczas stosowanej procedury.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie od 23 lipca do 8 sierpnia r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	23-31/VII	1-8/VIII	+ wzrost - spadek
Pszonica:			
Berlin . . .	5'54	5'28	- 4'8
Praga . . .	4'40½	4'49½	+ 2'0
Chicago . . .	1'88	1'90	+ 1'0
Buenos Aires	2'88½	2'89	-
Liverpool . .	2'20	2'35	+ 6'8
Wiedeń . . .	5'03	4'81	- 4'3
Hamburg . . .	2'38	2'34½	- 1'6

Żyto:			
Berlin . . .	3'88	3'86½	- 0'3
Praga . . .	3'51	3'26	- 7'1
Chicago . . .	1'24	1'27	+ 2'4
Wiedeń . . .	3'63	3'66	+ 0'8
Hamburg . . .	1'68	1'68	-

Owies:			
Berlin . . .	3'96	3'96	-
Praga . . .	2'74½	2'74½	-
Chicago . . .	1'31	1'28	- 2'2
Buenos Aires	2'74	2'45	- 10'5
Liverpool . .	2'71	2'49	- 8'1
Wiedeń . . .	3'13	3'14½	+ 0'4
Hamburg . . .	1'81	1'80	- 0'3

Jęczmień browarowy:

Berlin . . .	-	-	-
Praga . . .	3'00	-	-
Chicago . . .	1'40	1'40	-
Wiedeń . . .	-	-	-
Hamburg . . .	1'69	-	-

Jęczmień zwykły:

Berlin . . .	3'94½	3'93	- 0'3
--------------	-------	------	-------

BYDŁO I MIĘSO

— Na kontynentalnych rynkach zbytu materiału rzeźnego i pochodnych w lipcu r. b. panowała utrzymana tendencja i mały obrót zagraniczny w związku z działaniem poprzednio i ostatnio wprowadzonych ograniczeń przywozowych.

W Austrii ceny trzody żywej i bitej utrzymywały się na stałym poziomie, wykazując nieznaczne normalne targowe wahania. Ostatnio Min. Roln. w Austrii wydało zakaz przywozu trzody chlewnej z niektórych powiatów woj. lubelskiego i M łopolski ze względów weterynaryjnych, motywując to obawą przed zalecczeniem pomoru. Pomimo poważnego

spadku dowozów trzody i wieprzowiny na rynek wiedeński ceny nie wykazały większego wzrostu z powodu znacznego zmniejszenia się spożycia, wywołanego ogólnym zubożeniem ludności, który to czynnik zaczyna ostatnio odgrywać dominującą rolę na rynkach produktów spożywczych.

Na rynku bekonowym w Anglii sytuacja, a zwłaszcza pewne symptomy — pozwalają na wyciągnięcie bardziej optymistycznych wniosków na najbliższą przyszłość. Przeszło od miesiąca uboje trzody bekonowej w Danii stale się zmniejszają, co przy jednoczesnym spadku dowozów z innych państw konkurencyjnych stwarza lepsze widoki zbytu dla produktu polskiego. Zwiększone od szeregu tygodni uboje w polskim przemyśle bekonowym pozwalają przypuszczać, że lukę w dowozach duńskich zapełni bekon polski. Obawiać się tylko należy spadku spożycia w Anglii. Eksport bekonów z Litwy wykazuje tendencję rozwojową i osiąga dobre ceny.

Wiedeń. — W końcu miesiąca notowano — w szyl. austr. za 1 kg żywej i bitej wagi: cieleta żywe 1'30—1'80, — patroszone 1'40—2'20, świnie patroszone miesięczne 2'10—2'50, — stoninowe 1'90—2'05. Tendencja na cieleta zwykła, na świnie utrzymana.

London. — Notowano — w sh za 1 cwt: bekony duńskie sizeable Nr. 1 58. — Nr. 2 56, — Nr. 3 53. — ciężkie Nr. 1 57. — Nr. 2 55. — szóstki Nr. 1 55. — Nr. 2 55, szwedzkie sizeable Nr. 1 56. — Nr. 2 54. — ciężkie Nr. 1 56. — Nr. 2 53, holenderskie sizeable Nr. 1 44 — 53, — Nr. 2 42 — 49, — Nr. 3 42 — 45, — ciężkie Nr. 1 44 — 52, — Nr. 2 42 — 47, — szóstki Nr. 1 41 — 49, polskie sizeable Nr. 1, 44 — 47, — Nr. 2 42 — 45, — Nr. 3 40 — 41, — ciężkie Nr. 1 44 — 46, — Nr. 2 41 — 43, — szóstki Nr. 1 41, — Nr. 2 40, litewskie sizeable Nr. 1 47 — 49, — Nr. 2 44 — 46, Nr. 41 — 42, — ciężkie Nr. 1 45 — 47, — Nr. 2 43 — 45, — szóstki Nr. 1 41 — 43, — Nr. 2 41. Polskie bekony w Hull notowano sh 40 — 42. Wobec zmniejszonych dowozów bekon duński zwykłał o sh 4 na 1 cwt, szwedzki o sh 2 — 3, polski i holenderski bez zmiany. Całkowite dowozy w porównaniu do r. ub. spadły o 15%.

MASŁO

— Położenie europejskiego handlu maślarskiego w lipcu przedstawiało się na ogół niekorzystnie, i dopiero w końcu miesiąca sytuacja na niektórych większych rynkach odbiorczych, zwłaszcza Anglii, doznała nieznacznej poprawy.

Na rynku niemieckim od szeregu tygodni panuje utrzymana tendencja i niezmiennie ceny, dzięki stworzeniu przez Rząd Rzeszy własnej krajowej koniunktury rynkowej, drogą rygorystycznego ograniczenia importu.

Rynek angielski, trudny do niedawna do wykorzystania przez gorszych eksporterów kontynentalnych wskutek silnej konkurencji produktu kolonialnego, ostatnio wykazuje rosnące zainteresowanie dla towaru bałtyckiego i polskiego. Przyczyną poprawy na rynku angielskim jest bardzo wydatne zmniejszenie się dowozów masła z krajów zamorskich: australijskiego, nowozelandzkiego i t. p. z powodu skończenia się w tych krajach okresu intensywnej produkcji nabiałowej.

W związku z ożywieniem rynku angielskiego — nastąpiła pewna zwykła cen rozrachunkowych w Danii, która wzmocniła swój eksport na ten rynek.

Na uwagę zasługuje poławienie się w charakterze eksportera na rynku angielskim Litwv, która zaczyna coraz mocniej obsyłać Londyn w masło i bekon.

Berlin. — Notowania bez zmian od dłuższego czasu wynoszą — w RM za 50 kg loco: masło I gat. 106, — II gat. 96, — III gat. 89. Tendencja utrzymana.

Kopenhaga. — Notowania — w Kor. za 100 kg: masło eksportowe 182. Ceny wzrosły o 15—26 Kor na 1 q.

London. — Brak notowań masła polskiego z ostatniego tygodnia. Cena orientacyjna w/g Związku Gospodarczego Mleczarzy w Poznaniu wynosi — w sh 88 — 90 za 1 cwt loco Londyn, ocłone f.o.b Gdynia 74 za dobre gatunki.

JAJA

— Ostatnie przewidywania sfer fachowych co do nastrojów rynkowych — szły wyraźnie w kierunku stwierdzenia ożywienia sytuacji, wzrostu cen i większego zapotrzebowania odbiorców, głównie z powodu zmniejszenia się produkcji we wszystkich krajach eksportowych. Jednakże lipiec w dużej mierze rozwił optymistyczne przewidywania kupieckie, wykazując naocznie, jak wysoce ujemny wpływ na rozwój rynku jajczarskiego, pomimo istnienia dostatecznych obiektywnych warunków jego poprawy — może wywrzeć obecna ogólna sytuacja gospodarcza i polityka autarchiczna. Pięknie zapowiadająca się zwykła cen jaj na takich rynkach odbiorczych, jak niemiecki i angielski, została sztucznie zneutralizowana dalszym spadkiem spożycia i ograniczeniami przywozu.

Liberalny i dostępny z powodu braku konkurencji kolonialnej angielski rynek jajczarski jest w chwili obecnej zamknięty dla towaru irlandzkiego z powodu wprowadzenia w stosunku do Irlandji 20% stawki celnej ad valorem.

Zmniejszające się przydziały dewiz — zredukowały ostatnio dowozy na rynek niemiecki do minimalnych rozmiarów, co wobec postępującego spadku spożycia nie wyraziło się we wzroście cen.

W krajach eksportujących, zwłaszcza skandynawskich, tendencja ożywiona. Na uwagę zasługują poważne rozmiary tegorocznej produkcji jajczarskiej w Argentynie, która niebawem wystąpi jako eksporter na rynku europejskim.

Należy liczyć się z dalszym nieznacznym wzrostem cen.

Berlin. — W/g urzędowych sprawozdań rynkowych notowano ostatnio — w fen. za 1 szt. loco: jaja krajowe do picia 60 — 65 g 7 — 8, — świeże 53 g 6½, duńskie 18 lbs 7½, — 15½ — 16 lbs 6½, szwedzkie 17 — 18 lbs 7 — 7½, estońskie 17 — 18 lbs 6¾ — 7¾, — 15½ — 16 lbs 5¾ — 6, holenderskie 68 g 7½ — 7¾, — 60 — 62 g 6½, 57 — 58 g 6, rumuńskie 5 — 5½, rosyjskie normalne 4½ — 5. Tendencja nieregularna, lecz bardziej ożywiona.

London. — Notowania urzędowe — w sh za 120 sztuk loco: jaja krajowe specials 15/., — standards 14/., średnie 12/6. duńskie 18 lbs 11/6 — 11/9, — 15½ lbs 9/3 — 9/9, — 13½ lbs 8/9 — 9/., holenderskie brunatne 18 lbs 11/9 — 12/., — 16 lbs 10/6 — 10/9, — 14 lbs

9/-, — zwykle 18 lbs 11 — 11/3, — 16 lbs 9/9 — 10/-, — 14 lbs 8/9 — 9/-, litewskie 15½ lbs 8/9, — 14 lbs 8/6, — 13 lbs 8/-, polskie 54/57 kg 8/-, — 51/54 kg 6/10½ — 7/1, — 48/51 kg 6/7½ — 6/9, — 45/48 kg 6/6, — czerwone 5/3—5/6, rosyjskie 13½ — 13¾ lbs 6/6, — średnie 5/6. Przy słabszym ogólnym nastroju — towar polski podniósł się w cenie o 2—3 d na setce ang.

Genua. — Ostatnie notowania — w lirach za setkę: jaja weneckie 27—28, piemonckie 30, belgijskie 26—27, polskie 51/54 kg świeże 20 — 22, — 48/51 kg 20. Rynek ożywiony.

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— Rynek surowej bawełny w lipcu znamionowała naogół stabilizacja cen z lekką tendencją wyżkową. Według prowizorycznych obliczeń zbiory bawełny przedstawiają się bardzo pokaźnie, przy czym rozmiary powierzchni uprawnej w Ameryce, która jest przecież czynnikiem decydującym, uległy redukcji za ledwie o 10%. Jak wiadomo, żądania poszczególnych stanów, reprezentujących ośrodki tego surowca, szły w kierunku zmniejszenia uprawy o 30—40%, a nawet 50%. Poczynania sanacyjne, które miały być realizowane na podstawie porozumienia z Egiptem, nie dały jednak konkretnych wyników, i wskutek tego pomimo chwilowej stabilizacji cen, a nawet tendencji wyżkowych — ogólna sytuacja przedstawia się niepewnie i o sanacji światowego rynku bawełnianego narazie nie może być mowy. Jako czynniki, wzmacniające tendencję cen surowca bawełnianego, wymienić należy ogólną sytuację, wytworzoną po podpisaniu umowy lozańskie. Nastroje w kołach gospodarczych Stanów nacechowane są pewnym optymizmem, i prasa gospodarcza, reprezentująca zwłaszcza rolnictwo amerykańskie, wskazuje na konieczność międzynarodowej współpracy, która może się przyczynić do całkowitego odprężenia sytuacji na światowych rynkach surowców. W związku z tem pozostaje również wzmożenie tendencji na giełdach amerykańskich. Zarządzenia redeflacyjne Rządu amerykańskiego (Relief bill), wzrost eksportu bawełny amerykańskiej, pewne

wzmocnienie finansowe farmerów, projektowane nowe zarządzenia dla utrzymania cen bawełny — oto całokształt czynników, wpływających dodatnio na tendencję cen. Oczywiście, istnieją i momenty ujemne obecnej sytuacji rynkowej: olbrzymia nadwyżka zbiorów bawełny amerykańskiej, zamknięcie giełdy w Chicago i niewyjaśnione stanowisko Rządu, wobec ogólnego programu gospodarczego w okresie przedwyborczym, wszystko to paraliżuje dodatnie wpływy stabilizacji cen surowej bawełny. Pomimo tych momentów ujemnych ceny w okresie całego miesiąca, jak już powyżej zaznaczono, wykazywały tendencję stałą. Na rynku bremeńskim, zwłaszcza pod koniec lipca, sytuacja kształtowała się pod znakiem tendencji mocnej przy dość znacznych zakupach.

Rynek bawełny egipskiej znajdował się w lipcu pod wpływem półoficjalnych doniesień z Kairu, ustalających rozmiary powierzchni uprawnej w granicach o 35% mniejszych aniżeli w r. ub. Te wyniki pokrywać się będą ze zmniejszeniem zbiorami bawełny egipskiej, co pozostaje w związku z polityką Rządu, propagującego uprawę zboża i owoców na obszarach, zajętych dotąd pod nie rentującą się bawełnę. Powierzchnia uprawna w latach przedkrzysowych była w Egipcie blisko 5-krotnie większa od powierzchni, zajętej obecnie pod uprawę bawełny; można więc zdać sobie sprawę z rozmiarów powyższego przestawiania oraz ze skutków, jakie dokonywana redukcja uprawy wywrze na kształtowanie się cen bawełny egipskiej.

Rynek wełniany kształtował się w lipcu pod wpływem wyników zamkniętej w dn. 20/VII piątej serii aukcji wełny kolonialnej w Londynie. Niezwykle ożywione transakcje, uskuteczniane przez kupców z Yorkshire, spowodowały z jednej strony silną wyżkę cen, z drugiej zaś prawie całkowitą wyprzedaż dostarczonego na aukcje surowca. Sensacyjnie wprost kształtowały się ceny niektórych gatunków średnich wełny krzyżowej, wzrastając w porównaniu z niskimi notowaniami z maja i czerwca o blisko 30%. Przeciętnie wełna australijska merynosowa i nowozelandzka wełna krzyżowa wyższych gatunków zwykowały w cenie

o 10%, niektóre gatunki wełny krzyżowej nowozelandzkiej podrożały nawet o 25%; cena wełny krzyżowej południowo-amerykańskiej podniosła się o 5 do 10%, wełny południowo-afrykańskiej o 10%. Inne ośrodki handlu wełnianego już po otwarciu aukcji londyńskich notowały ceny utrzymane lub wyższe. W pierwszym rzędzie dotyczyło to rynku bremeńskiego, gdzie zakupy przemysłu w II połowie miesiąca uległy wydatnemu zwiększeniu. Analogicznie rynek wełniany Bradfordu notował tendencję cen mocną przy znacznych obrotach i transakcjach długoterminowych. Nadmienić należy, że tutaj transakcje miały częściowo charakter spekulacyjny. Pod koniec miesiąca tendencja cen na rynku niemieckim uległa wydatnemu wzmożeniu. Rynek francuski znamionowała naogół stabilizacja.

Sytuacja na rynku lnu była naogół spokojna. Dotyczy to w pierwszym rzędzie Z. S. R. R., który nie przeprowadzał wydatniejszych transakcji. Nie ulega jednak żadnej wątpliwości, że najbliższe miesiące przyniosą wzmogoną aktywność Sowietów na światowym rynku lniącym. Również i w Anglii, Francji i Belgii nie notowano poważniejszych transakcji przy tendencji cen utrzymanej.

Rynek surowego jedwabiu w pierwszych dniach lipca w Yokohamie kształtował się mocniej, i ceny zwykowały o ok. 10%. Z drugiej strony jednak spadek ceny w początkach lipca spowodował, że w rezultacie wyżka cen była bardzo nieznaczna. Na podkreślenie zasługuje poważny spadek zapasów. W Szanghaju i Kantonie, pomimo osłabienia kursu srebra, ceny się utrzymały, a nawet uległy wzmożeniu. Na rynku włoskim nie notowano większych transakcji. Prędzalnicy wyczekują spadku cen, które, jeżeli chodzi o kokony, kształtuja się bardzo mocno. Rozpiętość cen poszczególnych gatunków uważana jest przez prędzalników za zjawisko niezdrowe, któremu chcą się oni energicznie przeciwstawić. Na rynku francuskim zawierano tylko niewielkie transakcje i jedynie na krótkie terminy. Analogicznie i rynek nowojorski nie notował większych transakcji poza zakupami krótkoterminowymi. Ceny wykazywały tendencję stałą.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 11-92-68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/6 str. — zł 55, 1/8 str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Sekretarz Redakcji: **BOHDAN WITWICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„ŻAR“ Zakłady Przemysłowe

W NOWYM TOMYŚLU

zwołuje n niieszem

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

na dz. 25 sierpnia 1932 r. o godz. 14-ej w hotelu Szczecina w Zbąszyniu przy ul. 17 Stycznia Nr. 47 z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia oraz wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok obrachunkowy 1931/32 oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za tenże czasokres; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931/32, oraz wniosku na podział zysku; 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Wolne wnioski.

W zebraniu uczestniczyć i głosować mogą ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje w jednym z banków, wzgl. u polskiego notariusza i odnośne kwity depozytowe nadeślą najpóźniej w dn. 23 sierpnia 1932 r. do Zarządu Spółki.

Zarząd:

(—) Fabrowski, (—) Jankiewicz

Zarząd Spółki

„Polesie“, S. A. dla Przemysłu i Handlu Leśnego oraz Przemysłu Górniczego w Warszawie

wzywa posiadaczy świadectw tymczasowych do zamiany tychże na akcje. Zamiana będzie dokonywana w lokalu Spółki przy ul. Sienkiewicza 2, w godzinach od 10 do 15.

III OGŁOSZENIE

KOMISJA LIKWIDACYJNA

Częstochowskiej Fabryki WYROBÓW CELLULOIDOWYCH, S. A.

1) powiadamia, że zgromadzenie walne akcjonariuszów tej Spółki z dn. 7 maja bież. 1932 r. uchwaliło

SPÓŁKĘ POWYŻSZĄ ZLIKWIDOWAĆ

przyczem do Komisji Likwidacyjnej wybrani zostali Jerzy Osmołowski, Zbigniew Wierzbiański, Aleksander Jan Rodkiewicz Marja Kašinowska, Hrsz Lejb Brejdbord i Zbigniew Sokolowski i

2) wzywa wierzycieli wyżej wymienionej firmy do zgłaszania swych roszczeń w ciągu roku od ostatniego niniejszej treści ogłoszenia w siedzibie Spółki jak obecnie w Warszawie, przy ul. Złotej domu Nr. 3, m. 8, względnie na wypadek zmiany siedziby podług adresu, jaki będzie ujawniony w rejestrze handlowym (Sąd Okr. w Warszawie Wydz. Rej. Handl. Dział B/XLII Nr. 6146), w dni powszednie w poniedziałki, środy i piątki od godz. 12 do 13.

II OGŁOSZENIE

W myśl art. 122 Ustawy o Spółkach Akcyjnych uchwalilo Walne Zgromadzenie z dn. 16/II 1932 r.

Spółki Akc. Browar Dojlidy Jerzego ks. Lubomirskiego

zmniejszyć kapitał akcyjny z kwoty zł 585.000
do kwoty zł 250.000

przez umorzenie 3.350 sztuk akcji po zł 100 nominalnej wartości. Wobec powyższego wzywa Zarząd wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń.

II OGŁOSZENIE

Rada Zarządzająca Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, S. A. W LUBLINIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 sierpnia 1932 r. o godz. 5 po poł., w gmachu własnym w Lublinie, przy ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 64, odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania; 2) Wybór Prezydium; 3) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r.; 4) Odczytanie bilansu i R-ku strat i zysków za 1931 r.; 5) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz wniosków i udzielenie Radzie i Zarządowi absolutorjum; 7) Zatwierdzenie preliminarza wydatków za 1932 r.; 8) Wolne wnioski, które w myśl Statutu, winny być zgłoszone nie później, jak na 15 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w pierwszym terminie dla braku obecności potrzebnej ilości osób (§ 20) Walne Zgromadzenie odbędzie się w drugim terminie, dn. 16 września 1932 r. o godz. 5 po poł., w tymże lokalu i z tym samym porządkiem dziennym obrad i zgodne z § 20 statutu, będzie ważne bez względu na ilość obecnych osób i akcji.

Wyjątek z § 22 Statutu:

„Posiadacz akcji na okaziciela, który chce przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winien na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć do kasy Spółki swoje akcje lub przedstawić dowód złożenia ich do którejkolwiek instytucji kredytowej”.

Lubelski Syndykat Rolniczy, S. A. w likwidacji

II OGŁOSZENIE

Towarzystwo Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej

Dn. 25 sierpnia 1932 r., o godz. 12, odbędzie się w siedzibie Zarządu, Warszawa, Królewska 35

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Przedmioty obrad: Uchwała w sprawie likwidacji Towarzystwa, ustalenie liczby i wybór Likwidatorów, określenie ich kompetencji oraz wynagrodzenia. Wybór Komisji Rewizyjnej. Wnioski akcjonariuszów. Akcje lub dowody ich złożenia, dające prawo udziału w zgromadzeniu, przyjmuje do 2 sierpnia 1932 r. Zarząd Towarzystwa i Banque de Bruxelles, Bruksela.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Budowy Transmisji i Maszyn i Odlewnia Żelaza J. JOHN w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 września 1932 r., o godz. 4 po poł., w lokalu firmy, przy ul. Piotrkowskiej Nr. 217, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wniosek grupy akcjonariuszów w celu: a) uzupełnienia statutu przez utworzenie Rady Nadzorczej, składającej się z 6 członków, b) wyboru członków Rady Nadzorczej, przy czym głosowanie odbyć się ma grupami w myśl art. 91 prawa o spółkach akcyjnych, c) zmniejszenia liczby członków Zarządu do dwóch i określenia funkcji poszczególnych członków Rady Nadzorczej, d) wyznaczenia wynagrodzenia dla poszczególnych członków Rady Nadzorczej.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni w myśl § 42 statutu złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed zebraniem. Zgodnie z § 38 statutu akcjonariusze, życzący sobie wystąpić z wnioskiem, winni zwrócić się w tym celu pisemnie do Zarządu co najmniej na 2 tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„POLESIE“, S. A. dla Przemysłu i Handlu Leśnego oraz Przemysłu Górniczego

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 8 października 1932 r., o godz. 18, w siedzibie Spółki, przy ul. Sienkiewicza 2 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1930/31 i udzielenie Zarządowi absolutorjum;

2) Wybory władz Spółki;

3) Zmiana statutu i uzgodnienie z nowym prawem o spółkach akcyjnych.

Statut Spółki Akcyjnej, zatwierdzony postanowieniem Ministrow Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 29 listopada 1926 r., a ogłoszony w „Monitorze Polskim” z dn. 1 grudnia 1926 r. Nr. 416, otrzymał ma brzmienie następujące:

„Statut Spółki Akcyjnej pod firmą „Polesie”, Przemysłowo-Handlowa Spółka Akcyjna”. § 1. Istniejąca dotąd na zasadzie statutu zatwierdzonego w dn. 29 listopada 1926 r. przez Ministrow Przemysłu i Handlu oraz Skarbu, Spółka Akcyjna pod firmą „Polesie”, Spółka Akcyjna dla przemysłu i handlu leśnego oraz przemysłu górniczego, istnieje będzie nadal na zasadach poniższego statutu pod zmienioną firmą „Polesie” Przemysłowo-Handlowa Spółka Akcyjna”. § 2. Celem Spółki jest popieranie rozwoju wszelkiego rodzaju przemysłu i handlu na własny i komisowy rachunek, a w szczególności przemysłu i handlu leśnego, rolnego i górniczego. Operacje swe Spółka wykonuje z zachowaniem wszelkich obowiązujących przepisów, w wypadkach prawem przewidzianych, po otrzymaniu odnosnej koncesji. § 3. Siedzibą Spółki jest miasto stołeczne Warszawa. § 4. Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 200.000 i podzielony jest na 2.000 sztuk akcji po zł 100 każda, w odcinkach pojedynczych i zbiorowych. § 5. Wszystkie akcje są na okaziciela i korzystają z jednakowych uprawnień. § 6. Władzami Spółki są: a) Walne Zgromadzenie akcjonariuszów, b) Zarząd, c) Komisja Rewizyjna. § 7. Zarząd Spółki składa się z 3 lub więcej członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie akcjonariuszów. Ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie. § 8. Wszelkie zobowiązania pieniężne, umowy, pełnomocnictwa wymagają dla ważności swej wobec Spółki z podpisów członków Zarządu, bądź jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Wszelką korespondencję, niezawierającą zobowiązań, pokwitowania z odbioru pieniędzy, przesyłek i dokumentów podpisuje jeden członek Zarządu bądź prokurent, bądź osoba szczególnie przez Zarząd upoważniona. § 9. Rok operacyjny Spółki trwa od 1 października do 30 września włącznie. § 10. Ilekroć Statut niniejszy nie zawiera szczególnych postanowień, Spółka podlega przepisom obowiązującym Prawa o Spółkach Akcyjnych.

4) Sprawa pokrycia strat Spółki i w tym celu obniżenia i podwyższenia kapitału zakładowego Spółki względnie sprawa ewentualnej likwidacji Spółki;

5) Wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze życzący sobie wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu winni stosownie do § 24 statutu, nie później niż na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem, złożyć Zarządowi Spółki swoje akcje, lub odnośne świadectwa depozytowe.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 30 maja 1932 r.

II. Firm. 928/32, B. I. 9

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie

ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN, KOTŁÓW I WAGONÓW L. ZIELENIEWSKI I FITZNER - GAMPER S. A.

Dzień wpisu 1 czerwca 1932 r. Wykreśla się dotychczasowe władze firmy. Wybrano Radę Nadzorczą w składzie 17 osób. Członkami Zarządu ustanowiono: Inż. Ludwika Dyducha, Dr. Inż. Adolfa Langroda, Teofila Przybylskiego i Inż. Leona Skarżęńskiego. Wpisano na podstawie podania z 27 maja 1932 protokołu Walnego Zgromadzenia z 15 kwietnia 1932 LR. 1191 i protokołu posiedzenia Rady Nadzorczej z 15 kwietnia 1932.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

II. Firm. 842/32, B. II. 171

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie

LÓDZKI BANK DEPOZYTOWY S. A.

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 13 maja 1932. Wykreśla się oddział krakowski Firmy z rejestru handlowego. Wpisano na podstawie podania z 1 kwietnia 1932 uzupełnionego podaniem z 11 maja 1932, protokołu posiedzenia Rady i Zarządu Firmy z 29.12.1925 i wyciągu z rejestru handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi. Dział B. 996.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 22 czerwca 1932 r.

II. Firm. 1117/32, B. II. 158

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie

„ELIN” SPÓŁKA AKCYJNA DLA PRZEMYSŁU ELEKTRYCZNEGO,

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 22 czerwca 1932. Członek Zarządu Jan Bortnik ustąpił. Zmienił on art. 5 i 6 § 7 statutu który obecnie brzmi: „Do składania oświadczeń i podpisywania imieniem Spółki wystarczy współdziałanie dwóch członków Zarządu, jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem, lub dwóch prokurentów. Podpisywać Spółkę należy w ten sposób, że pod wypisaną, wydrukowaną lub stempelnią wyciętą firmą, położą podpisy osoby wyżej wymienione, t. j. dwóch członków Zarządu lub jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem, lub dwóch prokurentów. Po § 11 statutu umieszczony nowy § 11 a). Wpisano na podstawie podania z 21.6.1932 i protokołu Walnego Zgromadzenia z 27.4.1932. LR. 54.526.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

1 kwietnia 1932 r.

II. Firm. 570/32, B. II. 272

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” wpisano: dzień wpisu 1 kwietnia 1932. Spółka Akcyjna po myśli Rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 39 poz. 383 oparła na kontrakcie z 21 marca 1932 LR. 872. I. Firma Spółki brzmi

„TEREN” SPÓŁKA AKCYJNA DLA PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO,

za po niemiecku „Teren” Bauindustrie Aktiengesellschaft. II. Przedmiotem Spółki jest: Popieranie rozwoju przemysłu budowlanego, przez budowę na własny lub cudzy rachunek wszelkiego rodzaju budynków, zakładanie, nabywanie i popieranie podobnych przedsiębiorstw, wogóle popieranie wszelkich czynności stojących z powyższym celem. III. Siedzibą Spółki jest miasto Kraków. IV. Czas trwania Spółki jest nieograniczony. Kapitał zakładowy wynosi 250.000 zł. i jest podzielony na 1250 akcji po 200 zł. opiewających na okaziciela. Zarząd składa się z dwóch lub więcej osób, wybranych przez Walne Zgromadzenie, zśród akcjonariuszów lub z poza ich grona, na przeciąg lat 3, z wyjątkiem pierwszego Zarządu, który zostaje wybrany na lat 2. Członkami Zarządu zostali wybrani: 1) Adam Kirchmayer, przemysłowiec w Krakowie, Smoleńsk 27 zamieszkały; 2) Dr. Andrzej Wołoszyński, przemysłowiec w Krakowie, przy ul. Karmelickiej 27, zamieszkały, VIII. Firma Spółki będzie podpisywana w ten sposób, że pod wyciętym stemplem, wypisanem, lub wydrukowanym brzmieniem Firmy Spółki, umieszcza swe podpisy łącznie dwóch członków Zarządu lub jeden członek Zarządu, łącznie z prokurentem, albo też dwóch prokurentów, wszelką korespondencję w imieniu Spółki, do odbioru z poczty, kolei żelaznych, komór celnych i t. p., pieniędzy, przesyłek, dokumentów, dostateczny jest podpis jednego członka Zarządu, lub osoby przez Zarząd upoważnionej. Rok obrachunkowy pokrywa się z kalendarzowym. IX. Wszelkie obowiązki ogłoszeń a pochodzące od Spółki wymagane przez prawo o Spółkach Akcyjnych i statutu, będą zamieszczane w „Monitorze Polskim” w piśmie „Polska Gospodarcza” i dzienniku „Czas”, wychodzącym w Krakowie. Przepisy o likwidacji zawarte są w dziale V statutu. Wpisano na podstawie zgłoszenia z 25.3.1932, statutu Spółki z daty Kraków 21.3.1932. LR. 872 aktów o rozwiązaniu Spółki i objęciu akcji z 21.5.1932. LR. 873 zawierającego protokół Walnego Zgromadzenia Organizacyjnego Spółki i ustanowienia Władz Spółki.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 11 lutego 1932 r.

II. Firm. 226/32, B. II. 224

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie

„OSWIECIM”**ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN I SAMOCHODÓW S. A.**

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 11 lutego 1932. 1) z Rady Zawiadawczej ustąpili: Inż. Wacław Koula, Dyr. Francyszek Hoffmann, Dr. Artur hr. Potocki, Roger hr. Raczyński. 2) członkiem Rady Zawiadawczej został wybrany: Inż. Ryszard Stolle. Wpisano na podstawie zgłoszenia z 1 lutego 1932 i protokołu Rady Zawiadawczej z 12 lutego 1932.

Sąd Okręgowy Wydział II Handlowy

dn. 8 lutego 1932 r.

II. Firm. 243/32, B. II. 12

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie

OSADA GÓRNICZO-PRZEMYSŁOWA „TRZEBINIA”, S. A.

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 8 lutego 1932 r. Firma zmieniła statut uzgadniając go z przepisami Rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 r. Dz. Ust. 39 poz. 383. Brzmienie firmy: Osada Górniczo-Przemysłowa „Trzebinia”, S. A. w Krakowie. Siedziba: Kraków. Czas trwania Spółki jest nieograniczony. Przedmiot przedsiębiorstwa: 1) Nabywanie, wydzielanie i zużytkowanie terenów pod przedsiębiorstwa górnicze, w szczególności eksploatacja surowców, kopalni, gliny zwyczajnej i ogniotrwałej, ilitu, piasku kwarcowego, czutu i innych materiałów. 2) Zakładanie, dzierżawienie i eksploatacja kopalń węgla kamiennego na własnych i wdzierżawionych terenach dla potrzeb przedsiębiorstwa własnych na terenie Spółki powstałych oraz w celu sprzedaży w kraju i zagranicą. 3) Adaptacja i przystosowanie terenów Spółki dla celów inwestycji przemysłowych przez zakładanie dróg, mostów lub prowadzenie torów przemysłowych, zapewnienie wody, prądu i dostaw materiałów budowlanych. 4) Zakładanie, nabywanie i wydzierżawienie oraz prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych. Kapitał zakładowy wynosi zł 125 000 (sto dwadzieścia pięć tysięcy złotych), podzielonych na 1.250 (tysiąc dwieście pięćdziesiąt) sztuk akcji na okaziciela po zł 100 (sto złotych) każda. Władzami Spółki są: Zarząd, Walne Zgromadzenie i Komisja Rewizyjna. Zarząd składa się z 7 członków. Zarząd wybiera z pośród siebie Przewodniczącego, oraz Dyrektora zarządzającego. Do składania świadczeń podpisywana w imieniu Spółki wystarczy współdziałanie 2 członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Wpisano na podstawie podania z 5 lutego 1932 r. i protokołu Walnego Zgromadzenia z 21 grudnia 1931 r. LR. 12723.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 19 maja 1932 r.

L. cz. 871/32, B. I. 107

Do ts. rejestru handlowego oddział „B” przy firmie

HUTA ŻELAZNA „KRAKÓW”, S. A.

w Krakowie wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 20 maja 1931 r. Firma uzgodniła statut z Rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1923 r. Dz. Ust. 39 poz. 383. Brzmienie firmy „Huta Żelazna Kraków, Spółka Akcyjna”, w tłumaczeniu francuskim „Acieries Cracovie Societe Anonyme”, w tłumaczeniu angielskim „Inwerk Krakow Ltd.”, w tłumaczeniu niemieckim „Eisenwerk Krakau Aktengesellschaft”. Przedmiot przedsiębiorstwa: a) wyrób i sprzedaż żelaza i stali, oraz towarów ze stali i żelaza w szczególności żelaza walcowanego i stali w różnych wymiarach i profilach, drutu ciągniętego, gwoździ drucianych oraz towarów z drutu, jako też wszelkich innych masowych artykułów z żelaza i stali, b) budowa, nabywanie i uruchomienie zakładów przemysłowych, zmierzających do celów określonych w punkcie a) niniejszego paragrafu, c) wyrób maszyn, przyrządów, materiałów, przyborów i towarów potrzebnych do powyższych celów i handel nimi, d) nabywanie i fruktyfikowanie patentów i licencji, w szczególności tych, które dotyczą wspomnianych gałęzi przemysłu, e) wykonywanie wszelkich interesów mających związek z nimi, jako też zakładanie i prowadzenie wszystkich pomocniczych przemysłów, będących w związku z tem, jak niżej, f) branę i udziału w przedsiębiorstwach pokrewnych, stosownie do przepisów ustawy, obowiązujących w tym przedmiocie. Siedziba firmy Kraków. Czas trwania spółki nieograniczony. Wpisano na podstawie podania z 17 maja 1932 r., protokołu Walnego Zebrania z 23 grudnia 1931 r. LR. 53616 i postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 31 grudnia 1931 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

dn. 13 maja 1932 r.

II. Firm. 844/32, B. II. 104

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie

KONCERN MASZYNOWY, S. A.

wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 14 maja 1932 r. Statut firmy uzgodniono z Rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 39 poz. 383. Brzmienie firmy: Koncern Maszynowy Spółka Akcyjna. Siedziba: Kraków. Przedmiot przedsiębiorstwa: 1) Prowadzenie handlu maszynami, narzędziami, towarami metalowymi, urządzeniami transportowymi, oraz zakładanie i prowadzenie zakładów przemysłowych, przyjmowanie udziałów w innych przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych. Spółka może otwierać oddziały, biura i agendy zarówno w państwie Polskiem, jak i poza jego granicami, oraz może nabywać i posiadać nieruchomości. Kapitał akcyjny, który wynosi obecnie zł 100.000, jest w całości pokryty gotową i podzielony jest na 1.000 akcji na okaziciela, opiewających po zł 100 (sto złotych) wartości nominalnej sztuka. Władzami Spółki są: 1) Walne Zgromadzenie, 2) Zarząd, 3) Rada Nadzorcza. Zarząd składa się z jednego lub większej ilości członków wybieranych przez Walne Zgromadzenie na 3 lata zwykłą większością głosów. Ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie. Do zakresu działania Zarządu należą wszystkie sprawy, o ile one z mocy ustawy, czy też n.ejszego statutu nie są przekazane Walnemu Zgromadzeniu. Podpisywanie Spółki odbywa się w ten sposób, że pod wypisaną, wydrukowaną lub stemplem wycisną firmą Spółki pożą swe podpisy albo dwaj członkowie Zarządu, albo też jeden członek łącznie z prokurentem. Rada Nadzorcza składa się przynajmniej z 5 członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie. Czas trwania Spółki jest nieograniczony, rok obrotowy jest kalendarzowy. Wykreśla się członków Rady Zawiadawczej. Ustanowiono Zarząd w osobie p. Stanisława Fromowicza. Wybrano Radę Nadzorczą w składzie 5 osób. Dotychczasowa prokura p. Kazimierza Czerskiego pozostaje bez zmiany. Wpisano na podstawie podania z 11 maja 1932 r., protokołu Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 18 grudnia 1931 r. LR. 53 — 586, oraz protokołu Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 6 maja 1932 r. i postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 31 grudnia 1931 r.

Rada Instytutu Wydawniczego „BIBLIOTEKA POLSKA”, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 września 1932 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Nowy Świat 23/25 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z porządkiem obrad następującym:

1. Wybór przewodniczącego;
2. Przedstawienie bilansu Spółki za rok 1931 oraz rachunku strat i zysków za tenże okres;
3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
4. Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931, powzięcie uchwały o pokryciu straty i udzielenie absolutorjum dotychczasowym władzom Spółki;
5. Potwierdzenie uchwał, zapadłych na Walnem Zgromadzeniu w dn. 10 maja 1932 r.;
6. Zmiana art. 12 statutu, polegająca na wykreśleniu wyrazów „z dyrektorem lub” i zmiany wyrazów „lub Dyrektor Zarządzający” na „lub prokurent”;
7. Ustalenie ilości członków Zarządu;
8. Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
9. Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
10. Wybór psm, w których pomieszczone będą ogłoszenia, pochodzące od Spółki;
11. Upoważnienie dla Zarządu do zaciągania pożyczek z zabezpieczeniem ich na hipotekach nieruchomości Spółki oraz do sprzedaży nieruchomości Spółki;
12. Wolne wnioski.

Prawo uczestnictwa w Walnem Zgromadzeniu posiadają właściciele akcji, o ile w myśl par. 23 statutu najmniej na 7 dni przed terminem złożą swe akcje lub świadectwa depozytowe czy zastawowe w biurze Zarządu Spółki, Nowy Świat 23/25 w Warszawie.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II Handlowy

11 lutego 1932 r.,

II. Firm. 257/32, B. I. 9

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN, KOTŁÓW I WAGONÓW L. ZIELENIEWSKI I FITZNER-GAMPER, S. A.

w Krakowie, Wolska 4. Wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 11 lutego 1932 r. Firma zmieniła statut uzgodniając go z przepisami Rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 r. Dz. Ust. 39 poz. 383. Brzmienie firmy: a) po polsku: „Zjednoczone Fabryki Maszyn, Kotłów i Wagonów L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper, Spółka Akcyjna”, b) po niemiecku: Vereinigte Maschinen, Kessel und Waggonfabriken L. Zieleniewski und Fitzner-Gamper, Aktiengesellschaft, c) po francusku: Usines unies des machines, chaudières et wagons L. Zieleniewski et Fitzner-Gamper, Société par actions, d) po angielsku: United Manufactories of engines, boilers and railwaywagons L. Zieleniewski and Fitzner-Gamper Jointstock Company. Siedziba Spółki: Kraków. Przedmiot Spółki: 1) Przemysłowe prowadzenie własnych fabryk, tudzież wyrób i sprzedaż wszystkich przedmiotów w zakresie ogólnej budowy maszyn, mostów, konstrukcji żelaznych, urządzeń elektrycznych i chemicznych wyrobów blazanych, szluz wodnych, a także produkcja odlewów stalowych żelaznych i metalowych, budowa łodzi i statków, jak niemniej wyrób wszystkich materiałów i artykułów potrzebnych dla kolei żelaznych i dla żeglugi. 2) Nabywanie, zakładanie, lub wydzierżawienie innych fabryk dla produkcji pod 1) wyszczególnionych lub też pokrewnych, a także wszelkiego rodzaju uczestniczenie w podobnych krajowych lub zagranicznych przedsiębiorstwach. 3) Nabywanie i użytkowanie wszelkich patentów i licencji, tudzież praw do znaków i wzorów, wchodzących w zakres produkcji Spółki. 4) Zafatwianie wszelkich czynności handlowych i przemysłowych, służących do osiągnięcia celów Spółki pod 1) — 3) wyżej określonych. Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 15.000.000 (piętnaście milionów złotych) i jest podzielony na 150.000 (sto pięćdziesiąt tysięcy) pełno wpłaconych akcji opiewających na okaziciela, z których każda ma nominalną wartość zł 100 (sto złotych). Akcje są niepodzielne, mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych. Władzami Spółki są: a) Walne Zgromadzenie, b) Rada Nadzorcza, c) Zarząd. Rada Nadzorcza składa się najmniej z dziesięciu członków. Zarząd składa się z jednego lub więcej członków, mianowanych przez Radę Nadzorczą. Ograniczenia kompetencji Zarządu pomieszczone są w § 13 statutu. Podpis firmy następuje w ten sposób, że pod wyciśniętą pieczęcią, lub przez kogokolwiek w języku polskim, niemieckim, francuskim lub angielskim, ręcznie lub mechanicznie uwidocznionym brzmieniem firmy, podpisze swe nazwisko: a) członek Zarządu w wypadku, gdy Zarząd będzie jednoosobowy, b) gdyby zaś składał się z większej ilości osób, podpiszą swe nazwiska dwaj członkowie Zarządu zbiorowo, albo jeden jego członek i prokurent. Rok administracyjny rozpoczyna się 1 października, a kończy się 30 września następnego roku. Dotychczasowe władze Spółki sprawować będą swe funkcje do czasu wyboru władz według niniejszego statutu. Wpisano na podstawie podania z 6 lutego 1932 r., protokołu Walnego Zgromadzenia z 23 października 1931 r. i postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 19 grudnia 1931 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydz. II Handlowy

dn. 7 czerwca 1932 r.

II. Firm. 892/32, B. II. 210

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie SPÓŁKA AKCYJNA KRAKOWSKIEJ MIEJSKIEJ KOLEI ELEKTRYCZNEJ

w Krakowie, wpisano dodatkowo statut uzgodniony z Rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 r. Dz. Ust. 39 poz. 383, w brzmieniu ustalonem postanowieniem Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 31 grudnia 1931 r. Dz. Ust. 38. Dzień wpisu: 8 czerwca 1932 r. Brzmienie firmy: „Krakowska Miejska Kolej Elektryczna, Spółka Akcyjna”. Siedziba firmy: Kraków. Przedmiot przedsiębiorstwa: a) prowadzenie budowy i eksploatacja normalnotorowych linii kolei elektrycznej, wymienionych w koncesji udzielonej przez austriackie Ministerstwo Kolei, pierwotnie Gminie stoł. król. miasta Krakowa i ogłoszonej obwieszczeniem tegoż Ministerstwa z 15 marca 1916 r. Nr. 73 Dz. U. P., a na zasadzie postanowienia Ministra Komunikacji z 16 września 1927 r. ogłoszonego w Nr. 234 „Monitora Polskiego” z 12 października 1927 r., wydanego w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu, przeniesionej na jej rzecz, tudzież wąskotorowych linii kolei elektrycznej, wymienionych w koncesji udzielonej pierwotnie Krakow-

skiej Spółce Tramwajowej, ogłoszeniem austriackiego Ministerstwa Kolei z 23 marca 1900 r., Nr. 92 Dz. U. P., a przeniesionej na jej rzecz na zasadzie obwieszczenia Ministra Komunikacji z 10 grudnia 1928 r., wydanego w porozumieniu z Ministrami Skarbu, oraz Przemysłu i Handlu, a ogłoszonego w Nr. 38 „Monitora Polskiego” z 15 lutego 1929 r., a nadto budowa i eksploatacja, nabycie lub dzierżawa innych linii kolei elektrycznej drugorzędnej w obrębie miasta Krakowa, lub okolicy, branie udziału w tego rodzaju przedsiębiorstwach bądź istniejących lub powstać mających; b) prowadzenie i eksploatacja linii autobusowych w obrębie miasta Krakowa i okolicy; c) nabywanie nieruchomości i zakładów, pozostających w związku z czynnościami Spółki; d) finansowanie przedsiębiorstw podobnego rodzaju; e) zafatwianie wszelkich interesów, służących pośrednio lub bezpośrednio powyższemu celom. Czas trwania Spółki, oznaczony jest na czas trwania koncesji, ogłoszonej przez austr. Ministerstwo Kolei z 15 marca 1916 r. Nr. 73 Dz. U. P., względnie koncesyj w przyszłości uzyskać się mających. Kapitał akcyjny Spółki wynosi: zł 4.655.200 (cztery miliony sześćset pięćdziesiąt pięć tysięcy dwieście złotych), podzielonych na 46.552 (czterdzieści sześć tysięcy pięćset pięćdziesiąt dwie) sztuk akcji, po zł 100 (sto) złotych, na okaziciela opiewających i gotówką pełnowpłaconych. Cały kapitał akcyjny ma być umorzony w ciągu trwania koncesji, według zatwierdzonego przez właściwe władze państwowe planu umorzenia. Władze Spółki: 1) Walne Zgromadzenie; 2) Rada Nadzorcza; 3) Zarząd. Rada Nadzorcza składa się najmniej z 5, najwyżej z 12 członków, wybieranych większością oddanych głosów przez Walne Zgromadzenie z pośród osób wyznaczonych przez Prezydenta miasta Krakowa na okres 3 lat. Zarząd składa się z jednego lub kilku członków mianowanych przez Radę Nadzorczą. Firma Spółki podpisywana będzie pod wypisaną, wydrukowaną lub wyciśniętą stampilką Spółki: 1) przez 2 członków Zarządu lub też jednego członka Zarządu, łącznie z prokurentem, 2) łącznie przez 2 prokurentów, 3) przez osoby upoważnione do tego specjalnem lub generalnem pełnomocnictwem Spółki, w granicach tego pełnomocnictwa. Wybrano Radę Nadzorczą w składzie 10 osób. Ustanowiono członkiem Zarządu inż. Tadeusza Polaczka-Korneckiego. Udzielono prokury inż. Edwardowi Görlichowi. Wpisano na podstawie podania z 20 maja 1932 r. protokołów Walnych Zgromadzeń z 30 listopada 1931 r. LR. 840, z 26 kwietnia 1932 r. LR. 13202 i protokołu posiedzenia Rady Nadzorczej z 26 kwietnia 1932 r.

Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich, S. A.

zawiadania, że

w VI losowaniu 5% obligacyj

w dn. 1 lipca 1932 r. wylosowano Nr. Nr.:

9, 16, 45, 68, 116, 247, 260, 280, 355, 381, 389, 427, 452, 472, 506, 590, 600, 603, 606, 607, 627, 669, 735, 738, 746, 747, 771, 841, 894, 993, 1008, 1082, 1083, 1211, 1264, 1265, 1292, 1296, 1297, 1299, 1331, 1332, 1333, 1343, 1352, 1362, 1405, 1467, 1470, 1527, 1528, 1650, 1669, 1679, 1725, 1735, 1749, 1886, 2105, 2132, 2235, 2246, 2243, 2344, 2359, 2487, 2491, 2500, 2507, 2666, 2733, 2736, 2750, 2765, 2791, 2897, 2912, 2981, 2996, 3047, 3069, 3141, 3145, 3148, 3156, 3178, 3184, 3185, 3186, 3187, 3189, 3191, 3206, 3290, 3383, 3395, 3400, 3425, 3493, 3582, 3709, 3742, 3781, 3810, 3906, 3930, 3947, 4036, 4144, 4200, 4219, 4310, 4409, 4440, 4445, 4486, 4567, 4570, 4622, 4690, 4696, 4735, 4761, 4772, 4853, 4868, 4869, 4947, 4967, 5056, 5083, 5098, 5103, 5147, 5214, 5245, 5252, 5258, 5288, 5472, 5518, 5566, 5588, 5591, 5594, 5630, 5714, 5762, 5809, 5935, 5968.

Belgijska Spółka Akcyjna Zakłady Przemysłowe Boryszew

Zarząd w Brukseli, 368, Avenue Louise

Rada Zarządzająca zaprasza powtórnie posiadaczy akcji okazicielskich i założycielskich na

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE,

które odbędzie się dn. 25 sierpnia 1932 r. o godz. 2½ po poł. w Zarządzie Spółki, Bruksela, 368, Avenue Louise, z następującym porządkiem obrad: 1) Zmiana przedostatniego ustępu artykułu dziesiątego statutu celem zezwolenia Spółce sprzedaży papierów wartościowych, wymienionych w odnośnym ustępie, za pośrednictwem maklera giełdowego.

Akcjonariusze, którzy chcą brać udział w Walnym Zgromadzeniu winni zastosować się do art. 35, 36 i 37 statutu. Akcje kapitalne i założycielskie można składać: 1) w Tow. Finance i Industrie, 23 Bld. du Régent w Brukseli; 2) w biurze Spółki, Warszawa, ul. Mińska Nr. 25.

Polska Fabryka Siatki Jednolitej Hr. St. Ledóchowski

W WARSZAWIE

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

XI-TE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które się odbędzie dn. 3-go września 1932 r. o godz. 18-iej w siedzibie Spółki przy ul. Przemysłowej Nr. 24 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia, wybór przewodniczącego i sekretarza;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i projekt działalności na rok bieżący;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków za rok 1931;
- 4) Udzielenie absolutorjum dla władz Spółki;
- 5) Wybór nowych członków Zarządu na miejsce ustępujących, wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Zmiana § 7 statutu Spółki celem uzgodnienia z nową ustawą;
- 7) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży części nieruchomości z jednoczesnym uporządkowaniem stanu hipoteki, w/g uznania Zarządu;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w Spółce swe akcje, względnie świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, z zachowaniem przepisów art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych.

Zarząd firmy

Polskie Zakłady Elektryczne Brown Boveri

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 10 września 1932 r. o godz. 17. w lokalu spółki w Warszawie przy ul. Bielańskiej 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

tejże spółki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1931;
- 3) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu zamknięcia na dz. 31 grudnia 1931 r., rachunku zysków i strat oraz pokwitowanie dla władz Spółki;
- 5) Uchwała o likwidacji Spółki;
- 6) Wybór likwidatorów i ustalenie ich kompetencji;
- 7) Uchwała o zbyciu nieruchomości fabrycznych;
- 8) Ewentualne wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze mogą zgłosić do rąk Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, jednakże najpóźniej do dn. 27.VIII. r. b.

W Walnym Zgromadzeniu mogą uczestniczyć akcjonariusze, którzy co najmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w Spółce akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji w formie prawem przepisanej.

„Galicyjska Fabryka Papieru, S. A., przedt. B-cia Fiałkowscy“

ponownie zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 sierpnia 1932 r. o godz. 10-tej rano odbędzie się w Warszawie w siedzibie Zarządu Spółki przy ul. Marszałkowskiej 68,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE,

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931 oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na rok 1932; 4) Zmiana części § 4 Statutu, zamiast: „na mocy uchwały Zarządu (§ 16 Statutu) Dyrektorowi Zarządzającemu, względnie jego zastępcy, może być udzielone prawo samodzielnego podpisu” brzmieć będzie: „na mocy uchwały Zarządu (§ 16 Statutu) jednemu z członków Zarządu może być udzielone prawo samodzielnego podpisu. Do podpisywania łącznie upoważnieni mogą być również dwaj urzędnicy Spółki posiadający prokurę”. 5) Wybór osób upoważnionych do podpisywania Spółki.

PP. Akcjonariusze pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni zgodzić z § 21 Statutu złożyć swoje akcje przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

„Polskie Radio“, S. A.

Bilans na dz. 31 marca 1932 r.

AKTYWA. — Kasa: Centrali zł 4.120.21, Rozgłośni zł 4.528.65, Razem zł 8.648.86; Gotowizna w bankach zł 644.841.03; Weksle w portfelu zł 2.156.60; Papiery wartościowe w depozycie zł 9.217.44; Udziały zł 70.000.00; Nieruchomości zł 274.010.54; Inwestycje zł 2.602.642.60; Ruchomości: techniczne zł 938.140.50, programowe zł 167.490.16, ogólne zł 418.148.12, Razem zł 1.523.778.78; Roboty w toku zł 12.955.18; Magazyn zł 445.644.39; Budowa w toku nowych stacji zł 692.969.57; Oblgacje złożone w f. „Marconi” w Londynie zł 8.249.288.25; Dłużnicy zł 1.366.225.78; Kaucje zł 629.00; Koszty okresu przyszłego zł 48.611.83; Razem zł 15.951.619.85. Akcje w depozycie zł 14.000.00; Odbiorniki otrzymane w komisji zł 468.175.50; Weksle gwarancyjne otrzymane zł 20.400.00; Różni za wydane gwarancje zł 300.400.00; Ogółem zł 16.754.595.35.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1.250.000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 1.344.647.02; Kapitał rezerwowo-dyspozycyjny zł 102.600.00; Kapitał obligacyjny zł 9.862.125.00; Akcepty własne zł 667.797.20; Zobowiązania względem państwowych zakładów tele- i radiotechnicznych tyt. komis. sprzedaży detefonów zł 1.550.700.00; Wierzyciele zł 261.069.62; Sumy przechodnie zł 55.514.50; Niepodniesiona dywidenda zł 3.171.00; Rezerwa na wątpliwe należności zł 222.280.67; Zysk zł 631.714.84; Razem zł 15.951.619.85. Różnica za depozyty zł 14.000.00; Państwowe Zakłady Tele- i Radiotechniczne rachunek komisowy zł 468.175.50; Różni za otrzymane gwarancje zł 20.400.00; Weksle gwarancyjne wydane zł 300.400.00; Ogółem zł 16.754.595.35.

Rachunek strat i zysków za czas od dn. 1.IV 1931 r. do dn. 31.III 1932 r.

STRATY. — Koszty handlowo-eksploatacyjne zł 7.238.772.49; Świadczenia socjalne zł 179.540.72; Podatki i stemple zł 428.575.59; razem zł 7.846.888.80; Wątpliwe należności zł 175.670.61; Strata na akcjach S. A. „Ersson” zł 250.000.00; Zysk zł 631.714.84; Ogółem zł 8,904.274.25.

ZYSKI. — Abonamenty zł 8,494.615.43; Ogłoszenia zł 151.737.75; Prowizja komisowa zł 245.507.95; Różnice kursowe zł 11.855.57; Zysk na sprzedaży sprzętu radiowego zł 547.55; Ogółem zł 8,904.274.25.

PODRÓŻUJJCIE SAMOLOTAMI

Bank Handlowy w Warszawie, S. A.

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY

1. Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P.K.O. i Banku Gospodarstwa Krajowego		2,584.030 56
2. Waluty zagraniczne		1,005.188 72
3. Papiery wartościowe własne:		
a) pożyczki państw.	869.218 29	
b) papiery hipoteczne	1,480.110 65	
c) akcje	1,355.533 89	3,704.862 82
4. Udziały i akcje w przedsiębiorstwach, konsorcjach		2,796.093 20
5. Banki Loro:		
a) krajowe	797.258 71	
b) zagraniczne	362.661 71	1,159.920 42
6. Banki Nostro:		
a) krajowe	751 036 85	
b) zagraniczne	2 411.160 06	3,162.190 91
7. Weksle zdyskontowane		64,980.830 58
8. R-ki bież. (saldo debet.):		
a) zabezpieczone	58,630.195 76	
b) niezabezpieczone	10,594.825 16	69,225.020 92
9. Nieruchomości		12,603.846 40
10. Różne rachunki		6,387.166 27
11. Koszty handlowe i t. p. roku bieżącego		4,125.280 11
12. Oddziały		26,909.269 88
13. Dłużnicy z tyt. kred. akc. i remburs.		5,458.939 96
Suma bilansowa:		204,102.640 75
14. Udzielone gwarancje		7,484.555 90
15. Inkaso		12,764.828 62
Razem:		224,352.025 27

STAN BIERNY

1. Kapitały własne:		
a) zakładowy	30,000.000 00	
b) zapasowy	3,000.000 00	
c) inne rezerwy	3,000.000 00	
d) fundusz amortyz.	832.431 77	36,832.431 77
2. Wkłady:		
a) terminowe	11,625.178 12	
b) na książ. wkładk.	18,759.931 51	
c) à vista	19,625.865 92	50,010.975 55
3. Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		17,172.121 27
4. Zobowiązania inkasowe		756.571 13
5. Redyskonto weksli		19,878.622 49
6. Banki Loro:		
a) krajowe	2,322.138 74	
b) zagraniczne	844.999 68	3,167.138 42
7. Banki Nostro:		
a) krajowe	1,500.808 35	
b) zagraniczne	35,414.695 03	36,915 503 38
8. Różne rachunki		1,992.100 40
9. Proc., prow. i różne zyski roku bieżącego		5,073.533 50
10. Oddziały		26,844.702 88
11. Zobowiąz. z tyt. kred. akc. i remb.		5,458.939 96
Suma bilansowa:		204,102.640 75
12. Zobow. z tyt. udz. gwaran.		7,484.555 90
13. Różni za inkaso		12,764.828 62
Razem:		224,352.025 27

Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu „TECHNOSTANDARD”

S. A. w likwidacji, Równe

Bilans otwarcia likwidacji na dz. 18 grudnia 1931 r.

AKTYWA

Kasa zł 1.044 32; Banki zł 17.896 24; Weksle w portfelu zł 1.498 42; Papiery wartościowe zł 7.700 00; Kaucje zł 101.598 18; Odbiorcy Centrali i oddziałów Równe i Kowel zł 776.530 57; Różni za protesty z obliża firm „Tehaz” i „Pappe” zł 12.017 16; Dostawcy zł 201.654 67; Należności wątpliwe zł 339.569 39; Sumy przechodnie zł 22.273 34; Nieruchomości: zł 50.000 00; Różni: zł 16.371 96; Ruchomości zł 600 00; Strata za 1931 r. zł 788.781 74; Razem zł 2,337.535 99.

PASYWA

Kapitał zakładowy zł 500.000 00; Kapitał zapasowy zł 28.419 16; Kapitał amortyzacyjny zł 6.706 23; Banki zł 188.264 94; Odbiorcy Centrali i oddziału Równe zł 45.939 91; Sumy przechodnie zł 27.069 32; Dostawcy zł 265.424 37; Różni: zł 60.818 95; Różni za otw. r-ki z obl. „Pappe” zł 9.206 44; Zjednocz. Fabr. Port.-Cementu „Firley” zł 587.193 00; Akcepty zł 80.888 68; Akcepty kaucyjne zł 70.000 00; Oddział Równe r-k inkasa zł 5.956 30; N. Menn, r-k przechodni zł 352.203 63; A. Menn, r-k przechodni zł 109.445 06; Razem zł 2,337.535 99.

Różni za gwarancje zł 10.590 00; Gwarancje zł 10.590 00.

Rachunek strat i zysków na dz. 18 grudnia 1931 r.

WINIEN

Sprzedaż towarów zł 68.482 17; Koszty handlowe ogólne zł 211.744 80; Procenty zł 70.399 43; Prowizje zł 28.268 38; Bonifikaty i różnice zł 55.008 87; Roboty izolacyjno-dekarskie zł 22.291 81; Koszty organizacyjne zł 48.216 06; Przewozy i zwózki towarów zł 9.055 68; Utensylja biurowe zł 5.846 25; Strata z 1930 r. zł 269.468 29; Razem zł 788.781 74.

MA

Strata za 1931 r. zł 788.781 74; Razem zł 788.781 74.

Bilans oraz rachunek strat i zysków zatwierdzony przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 14 lipca 1932 r.

Przemysł Bawełniany Teodor Tietzen i S-ka, S. A.

w Łodzi, ul. św. Andrzeja 78

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA. — Kasa zł 974 62; Weksle zł 500 00; Dłużnicy zł 77.356 97; Przerób (wartość robocizny) zł 14.612 55; Odpadki zł 2.359 21; Nieruchomość zł 676.658 18; Maszyny i urządzenia techniczne zł 2,040.162 17; Inwentarz biurowy zł 5.998 25; Inwentarz fabryczny zł 3.177 60; Koszty organizacyjne zł 26.145 97; Weksle depozytowe zł 83.000 00; Strata zł 3.018 31; Razem zł 2,933.963 83.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1,800.000 00; Amortyzacje zł 232.687 76; Wierzyciele: a) pożyczki akcjonariuszy zł 258.476 77; b) różni wierzyciele zł 476.297 37; razem zł 734.774 14; Rezerwa na pokrycie różnic kursowych zł 83.501 93; Weksle depozytowe zł 83.000 00; Razem zł 2,933.963 83.

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

WINIEN. — Koszty zł 224.298 64; Amortyzacje zł 165.861 61; Razem zł 390.160 25.

MA. — Rachunek fabrykacji zł 381.181 85; Różnice kursowe zł 5.960 09; Strata za 1931 r. zł 3.018 31; Razem zł 390.160 25.

Société Textile „La Czenstochovienne” Société Anonyme, Roubaix

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1931 r. we frankach franc.

AKTYWA. — Koszty założenia i organizacji fr. fr. 2 00; Nieruchomość fr. fr. 25,113.756 06; Różne zaliczki i podatki w toku reklamacji fr. fr. 1,002.036 91; Towary i materiały pomocnicze fr. fr. 33,780.100 00; Różni dłużnicy fr. fr. 42,851.818 13; Kasa; Roubaix, Częstochowa, Łódź fr. fr. 101.350 86; Razem fr. fr. 102,849.063 96.

PASYWA. — Kapitał akcyjny (140.000 akcji po fr. fr. 250 00 każda) fr. fr. 35,000.000 00; Rezerwy i amortyzacje fr. fr. 17,520.928 68; Różni wierzyciele fr. fr. 48,928.135 28; Akcjonariusze fr. fr. 1,400.000 00; Razem fr. fr. 102,849 063 96.

Sierszańskie Zakłady Górnicze, S. A.

w Sierszy

Rachunek bilansu za 1931 r.

AKTYWA	zł
Posiadłości kopalniane	3.833.761-85
Posiadłości gruntowe	297.676-63
Budynki zakładowe	543.872-09
Budynki kancelaryjne i mieszkalne	1.352.197-03
Tory kolejowe	159.417-82
Maszyny i urządzenia	1.449.468-60
Ruchomości	211.168-98
Zapasy w materiałach	528.595-53
Kasa	48.748-92
Dłużnicy	1.328.651-72
Papiery wartościowe	49.499-44
Strata	127.058-31
	<hr/>
	9.930.116-92

PASYWA	zł
Kapitał akcyjny	6.000.000-00
Fundusz rezerwowy	152.936-30
Fundusz rezerwowy specjalny	992.915-44
Wierzyciele	2.784.265-18
	<hr/>
	9.930.116-92

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

ROZCHÓD	zł
Podatki	346.433-21
Składki do Kasy Chorych, Kasy Brackiej i Funduszu Pensyjnego	246.464-81
Ubezpieczenie od wypadków	50.064-88
Fundusz Bezrobocia	32.768-91
Koszty ogólne	596.795-77
Procenty	231.382-22
Ubezpieczenie ogniowe	17.053-71
Amortyzacja	431.817-32
	<hr/>
	1.952.780-83

PRZYCHÓD	zł
Dochód brutto	1.825.722-52
Strata	127.058-31
	<hr/>
	1.952.780-83

Zarząd:

Inż. Antoni Schimitzek wr.
Tadeusz Filippi wr.
Dr. Adam hr. Potocki wr.

Rada Nadzorcza:

Bogusław Mikucki wr.
Dr. Wiktor Kutten wr.
Feliks Bankier wr.
Aleksander Dunajewski wr.
Inż. Kazimierz Gayczak wr.
Alfred Goldklang wr.
Dr. Józef Henoch wr.
Dr. Stanisław Schimitzek wr.

Komisja Rewizyjna:

Alfred Horowicz wr.
Kazimierz Leśkiewicz wr.
Stanisław Matusiński wr.
Tadeusz Nawrat wr.
Dr. Jan Olszewski wr.

OGŁOSZENIE FIRMY

„Oświećim” Zjednoczone Fabryki Maszyn i Samochodów S. A. W Oświęcimiu

Na podstawie art. 58. ustawy o Spółkach Akcyjnych ogłasza-
my uchwały zwołującego Walnego Zgromadzenia odbytego dn.
30. lipca 1932 r.

Przewodniczący Dr. Bolesław Rychlewski stwierdza, że cały
kapitał akcyjny, składający się z 4.000 akcji jest reprezentowany
i dlatego Walne Zgromadzenie może się odbyć mimo braku
ogłoszenia i zwołania poprzedniego — co obecni akcjonariusze
jednomyślnie aprobuja.

Jednogłośnie zatwierdzono roczne sprawozdanie Rady Za-
wiadowczej bilans, oraz rachunek zysków i strat za rok obroto-
wy 1931, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, a zarazem udzielono
Radzie Zaw adowczej absolutorjum.

Bilans firmy „Oświećim” Zjednoczone Fabryki Maszyn i Samo-
chodów S. A. w Oświęcimiu na dz. 31. grudnia 1931 r.:— Kasa zł
891-01; Weksle zł 2.131.184-43; Dłużnicy zł 1.589.759-00; Grun-
ta zł 180.126-38; Budynki zł 1.059.764-13 — 2% amortyzacji zł
21.195-28 — zł 1.038.568-85, razem zł 1.218.695-23; Maszyny i urzą-
dzenia zł 779.211-99 — 5% amortyzacji zł 38.960-59, razem zł
740.251-40; Inwentarz zł 208.203-16—10% amortyzacji zł 20.820-31—
zł 187.382-85; Materiał: surowce zł 225.416-24 półfabrykaty zł
165.709-71, mat. pomoc. zł 69.428-58, razem zł 460.554-53; Ro-
boty niewykończone zł 398.183-71; Towary zł 924.685-48; Skład
konsygnacyjny zł 2.869.710-80; Koszty założycielskie zł 136.905-83;
Strata zł 951.912-24, ogółem zł 11.610.116-51. Kapitał akcyjny
zł 2.000.000-00; Fundusz rezerwowy zł 200.000-00; Wierzyciele
zł 9.410.116-51; ogółem zł 11.610.116-51.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1931 r.
Koszty ruchowe zł 226.905-32; Koszty administracji i handlo-
we zł 1.406.640-67; Amortyzacja budynków, maszyn i inwenta-
rza zł 80.976-18; Podatki zł 99.865-63; Strata z 1930 roku zł
41.292-85, Razem zł 1.855.680-65. Zysk brutto zł 903.768-41;
Strata zł 951.912-24, Razem zł 1.855.680-65.

Przewodniczący podaje do wiadomości, że w międzyczasie
ustąpili z Rady Zawiadowczej PP. Artur hr. Potocki, Roger hr.
Raczyński, dyr. Franciszek Hoffman i dyr. Wacław Koula, w miej-
sce ich wybrano do Rady Zawiadowczej p. Dra. Jana Rihę
i kooptowano p. Ryszarda Stolle.

W miejsce ustępującej Komisji Rewizyjnej została wybrana
Komisja Rewizyjna w składzie: p. Dyr. Szczepana Dedina, p.
inż. Oswald Libus, p. inż. Marko Trepet, p. Karol Marek i p.
Jan Lukes — a na zastępców proponuje: p. inż. Rudolf Masat,
p. Edward Gilar.

Walne Zgromadzenie uchwaliło przenieść stratę zł 951.912-24
na następny rok gospodarczy.

Małopolska Fabryka Żarówek

S. A. WE LWOWIE

Bilans na dz. 31 marca 1932 r.

AKTYWA. — Majątek inwestycyjny zł 365.130-89; Majątek
obrotowy zł 316.358-54; Dłużnicy zł 310.372-04; Płynne środki
zł 110.093-26; Sumy przechodnie zł 2.988-31; Strata w roku
1930/31 zł 116.065-47; Ogólna suma zł 1.221.008-51.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 700.000-00; Wierzyciele zł
340.828-67; Rezerwy zł 71.534-40; Sumy przechodnie zł 4.330-58;
Zysk zł 104.314-86; Ogólna suma zł 1.221.008-51.

Rachunek strat i zysków.

WINIEN. — Pobór zł 550.660-94; Opakowanie zł 62.577-06;
Porto przesyłek i frachty zł 18.643-17; Zwózka zł 1.471-66; Po-
datki obrotowy zł 30.706-25; Stemple od faktur zł 5.371-31; Re-
klamacje zł 5.518-13; Straty na składzie zł 1.530-52; Promowizje
zł 46.278-39; Koszty podróży zł 13.736-51; Reklama zł 2.804-72;
Płace zł 109.908-00; Robocizna zł 5.810-67; Czynsz zł 11.421-04;
Koszty handlowe zł 57.116-39; Skonto zł 33.902-27; Odsetki zł
32.838-72; Różne podatki zł 7.524-02; Odpis na rezerwę kryzyw-
sową zł 55.000-00; Pretensje odpisane zł 34.008-75; Odpisy zł
21.107-01; Zysk zł 104.314-86; Ogólna suma zł 1.212.250-39.

MA. — Sprzedaż zł 1.172.745-03; Różnice kursowe zł 1.903-73;
Wpływ w roku 1930/31 odpisanych pretensji zł 3.954-34; Odpisy
na amortyzację zł 33.647-29; Ogólna suma zł 1.212.250-39.

KARPACKIE TOWARZYSTWO LEŚNE, S. A. WYGODA

Rachunek bilansu zamknięcia na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Papiery wartościowe 8% poz. złota			206'40
Ruchomości	3.621'83		
minus 5% amortyzacji	181'09		3.440'74
Inwestycje Wygoda	936.906'75		
minus amortyzacja	911.906'75		25.000'00
Dłużnicy		7.437.386'29	
Strata na dz. 31 grudnia 1931 r.		196.482'77	
		<u>7.662.516'30</u>	
STAN BIERNY		zł	zł
Kapitał akcyjny			200.000'00
Wierzyciele		7.462.516'30	
		<u>7.662.516'30</u>	

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1931 r.

STRATY		zł	zł
Amortyzacja: Inwestycje Wygoda	911.906'75		
Inwentarz	78.372'40		
Ruchomości	181'09		990.460'24
Likwidacja składów Worochta		60.033'16	
Koszty ogólne		222.489'50	
Przeniesienie straty z 31/XII 1930 r.		48.656'71	
		<u>1.321.639'61</u>	
ZYSKI		zł	zł
Likwidacja składów Wygoda		20.901'22	
Różnice kursowe		574.868'22	
Przeniesienie funduszu rezerwowego		7.744'99	
Przeniesienie niepodjętej dywidendy		10.000'00	
Odpis wierzytel. na pokrycie straty		511.642'31	
Strata na dz. 31/12 1931 r.	708.125'18		
minus odpis części wierzytelności na pokrycie straty	511.642'31		196.482'87
		<u>1.321.639'61</u>	

Zarząd: *Andreas Barath* m. p., *Dr. January Treter* m. p.

Zjednoczony Bank Ziemiański, S. A.

Bilans surowy na dz. 1 lipca 1932 r.

STAN CZYNNY

Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego zł 1.060.146'51; Waluty zagraniczne zł 301.560'53; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 103.987'03, b) papiery hipoteczne zł 5.101.623'37, c) akcje zł 776.274'42, łącznie zł 5.981.884'82; Akcje i udziały w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 258.063'09; Pap. wartościowe ustawowego kapitału zapasowego zł 135.449'99; Banki krajowe zł 8.889.342'01; Bank zagraniczne zł 321.548'48; Weksle zdyskontowane zł 16.676.889'69; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 12.273.190'69, b) niezabezpieczone zł 1.515.379'03, łącznie zł 13.788.569'72; Pożyczki term nowe zł 157.068'70; Nieruchomości zł 2.964.570'33; Różne rachunki zł 5.990.235'79; Koszty, różnice kursowe i t. p. zł 1.176.213'45; Oddziały zł 11.458.568'44; Długoterm nowe pożyczki hipoteczne zł 76.472'75; **Ogółem zł 69.236.584'30.**

STAN BIERNY

Kapitały własne: a) zakładowy zł 10.000.000'00, b) zapasowy zł 270.899'98, c) fundusz amortyzacyjny zł 63.774'41, łącznie zł 10.334.674'39; Wkłady: a) term nowe zł 7.907.590'17, b) à vista zł 8.387.348'55, łącznie zł 16.294.938'72; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 6.989.903'68; Zobowiązania inkasowe zł 54.794'60; Redyskonto weksli zł 10.757.313'27; Zastaw walorów własnych zł 3.796.698'02; Banki krajowe zł 8.537.390'19; Wierzyciele hipoteczni zł 241.357'32; Różne rachunki zł 146.538'86; Procenty, prowizje i różne zyski zł 481.205'94; Oddziały zł 11.525.696'56; Obligacje zł 76.472'75; **Ogółem zł 69.236.584'30.**

Gwarancje zł 10.595.658'48; Inkaso zł 2.142.137'05.

Cukrownia Wierzchosławicka, S. A.

Bilans zamknięcia

w dn. 30 kwietnia 1932 r. w złotych

AKTYWA

Rachunek nieruchomości zł 50.297'00; Rachunek budynków fabrycznych zł 1.152.544'72; Rachunek budynków administracyjnych i mieszkań zł 281.388'29; Rachunek maszyn i aparatów zł 2.825.726'46; Rachunek przyborów i narzędzi fabrycznych zł 36.072'43; Rachunek kolejki wąskotorowej zł 834.151'74; Rachunek taboru kolejki wąskotorowej zł 258.187'64; Rachunek bocznic kolei normalnej zł 110.746'51; Rachunek taboru kolei normalnej zł 56.646'67; Rachunek wag zł 50.692'65; Rachunek studni i wodociągów zł 52.275'27; Rachunek stawu zł 1.501'00; Rachunek urządzeń biur i laboratorium zł 20.196'36; Rachunek urządzenia straży pożarnej zł 4.505'08; Rachunek urządzenia koszar i mieszkań zł 13.402'97; Rachunek sprzężaju zł 2.206'50; Rachunek samochodu zł 33.692'72; Rachunek papierów wartościowych i udziałów zł 634.791'56; Rachunek kaucji zł 52.000'00; Rachunek kasy zł 21.948'32; Rachunek dłużników zł 3.219.595'90; Rachunek sum przechodnych zł 104.923'02; Majątek ziemski Latkowo zł 773.825'50; Remanenty inwentarzowe zł 3.252.672'77; Strata zł 147.177'56; **Razem zł 13.991.168'64.**

Gwarancje zł 259.525'00; **Ogółem zł 14.250.693'64.**

PASYWA

Rachunek kapitału akcyjnego zł 1.080.000'00; Rachunek funduszu rezerwowego zł 4.292'67; Rachunek rezerwy specjalnej zł 225.433'96; Rachunek funduszu wyrównania dywidendy zł 2.715'23; Rachunek funduszu amortyzacji długów zł 794.738'41; Rachunek kapitału amortyzacyjnego zł 3.006.824'01; Rachunek wierzycieli zł 5.324.651'75; Rachunek weksli zł 1.379.304'46; Rachunek kredytu akcyzowego zł 699.769'70; Rachunek kaucji zł 52.000'00; Rachunek sum przechodnych zł 1.386.523'20; Rachunek kosztów eksport. od cukru kamp. 1923/24 zł 34.309'25; Pozostały zysk z okresu 1929/30 zł 606'00; **Razem zł 13.991.168'64.**

Gwarancje zł 259.525'00; **Ogółem zł 14.250.693'64.**

Rachunek zysków i strat

w dn. 30 kwietnia 1932 r. w złotych.

STRATY

Rachunek buraków zł 2.574.949'82; Rachunek kosztów fabrykacji zł 3.323.285'56; Rachunek ubezpieczeń społecznych zł 106.079'34; Rachunek asekuracji zł 19.114'56; Rachunek podatków 271.279'86; Rachunek procentów zł 279.292'29; **Ogółem zł 6.574.001'43.**

ZYSKI

Rachunek towarów zł 5.761.414'45; Rachunek różnic kursowych zł 665.409'42; Strata zł 147.177'56; **Ogółem zł 6.574.001'43.**

Poświadczamy zgodność bilansu, oraz rachunku strat i zysków per 30.IV.1932 z książkami handlowymi i inwenturami firmy „Cukrownia Wierzchosławicka” S. A.

„P O W I E R N I K”

Spółka Rewizyjno-Powiernicza Thiel & Marciniak

(—) *Marciniak*

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŹA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY zł 150.000.000. REZERWY zł 64.216 730

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDWszystKIM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA